

การสำรวจคุณลักษณะทางวินัยที่พึงประสงค์ในสังคมไทย

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉันทนา ภาคภงกช

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรพินทร์ ชูชม

อาจารย์ ดร.นพวรรณ โชติบัณฑิต

อาจารย์สุภาพร ธนะชานันท์

อาจารย์ทัศนากัญญา ทองภักดี

รายงานการวิจัยฉบับที่ 56

สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

พ.ศ. 2539

ทุนสนับสนุนการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (สวช.)

ISBN 974-596-914-1

โครงการวิจัยเรื่อง "การปลูกฝังวินัยของคนในชาติ"

โครงการย่อยที่ 1 : การสำรวจคุณลักษณะทางวินัยที่พึงประสงค์ในสังคมไทย



โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉันทนา ภาคบงกช

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรพินทร์ ชูชม

อาจารย์ ดร.นพวรรณ โชติบัณฑิต

อาจารย์สุภาพร ธนะชานันท์

อาจารย์ทัศนาก ทองภักดี

รายงานการวิจัยฉบับที่ 56

สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

พ.ศ. 2539

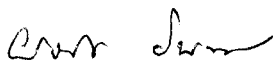
ทุนสนับสนุนการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (สวช.)

คำนำ

วินัยมีความสำคัญต่อคุณภาพชีวิตของบุคคลและสังคมอย่างมาก และมีความจำเป็นยิ่งขึ้นในสังคมอนาคตที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและมีความเป็นอุตสาหกรรมมากขึ้น ปรากฏว่าปัญหาของวินัยในสังคมไทยอยู่ในขั้นรุนแรงและน่าเป็นห่วง ดังนั้นทางสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ จึงมีความยินดีอย่างยิ่งที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยเรื่อง "การปลูกฝังวินัยของคนในชาติ" ซึ่งในขั้นแรกนี้มี โครงการย่อย 2 โครงการ คือ "โครงการสำรวจคุณลักษณะทางวินัยที่พึงประสงค์ในสังคมไทย" และ "โครงการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีวินัยที่พึงประสงค์"

โครงการแรก คือ โครงการสำรวจคุณลักษณะทางวินัยที่พึงประสงค์ในสังคมไทย เป็นการสำรวจความคิดเห็นอย่างกว้างขวางโดยได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจากผู้ทรงคุณวุฒิจาก 20 สาขาวิชาชีพ นอกจากนี้ท่านยังได้เข้าร่วมการประชุมสัมมนาเพื่อแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมอย่างละเอียด ทำให้การมองปัญหา ที่มาของปัญหา และแนวทางแก้ไข และปลูกฝังวินัยของคนในชาติอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริงในสภาพสังคมไทยประกอบกับการวิเคราะห์จากหลักการและทฤษฎีสากลด้วย ดังนั้นผลวิจัยนี้ย่อมจะนำไปสู่การแก้ปัญหาได้ตรงจุดและมีความเป็นไปได้มากขึ้น

สถาบันฯ ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์กับโครงการวิจัยนี้ และขอขอบคุณคณาจารย์และเจ้าหน้าที่ของสถาบันฯ โดยเฉพาะอาจารย์ที่เป็นแกนกลางในการดำเนินโครงการนี้ ที่ได้ร่วมมือร่วมใจกันเต็มที่และประสบความสำเร็จในที่สุด



(รองศาสตราจารย์ ดร.ผจจจิต อินทสุวรรณ)

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสำรวจวินัยที่พึงประสงค์ในสังคมไทย โดยรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับวินัยจาก แนวคิด หลักการและทฤษฎีเกี่ยวกับวินัย ตลอดจนความคิดเห็นเกี่ยวกับวินัยจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อศึกษาพฤติกรรมและจิตลักษณะที่นำไปสู่การพัฒนาความมีวินัย

แหล่งข้อมูลที่ได้จากการวิจัยคือผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 80 คน ที่ได้รับการคัดเลือกจากสาขาวิชาและอาชีพต่าง ๆ ได้แก่ ศาสนา ปรัชญา สังคมศาสตร์ ทหาร ตำรวจ กฎหมาย จิตวิทยา แพทย์ ธุรกิจ การศึกษาสาขาต่าง ๆ การกีฬา สื่อมวลชนและบันเทิง โดยมีคุณสมบัติดังนี้ : เป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักในสังคมไทย ที่มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับเรื่องวินัย หรือมีผลงานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ ขั้นตอนการเลือกกลุ่มตัวอย่างมีดังนี้

1. การเลือกกลุ่มตัวอย่างรอบแรก เป็นการเสนอชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่มีคุณสมบัติดังกล่าวต่อคณะกรรมการวิจัยเพื่อการพิจารณาคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยจำแนกตามสาขาวิชาและอาชีพให้มีจำนวนใกล้เคียงกันได้ 20 สาขา ๆ ละ 4 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 80 คน

2. การเลือกกลุ่มตัวอย่างรอบที่ 2 เป็นการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิที่ตอบแบบสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับวินัยของคนในชาติ ที่เป็นตัวแทนของแต่ละสาขาวิชาและอาชีพซึ่งสามารถเข้าร่วมการสัมมนาแสดงความคิดเห็น ซึ่งมีจำนวน 26 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับวินัยของคนในชาติ และแบบสอบถามความคิดเห็นประกอบการสัมมนา

ผลการวิจัยมีดังนี้

1. จิตลักษณะที่มีผลต่อความมีวินัย คือ ความมีน้ำใจ/เมตตา/เสียสละ (Prosocial) ความอดทน/ควบคุมตนเอง (Self Control) และความเชื่อมั่นในตนเอง (Self - Confidence)

2. พฤติกรรมที่มีผลต่อความมีวินัย คือ การเคารพในสิทธิของผู้อื่น การทำตามข้อตกลงและการใช้เหตุผล

องค์ประกอบเหล่านี้สอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีสากลเกี่ยวกับการสร้างเสริมวินัยในตนเอง

Abstract

The purpose of this study was to investigate the desirable kinds of disciplined behavior in Thai society. Data about concepts, principles and theories concerning discipline were collected, including opinions from experts in order to analyze the traits and behaviors contributing to the discipline of Thais.

The resources about disciplined behavior for this study were eighty experts who were selected from various academic and professional areas such as religion, philosophy, sociology, the army, the police, law, psychology, medicine, business, education, sports and games, mass communication and entertainment. These experts were well known in Thai society as persons who had experience in disciplined behavior or research on discipline. The sampling process was as follows :

1. In the first stage was the nomination from the research committee for selecting qualified experts.
2. In the second stage there was a seminar of twenty six experts from twenty different academic/professional areas who gave their opinions on discipline.

The instruments of this study were the questionnaire about the discipline of Thais and the additional opinions from the seminar.

The results of the study were as follows :

1. Traits that contributed to discipline were prosocial, self control and self-confidence.
2. Behaviors that contributed to discipline were respect for the rights of others, respect for the agreement and reasoning.

These components corresponded to the concepts and theories on self-discipline. These components should be considered as essential variables contributing to the development of discipline of the people of our nation.

สารบัญ

หน้า

คำนำ	
บทคัดย่อ	
Abstract	
สารบัญ	
สารบัญตาราง	
สารบัญภาพประกอบ	
บทที่ 1 ภูมิหลัง	1
จุดมุ่งหมายของการวิจัย	3
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย	3
ขอบเขตการวิจัย	3
คำนิยาม	4
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัย	5
ความหมายของวินัย	5
คุณลักษณะของความมีวินัย	5
ความสำคัญของวินัย	10
แนวคิดในการศึกษาพฤติกรรมวินัยของคนในชาติ	11
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	27
กลุ่มตัวอย่าง	27
ขั้นตอนในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	27

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	32
การเก็บรวบรวมข้อมูล	33
บทที่ 4 ผลการวิจัย	35
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลรอบแรก	35
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 2	39
บรรณานุกรม	45
ภาคผนวก	55
ภาคผนวก ก.	57
ภาคผนวก ข.	69
ภาคผนวก ค.	83
ภาคผนวก ง.	91

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสาขาวิชาและอาชีพกับลำดับ การเก็บรวบรวมข้อมูล	28
2 รายนามผู้ทรงคุณวุฒิที่ตอบแบบสำรวจและผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วม การสัมภาษณ์	29
3 พฤติกรรมและจิตลักษณะที่นำไปสู่ความมีวินัยของคนไทย ในทัศนะของผู้ทรงคุณวุฒิ	40

สารบัญภาพประกอบ

	หน้า
1. พฤติกรรมและจิตลักษณะที่นำไปสู่ความมีวินัย	4
2. ลักษณะพฤติกรรมของคนในสังคมตามแนวของโรเคก	14

คณะกรรมการวิจัย

1. ศ.ดร.จรรยา สุวรรณทัต ที่ปรึกษา
2. รศ.ดร.ผจญจิต อินทสุวรรณ ประธานกรรมการ
3. ดร.ชูศักดิ์ ชัมภลลิขิต รองประธานกรรมการ
4. อ. สุภาพร ธนะชานันท์ กรรมการ
5. ผศ. งามตา วรินทร์านนท์ กรรมการ
6. ผศ.ดร.ฉันทนา ภาคบงกช กรรมการ
7. รศ. วันเพ็ญ พิศาลพงศ์ กรรมการ
8. ผศ. ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร กรรมการ
9. ผศ.ดร.อรพินทร์ ชูชม กรรมการ
10. ดร.นพวรรณ ไชติบัณฑิต กรรมการ
11. ดร.อ้อมเดือน สดมณี กรรมการ
12. อ. ทศนา ทองภักดี กรรมการ
13. อ. ประทีป จินนี กรรมการ
14. ผศ.ดร. ดุษฎี โยเหลา กรรมการและเลขานุการ
15. นางสาวกรรณิกา นาคะเกศ ผู้ช่วยเลขานุการ

⊗ ⊗ ⊗ ⊗ ⊗ ⊗ ⊗ ⊗

บทที่ 1

ภูมิหลัง

วินัยมีความสำคัญและมีความจำเป็นสำหรับการอยู่ร่วมกันในสังคม วินัยเป็นการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ แบบแผนหรือข้อตกลงที่สังคมกำหนดให้ประพฤติตามเพื่อความสงบสุขของส่วนรวมและสังคม ประเทศที่มีความเป็นประชาธิปไตยต้องมีวินัยเป็นพื้นฐาน ประชากรต้องเคารพกฎเกณฑ์และกติกาของสังคม เคารพในสิทธิและรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน หากไม่สามารถสร้างวินัยแก่คนในชาติ การพัฒนาประชาธิปไตยย่อมหวังผลสำเร็จได้โดยยาก พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต). 2538 : 1)

ขณะนี้เป็นที่ยอมรับกันว่าปัญหา "วินัย" ควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน เพราะขณะนี้สังคมได้รับความเดือดร้อนจากปัญหาสิ่งแวดล้อม ความไม่มีวินัยในการจราจร ฯลฯ

วิจิตร อวระกุล ได้ประมวลปัญหาวินัยไว้ว่า ปัญหาของวินัยมีหลายด้าน เช่น ความไม่มีวินัยด้านสิ่งแวดล้อมและสาธารณสุขปกค ทำให้เกิดปัญหาของมลภาวะ ความไม่มีวินัยด้านสังคม ทำให้มีการฝ่าฝืนกฎหมายและระเบียบในการอยู่ร่วมกัน มีการทุจริต ขาดความรับผิดชอบต่อเวลาและหน้าที่ ความไม่มีวินัยด้านเศรษฐกิจมักปรากฏในลักษณะของความฟุ่มเฟือยขาดการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและเป็นประโยชน์อย่างเต็มที่ ความไม่มีวินัยในธุรกิจการค้ามักเกิดขึ้นในลักษณะของการคดโกง การปลอมปนสินค้า การส่งสินค้าไม่ตรงเวลา ซึ่งทำให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจ และเสียภาพพจน์ของประเทศชาติ นอกจากนี้ยังมีปัญหาของวินัยทางการเมือง มีการเล่นการเมืองอย่างไม่มีกติกาตามวิถีของประชาธิปไตย (วิจิตร อวระกุล. 2532 : 45 - 48) ปัญหาเหล่านี้มีผลต่อคุณภาพของประชากรสังคม และประเทศชาติอย่างมาก จึงเป็นปัญหาวิกฤติที่ควรได้รับการแก้ไขให้ทันต่อเหตุการณ์

หากมองปัญหาวินัยของคนในชาติอย่างพิเนิจพิเคราะห์จะพบว่า สังคมไทยมีการส่งเสริมวินัยภายนอกเป็นส่วนใหญ่ เป็นการควบคุมให้เกิด "วินัย" โดยการให้ปฏิบัติตามคำสั่ง

ข้อตกลงหรือกฎระเบียบที่มีผู้กำหนดไว้ ซึ่งเรียกว่า "วินัยภายนอก" หากปราศจากการควบคุมจะเกิดการหลีกเลี่ยง และไม่ทำตามกฎระเบียบ ความรุนแรงของปัญหาวินัยของคนในชาติ อาจเกิดจากการให้ความสำคัญกับ "วินัยภายนอก" มากเกินไป และอาจเกิดจากการปลุกฝังและส่งเสริมวินัยอย่างไม่ถูกต้อง ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงให้ความสำคัญกับ "วินัยในตนเอง" ซึ่งเป็นความสามารถของบุคคลในการควบคุมอารมณ์หรือพฤติกรรมของตนให้เป็นไปตามที่มุ่งหมายไว้แม้จะมีสิ่งเร้าจากภายนอก เช่น บุคคล หรือมีสิ่งเร้าภายใน เช่น อุปสรรคหรือความปรารถนาก็ยังคงไม่เปลี่ยนแปลงความมุ่งหมายและพฤติกรรมที่มุ่งหวังไว้ ดังที่ อิงลิช และอิงลิช (English and English) กล่าวว่า ผู้ที่มีวินัยในตนเองจะสามารถนำตนเองหรือควบคุมตนเองให้เป็นไปตามความตั้งใจโดยอาศัยแรงจูงใจที่สัมพันธ์กับอุดมคติ และรู้ถึงผลดีที่จะเกิดขึ้นจากการแสดงพฤติกรรมเหล่านั้น (English and English. 1958 : 487) วินัยในตนเองจึงเป็นวินัยที่มั่นคง และไม่ต้องใช้อำนาจจากภายนอกมาบังคับ ซึ่งจะ เป็นพื้นฐานของจริยธรรม (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2529 : 6) ดังที่มีการศึกษาพบว่าวินัยในตนเองมีความสัมพันธ์กับความเป็นพลเมืองดี เช่น ความรับผิดชอบ (กรรณา กิจชยัน. 2517) ความซื่อสัตย์และความเอื้อเฟื้อ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2529) นอกจากนี้ยังพบว่าวินัยมีผลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน (ภัทรา นิคมานนท์. 2517) ดังนั้นการปลุกฝังวินัยแก่คนในชาติให้ได้ผลระยะยาวจึงควรเน้นวินัยในตนเอง

ในการที่จะแก้ไขปัญหาวินัยซึ่งเป็นปัญหาที่แทรกอยู่ในทุกสังคมทุกหนทุกแห่ง ต้องอาศัยแนวคิด หลักการ และทฤษฎีต่าง ๆ มาประกอบการวิเคราะห์ และหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยอยู่บนพื้นฐานของบริบทสังคมไทย ดังนั้นทางโครงการจึงได้ทำการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับวินัยของคนในชาติจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับวินัยสาขาวิชาและอาชีพต่าง ๆ

ที่ผ่านมาได้มีการวิจัยเกี่ยวกับวินัยภายนอก และวินัยในตนเองอยู่บ้าง เช่น การใช้เทคนิคแม่แบบ (กัลยา ประสงค์เจริญ. 2534) การใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ (ชวลี นาคหัต. 2534) การแสดงบทบาทสมมติ (พรรณทิพย์ พันทอง. 2534) การใช้สื่อต่าง ๆ (ยุพดี เตชะอังกูร. 2525) บทเรียนสื่อผสม (สมใจ สุริยกุล. 2523) ขณะนี้ยังไม่มี การติด

ตามผลหรือพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมวินัยจนเกิดความมั่นใจ ดังนั้นการแสวงหาแนวทางในการปลูกฝังวินัยของคนในชาติ จึงควรที่จะนำแนวคิด หลักการ และทฤษฎีรวมทั้งผลการวิจัยมาวิเคราะห์ประกอบกับทัศนะของผู้ทรงคุณวุฒิจากวงการต่าง ๆ ที่มีต่อ "วินัย" เพื่อศึกษาว่า พฤติกรรมและจิตลักษณะใดบ้างที่จะนำไปสู่ความมีวินัย เพื่อประโยชน์ในการศึกษาตัวแปรที่มีความสำคัญต่อความมีวินัย อันจะเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือวัดปัจจัยที่มีผลต่อความมีวินัย และเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการปลูกฝังวินัยสำหรับคนในชาติต่อไป

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับวินัยจากทฤษฎี หลักการ และแนวคิดเกี่ยวกับวินัย ตลอดจนความคิดเห็นเกี่ยวกับวินัยของคนในชาติจากผู้ทรงคุณวุฒิ
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมและจิตลักษณะที่นำไปสู่ความมีวินัย

ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย

จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ทฤษฎี หลักการต่าง ๆ และผลการวิจัยเกี่ยวกับวินัย ประกอบกับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิจากวงการต่าง ๆ ทำให้เกิดความมั่นใจในการพิจารณาพฤติกรรมและจิตลักษณะที่นำไปสู่ความมีวินัยของคนในชาติโดยสอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย เพื่อเป็นพื้นฐานของการศึกษา การสร้างเครื่องมือในการวัด ตลอดจนพัฒนารูปแบบการปลูกฝังวินัยของคนในชาติในโอกาสต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยการสำรวจทฤษฎี และหลักการจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และทัศนะของผู้ทรงคุณวุฒิจากสาขาต่าง ๆ

คำนิยาม

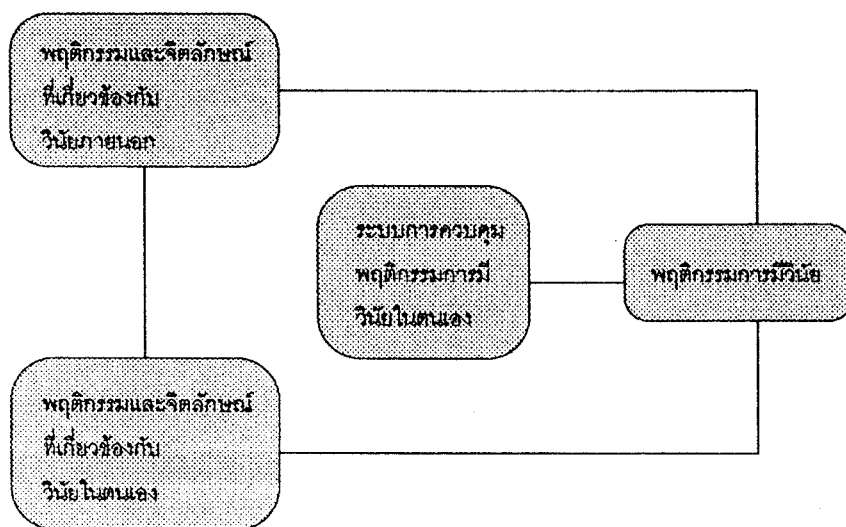
1. ความมีวินัย หมายถึง การปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือข้อตกลงเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม ซึ่งจำแนกได้ 2 ประเภท ได้แก่

1.1 วินัยภายนอก หมายถึง คุณลักษณะทางจิตหรือจิตลักษณะ และพฤติกรรมที่นำไปสู่การปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือข้อตกลง เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม โดยได้รับการควบคุมดูแลจากผู้อื่น

1.2 วินัยในตนเอง หมายถึง คุณลักษณะทางจิตหรือจิตลักษณะ และพฤติกรรมที่นำไปสู่การปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือข้อตกลง เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม โดยไม่ต้องได้รับการควบคุมดูแลจากผู้อื่น เนื่องจากสามารถควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมของตนเองตามที่มุ่งหวังไว้ได้

2. พฤติกรรมที่นำไปสู่ความมีวินัย หมายถึง การกระทำที่ควรได้รับการส่งเสริม เพื่อนำไปสู่การมีวินัยในตนเอง เช่น การเคารพสิทธิของผู้อื่น การทำตามข้อตกลง

3. จิตลักษณะที่นำไปสู่ความมีวินัย หมายถึง คุณลักษณะทางจิตที่ควรได้รับการส่งเสริมเพื่อนำไปสู่การมีวินัยในตนเอง เช่น ความอดทน ความมีน้ำใจ



ภาพประกอบ 1 พฤติกรรม และจิตลักษณะที่นำไปสู่ความมีวินัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัย

1. ความหมายของวินัย

การที่บุคคลจะมีวินัยนั้น นักทฤษฎีทางจิตวิทยาและสังคมวิทยาเชื่อว่าต้องมีพื้นฐานมาจากวัยแรกเริ่มของชีวิต วินัยในตนเองเป็นลักษณะที่มีความสำคัญต่อการแสดงออกทางจริยธรรมและคุณธรรมของบุคคล

คำว่า "วินัย" มีความหมายที่อธิบายกันไว้หลากหลายดังนี้

คำว่า "วินัย" ตรงกับภาษาอังกฤษว่า "Discipline" ซึ่ง Webster's New World Dictionary of American Language (1970 : 401) ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

1. การฝึกอบรมซึ่งจะพัฒนาการควบคุมตนเอง อุปนิสัยหรือความเป็นระเบียบและประสิทธิภาพ (Training that Develops Self-Control, Character, or Orderliness and Efficiency)

2. ผลของการฝึกอบรม คือ การควบคุมตนเอง ความประพฤติที่เป็นระเบียบ (The Result of Such Training : Self-Control ; Orderly Conduct)

3. การยอมรับหรือการปฏิบัติตามการบังคับบัญชาและการควบคุม (Acceptance of or Submission to, Authority and Control)

4. การปฏิบัติการณ์เพื่อแก้ไขความประพฤติหรือลงโทษ (Treatment that Corrects or Punishes)

คำว่า "วินัย" ตามความหมายของ Webster's New International Dictionary of the English Language, Unabridged, With Seven Language Dictionary (1993 : 409) มีดังนี้

1. การฝึกปฏิบัติในเรื่องเกี่ยวกับกฎระเบียบและวินัยทหาร

2. คำสั่งและการฝึกที่มีลักษณะเฉพาะด้าน เช่น ความประพฤติหรือการกระทำ

3. การลงโทษนับเป็นวิธีการฝึกวิธีหนึ่ง
4. การฝึกปฏิบัติมีผลต่อประสบการณ์เพื่อให้เกิดการรับผิดชอบ
5. พฤติกรรมที่สอดคล้องกับกฎระเบียบ พฤติกรรม และคำสั่งที่มีการฝึก

และควบคุม เช่น วินัยที่ดีในกองทัพ

6. เป็นส่วนหนึ่งของระบบของกฎระเบียบและข้อบังคับ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2538 : 756) ให้ความหมายของ "วินัย"ว่า หมายถึง การอยู่ในระเบียบแบบแผน และข้อบังคับ ข้อปฏิบัติ

ส่วน "วินัย" หมายถึง การควบคุมตนเองให้ปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบแบบแผน และขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม เพื่อความสงบสุขในชีวิตของตน และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.

2532 : 5)

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2537 : 433 - 434) สรุปความหมายของวินัยตามความหมายในสังคมไทยได้เป็น 2 ทาง คือ

1. ความหมายในทางรูปธรรม หมายถึง ข้อปฏิบัติหรือแบบ สำหรับคนในองค์การในหมู่ ในเหล่า ในวงการแต่ละแห่ง ซึ่งเราเรียกข้อปฏิบัติหรือแบบที่กำหนดไว้หรือที่มุ่งหวังสำหรับคนในวงการนั้นว่า "วินัย" เช่น ในวงการทหารก็มีวินัยทหารเป็นข้อปฏิบัติหรือแบบของทหาร ในวงการข้าราชการพลเรือนสามัญ ก็มีวินัยข้าราชการพลเรือนสามัญเป็นข้อปฏิบัติหรือแบบของข้าราชการพลเรือนสามัญ ในวงการข้าราชการครูก็มีวินัยข้าราชการครูเป็นข้อปฏิบัติหรือแบบของข้าราชการครู เมื่อพูดว่า "วินัยทหารต่างกับวินัยข้าราชการพลเรือน" ก็หมายความว่า ข้อปฏิบัติสำหรับทหารหรือแบบของทหารต่างกับข้อปฏิบัติสำหรับข้าราชการพลเรือนหรือแบบของข้าราชการพลเรือน

จากความหมายของวินัยในทางรูปธรรมดังกล่าว สามารถนำไปใช้เป็นหลักในทางปฏิบัติได้ว่า

1.1 วินัย สำหรับคนในวงการต่าง ๆ อาจผิดแผกแตกต่างกันได้ การกระทำอย่างเดียวกันในวงการหนึ่งอาจถือเป็นความผิด แต่ในอีกวงการหนึ่งอาจถือว่าไม่เป็นความผิด เช่น ทหารบังคับบัญชากันตามลำดับชั้นยศ จึงต้องทำความเคารพผู้ที่ยศสูงกว่า ทหารที่ไม่เคารพผู้มียศสูงกว่าถือว่าผิดวินัย ซึ่งเป็นแบบของทหาร ส่วนข้าราชการพลเรือนบังคับบัญชากันตามตำแหน่ง ฟังคำสั่งกันตามสายการบังคับบัญชา และไม่ถือว่าการทำความเคารพเป็นวินัยคนที่ไม่ทำความเคารพผู้บังคับบัญชาจึงไม่ผิดวินัย แต่ถ้าไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาที่สั่งในหน้าที่ราชการจึงจะผิดวินัย ซึ่งเป็นแบบของข้าราชการพลเรือน สำหรับข้าราชการครูถือกันว่าเป็นพ่อแม่พิมพ์ที่ดีของศิษย์จึงมีวินัยที่เคร่งครัดกว่าข้าราชการพลเรือนสามัญ เช่น ข้าราชการครูเล่นการพนันไม่ได้เลย แม้จะเป็นการพนันที่ได้รับอนุญาตแล้วก็เล่นไม่ได้ ถือว่าผิดวินัยแบบของข้าราชการครูจึงแตกต่างกับแบบของข้าราชการพลเรือนสามัญ

1.2 ในการพิจารณาว่าการกระทำอย่างใดผิดวินัยหรือไม่ ต้องพิจารณาว่าเป็นการกระทำที่ผิดข้อปฏิบัติหรือผิดแบบของคนในวงการนั้นหรือไม่ ในวงการข้าราชการนิยมนการกำหนดข้อปฏิบัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษร กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการประเภทนั้น ๆ ในกรณีที่กำหนดข้อปฏิบัติไว้ว่า "ต้องปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนหรือคำสั่ง" ก็อาจมีระเบียบ มติคณะรัฐมนตรีหรือคำสั่งผู้บังคับบัญชากำหนดข้อปฏิบัติเพิ่มเติมไว้อีก ฉะนั้นเมื่อจะพิจารณาว่าการกระทำอย่างใดผิดวินัยหรือไม่ ก็ต้องดูในเบื้องต้นก่อนว่ามีข้อปฏิบัติกำหนดไว้ในเรื่องนั้นหรือไม่ ถ้าไม่มีข้อปฏิบัติกำหนดไว้ก็ไม่ผิด ถ้ามีข้อปฏิบัติกำหนดไว้และไม่ปฏิบัติตามนั้นก็ผิด

1.3 ในการกำหนดระดับโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำผิดวินัย ก็จะต้องพิจารณากำหนดหนักเบาแตกต่างกันตามแบบของแต่ละวงการ เช่น ข้าราชการครูที่มีแบบกำหนดให้เป็นแม่พิมพ์ของศิษย์ ถ้าทำผิดวินัยในกรณีชู้สาว หรือเล่นการพนัน จะถูกลงโทษหนักกว่าข้าราชการพลเรือนสามัญที่ทำผิดอย่างเดียวกัน เป็นต้น

2. ความหมายในทางนามธรรม หมายถึง ลักษณะเชิงพฤติกรรม (Behavior) ที่แสดงออกมาเป็นการยอมรับหรือปฏิบัติตามการนำหรือการบังคับบัญชา หรือมีระเบียบหรืออยู่ในแบบแผน ควบคุมตนเอง

คิงส์เบอรี (Kingsbury. 1957 : 52) อธิบายว่า วินัย หมายถึง การควบคุมพฤติกรรมของบุคคล อาจทำได้ 2 วิธี คือ

1. โดยทางกฎข้อบังคับ คำสั่ง และบังคับโดยใช้การลงโทษเป็นเครื่องหนุนหลังหรือ

2. โดยทางการสั่งสอน การฝึกอบรม และประสบการณ์ด้านมีความรับผิดชอบ

แมกกินสัน (Megginson. 1977 : 468 - 470) อธิบาย คำว่า "Discipline" มาจากคำว่า "Disciple" แปลว่า "Follower" (ผู้ปฏิบัติตาม) เมื่อพูดถึง "วินัย" จะมีความหมายตามแต่จะมองในแง่ใด ซึ่งแตกต่างกันเป็น 3 แง่ คือ

1. ในลักษณะที่เป็น "การควบคุมตนเอง" (Self-Control) การมองวินัยในแง่นี้มุ่งไปที่การพัฒนาตนเอง เพื่อปรับตัวให้สอดคล้องกับความจำเป็นและความต้องการซึ่งอาจเรียกว่า วินัยในตนเอง (self-discipline)

2. ในลักษณะที่เป็น "เงื่อนไขที่ทำให้มีพฤติกรรมอันเป็นระเบียบ" (Condition for Orderly Behavior) การมอง Discipline ในแง่นี้มุ่งไปที่การควบคุมคนในองค์การให้มีความเป็นระเบียบในพฤติกรรมโดยใช้วิธีการสร้างเงื่อนไขชักนำต่าง ๆ เช่น สร้างขวัญและความสามัคคี เป็นต้น

3. ในลักษณะที่เป็น "กระบวนการทางนิติธรรม" (Judicial due Process) การมองวินัย ซึ่งจะมีการออกกฎหรือระเบียบกำหนดการอันพึงปฏิบัติและห้ามไม่ให้ปฏิบัติ กำหนดโทษของการฝ่าฝืน และการกำหนดการเพื่อลงโทษผู้กระทำผิด

นอกจากนี้ พ.อ.ปิ่น มุทุกันต์ (2502 : 379 - 395) อธิบายความหมายของวินัยว่า วินัยเป็นแบบของคน คนทุกคนที่ฟอร์มตัวอยู่ในวินัยแล้วเป็นคนดีทั้งนั้น ถ้ามาบั้นมาหลวมเบาแบบเป็นพระพุทธรูปแล้วก็กลายเป็นของดีที่ทุกคนเคารพกราบไหว้ คนเราก็มีแบบ แบบของคนเรียกว่า "วินัย" วินัยจึงเป็นแบบที่ปั้นหลอมคนให้เป็นคนดี

วินัย เปรียบเหมือนแสงสว่างที่ส่องให้เห็นธาตุแท้ภายในของคนว่าดีแท้แค่ไหน ถึงใครจะแสดงตัวเป็นพระ เป็นทหาร เป็นตำรวจ เป็นข้าราชการหรือเป็นอะไรก็ตาม ถ้าไม่อยู่ในวินัยของคนประเภทนั้น ๆ แล้ว ก็ไม่เป็นที่ยอมรับนับถือว่าเป็นคนประเภทนั้น วินัย เป็นเครื่องขีดคั่นระหว่างชั้นของคน แม้คนที่ทำงานอย่างเดียวกันแต่ก็ต่างชั้นกันเพราะวินัยที่เขาประพฤติ เช่น คนที่ห้องสุขสมัครพรรคพวกและศาสตราจารย์ผู้รับกับคนอื่นมากมาย ฝ่ายที่มีวินัยเราเรียกว่า "กองทหาร" ฝ่ายที่ไม่มีวินัยเราเรียกว่า "กองโจร" คนที่เที่ยวภิกษาจารย์ฟังคนอื่นเลี้ยงซีพ ถ้าเป็นผู้รักษาศิลปะวินัย เราเรียกว่า "ภิกษุ" แต่ถ้าเป็นคนไม่มีศึกษา วินัยเราเรียกว่า "ยาจก" วินัยจึงเป็นเครื่องนำไปต่าง คือ เป็นเครื่องขีดคั่นระหว่างชั้นของคนเรา

จากความหมายของวินัยดังกล่าว ทำให้เห็นได้ว่า วินัย สำหรับบุคคลในวงการต่าง ๆ นั้น นอกจากปฏิบัติตาม "ข้อปฏิบัติ" หรือ "แบบแผน" แล้วครอบคลุมความถึง "การปฏิบัติตามข้อปฏิบัติ" "การอยู่ในแบบแผน" "การปฏิบัติตามการนำ" "การปฏิบัติตามการบังคับบัญชา" หรือ "การมีระเบียบ" รวมทั้งการควบคุมตนเอง ลักษณะเชิงพฤติกรรมที่แสดงออกเหล่านี้เป็นสิ่งที่มาจากพื้นฐานทางจิตใจ เพราะฉะนั้น การที่จะทำให้คนในวงการใดมีวินัย จึงต้องปรับพฤติกรรม และต้องพัฒนาจิตใจ เพื่อให้บุคคลสามารถควบคุมตนเองได้ มิใช่มุ่งเพียงการปฏิบัติตาม "ข้อปฏิบัติ" หรือ "ระเบียบ" เพียงด้านเดียว

2. คุณลักษณะของควมมีวินัย

คุณลักษณะของควมมีวินัยอาจจำแนกได้ 2 ประเภท ได้แก่

2.1 วินัยภายนอก ผู้ที่มีวินัยภายนอกจะมีการแสดงออกซึ่งมองจากภายนอกว่าเป็นการกระทำที่บังเกิดผลดีต่อตนเอง ส่วนรวม และสังคม เช่น มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย เชื้อฟัง และปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ คำสั่งหรือข้อตกลง พฤติกรรมที่ปรากฏเป็นผลจากการอบรมสั่งสอน บังคับหรือเสริมแรง แต่ผู้ที่มีวินัยภายนอกยังต้องได้รับการดูแลควบคุมอยู่เสมอ มิฉะนั้นอาจไม่ปฏิบัติตามวินัยที่กำหนดได้

2.2 วินัยในตนเอง ผู้ที่มีวินัยในตนเองจะมีการแสดงออกคล้ายกับผู้ที่มีวินัยภายนอก แต่ไม่ต้องถูกควบคุมจากภายนอก เพราะได้รับการแนะนำหรืออบรมสั่งสอนประกอบด้วยเหตุผลอย่างดี และมีบรรยากาศของความรักความหวังดี ย่อมสามารถควบคุมตนเองได้ทั้งในด้านอารมณ์และพฤติกรรมของตนเพื่อให้พฤติกรรมเป็นไปตามที่มุ่งหวังและไม่ขัดต่อระเบียบกฎเกณฑ์ที่สังคมวางไว้ (สำรวย วรเดชะคงคา. 2534 : 28) จึงเป็นการแสดงออกทางจริยธรรมและคุณธรรมที่เหนือกว่าการรู้ดีรู้ชั่ว หรือการกระทำดีกระทำชั่ว (โสภภาพร แก่นเพชร. 2530 : 20 - 30) พฤติกรรมการแสดงออกถึงความมีวินัยในตนเองประกอบด้วยคุณลักษณะต่าง ๆ ได้แก่ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความรับผิดชอบ มีความตั้งใจ มีความสามารถในการควบคุมตนเอง ความเป็นผู้นำ มีเหตุมีผล และเคารพในสิทธิของผู้อื่น

3. ความสำคัญของวินัย

วินัย คือ การแสดงออกที่ทำให้เกิดความเป็นระเบียบ พระธรรมปิฎก (ประยูรธ ปรยุตโต) กล่าวว่า หากปราศจากวินัย ชีวิตจะวุ่นวายสับสน เพราะวินัยเป็นสิ่งที่ช่วยจัดระบบระเบียบในชีวิตและสังคม เปิดโอกาสให้เราทำสิ่งต่าง ๆ ได้สะดวก มีความคล่องตัว ชีวิตและกิจการต่าง ๆ เป็นไปด้วยดี วินัยควรเป็นไปเพื่อความมุ่งหมายระยะยาวในการพัฒนามนุษย์ (พระธรรมปิฎก (ประยูรธ ปรยุตโต). 2538 : 5) วินัยจึงก่อให้เกิดผลดีแก่ตน และประโยชน์สุขต่อส่วนรวม วินัยสามารถช่วยป้องกันและขจัดปัญหาต่าง ๆ อันเกิดจากปัญหาของการขาดวินัยในสังคมไทย วินัยจึงมีความสำคัญและความจำเป็นในการอยู่ร่วมกันของส่วนรวม ดวงเดือน พันธุมนาวิน กล่าวว่า วินัยในตนเองเป็นหัวใจของการแสดงออกซึ่งคุณธรรม เนื่องจากสามารถควบคุมตนเองได้ สามารถทำความดีด้วยตนเอง และมีความกังวลเมื่อจะกระทำสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งจะช่วยยับยั้งและป้องกันไม่ให้คุณคนกระทำผิด (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2523 : 3) นอกจากนี้ วินัยมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลง ในยุคของข่าวสารข้อมูลต้องอาศัยความมีเหตุผล ความมีวินัย

และความพากเพียรประกอบกันจึงจะสามารถดำรงชีวิตอย่างมั่นคงและมีความสุขได้ พระธรรมปิฎก(ประยุทธ์ ปยุตฺโต) กล่าวว่า วินัยเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญของประชาธิปไตยประเทศไทยที่เป็นประชาธิปไตยต้องมีประชากรที่เคารพกฎเกณฑ์และกติกาของสังคม ซึ่งต้องอาศัยวินัยเป็นพื้นฐาน หากไม่สามารถสร้างวินัยแก่คนในชาติได้ การพัฒนาประชาธิปไตยย่อมหวังผลสำเร็จได้โดยยาก (พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต). 2538 : 1) วินัยจึงมีความสำคัญต่อคุณภาพชีวิตของบุคคลและสังคมประเทศชาติอย่างใหญ่หลวง ทุกฝ่ายจึงควรช่วยกันแก้ไขและส่งเสริมวินัยอย่างจริงจังและมีประสิทธิภาพ

4. แนวคิดในการศึกษาพฤติกรรมวินัยของคนในชาติ

ในการศึกษาพฤติกรรมวินัยของคนในชาติส่วนใหญ่ต้องอาศัยแนวคิดทางสังคมวิทยาและแนวคิดทางจิตวิทยาในการทำให้เกิดความเข้าใจในพฤติกรรมของมนุษย์ตลอดจนการปลูกฝังและส่งเสริมความมีวินัย แนวคิดทั้งสองแนวมีดังนี้

4.1 แนวคิดทางสังคมวิทยา การศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์ตามแนวคิดทางสังคมวิทยาเป็นการศึกษาอิทธิพลของสังคม ซึ่งเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบต่าง ๆ ของสังคม เช่น สถาบันสังคม บรรทัดฐานของสังคม บทบาทของบุคคลในสังคมที่มีผลต่อการปลูกฝังวินัยของคนในชาติ แนวคิดสำคัญที่เกี่ยวข้องมีดังนี้

4.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้บทบาท แนวคิดนี้เชื่อว่า การที่บุคคลจะมีชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมได้ดี จะต้องศึกษาสถานภาพและบทบาทของตนเพื่อที่จะสามารถเรียนรู้ถึงวิธีที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถแสดงบทบาทของตนเองได้อย่างเหมาะสม บุคคลจึงต้องเรียนรู้ในบทบาทของตนและผู้อื่นตลอดจนความคาดหวังในบทบาท (Role Expectation) ได้แก่ ความคิด ความรู้สึก และค่านิยม ซึ่งคำนึงถึงพฤติกรรมที่สังคม คาดหวังว่าเหมาะสมกับแต่ละตำแหน่งเพียงใด ซึ่งต้องเรียนรู้ทั้งบทบาทของตน และบทบาทของผู้ที่มีบทบาทร่วมกัน (Role Partner) และจะต้องเรียนรู้ถึงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับความคาดหวังในบทบาท (โกศล มีคุณ. 2524 : 10 ; อ้างอิงมาจาก Secord and Backman. 1964)

การเรียนรู้ในวัยแรกเริ่ม เด็กเรียนรู้ทางสังคมจากการเลียนแบบมากที่สุด (Walsh. 1980 : 2) การเรียนรู้บทบาทของเด็กเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้มีบทบาทพร้อมกัน เช่น แม่หรือพ่อ อาจเกิดจากการสอนโดยตรงจากผู้ที่มีประสบการณ์ เช่น บอกร แนะนำ หรือชี้แนะกฎ ระเบียบ ข้อห้าม ว่าสิ่งใดควรปฏิบัติหรือควรละเว้น เมื่อเด็กได้เรียนรู้บทบาทและความคาดหวังในบทบาท เด็กจะรับทัศนคติ ค่านิยม คุณธรรม และพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ตนเรียนรู้มาปฏิบัติให้เหมาะสม รู้ว่าสิ่งใดผิด และละอายใจเมื่อทำความผิด มีทัศนคติค่านิยม และคุณธรรมที่เหมาะสม รู้จักยอมรับและกระทำตามกฎเกณฑ์ ระเบียบวินัย และวัฒนธรรมของสังคม การที่บุคคลจะเรียนรู้บทบาทของตนได้ดีเพียงโดยอ้อมขึ้นกับสภาพการณ์ของระบบสังคม สถานการณ์ และลักษณะภายในของตัวผู้เรียนด้วย (โกศล มีคุณ. 2524 : 10 - 15) แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้บทบาทดังกล่าวเป็นกระบวนการหล่อหลอมทางสังคมที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับวินัย หากการเรียนรู้เกิดขึ้นภายใต้บรรยากาศของความรักความเข้าใจรู้เหตุและผลของการกระทำ มีศรัทธาที่จะกระทำตามแบบและคำแนะนำด้วยความเต็มใจยอมช่วยให้การกระทำตามกฎ ระเบียบ และบรรทัดฐานของสังคมมีความมั่นคง วินัยที่เกิดขึ้นจึงเป็นวินัยที่บุคคลสามารถควบคุมให้เกิดด้วยตนเอง ซึ่งเรียกว่า "วินัยในตนเอง"

4.1.2 แนวคิดทางด้านการควบคุมทางสังคมเกี่ยวกับการเสริมสร้าง

พฤติกรรมของคนเกิดขึ้นในสถานการณ์ต่าง ๆ ในสังคมทุกสังคม เด็กที่เติบโตขึ้นมาในสังคมใดก็จะได้รับการสั่งสอนอบรมให้สามารถแยกความแตกต่างของสถานการณ์ต่าง ๆ ในสังคมของตน และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนให้เหมาะสมกับสถานการณ์นั้น ๆ

โดยทั่วไป เราไม่สามารถเปลี่ยนแปลงความเคยชินตลอดจนกระบวนการคิดของคนได้อย่างทันทีทันใด การที่เราจะให้คนในสังคมมีพฤติกรรมดังที่เราประสงค์เราก็จะต้องวิเคราะห์สถานการณ์ที่เป็นอยู่ก่อน ดังนั้นในการที่เราจะปลูกฝังระเบียบวินัยให้คนในสังคมไม่ว่าจะในเรื่องใดก็ตาม เราก็ต้องทำความเข้าใจและวิเคราะห์พฤติกรรมของคนในสังคมดูก่อนว่ามีลักษณะอย่างไร และเราจะสามารถปรับปรุง เปลี่ยนแปลง แก้ไขหรือ

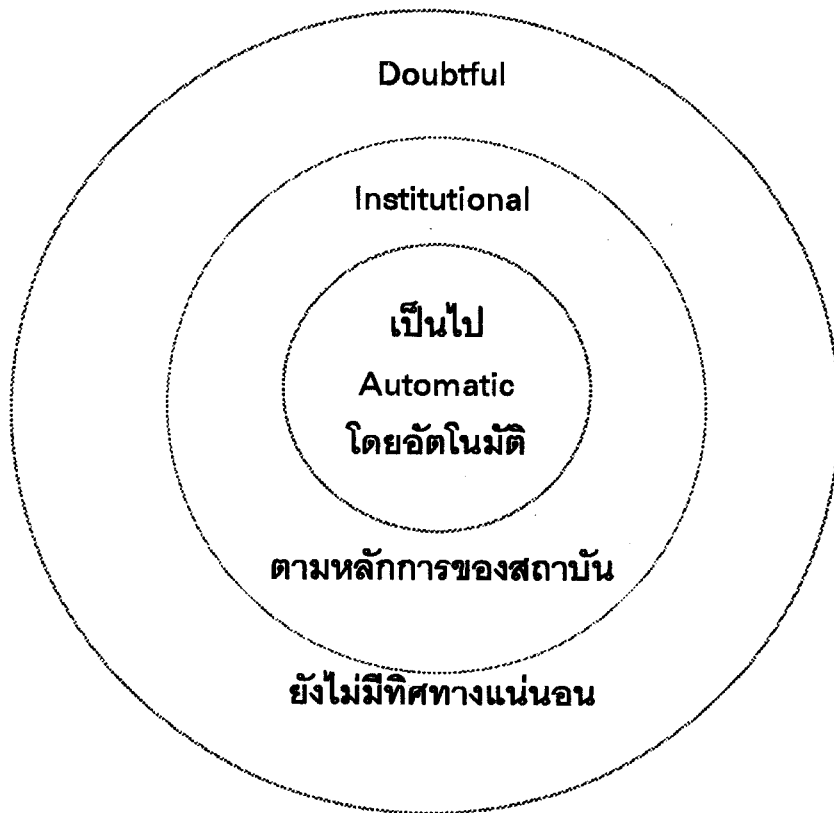
ปลูกฝังได้อย่างไรจึงจะได้ผลดีที่สุด จึงควรเริ่มต้นด้วยการมองลักษณะของพฤติกรรมของคนในสังคมซึ่งรูเซค ได้แบ่งออกเป็น 3 ประเภท (Roucek. 1956) ดังนี้

1. พฤติกรรมที่เป็นไปโดยอัตโนมัติ หรือพฤติกรรมตามความเคยชิน (Habit or Automatic Behavior) พฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากความเคยชินนี้เป็นการกระทำที่เกิดขึ้นโดยผู้กระทำไม่ต้องหยุดคิดเลย เพราะอาศัยประสบการณ์เดิมที่เกิดขึ้นบ่อย ๆ บ่อย ๆ ซ้ำแล้วซ้ำเล่าจนเป็นอัตโนมัติไปแล้ว เช่น การเข้าคิว การกระทำตามกฎหมาย การทิ้งขยะให้เป็นที่ เป็นต้น ผู้กระทำพฤติกรรมตามความเคยชินนี้สามารถทำไปโดยอัตโนมัติในขณะที่ใจกำลังจดจ่ออยู่กับการทำงานหรือทำสิ่งอื่น ๆ อยู่

2. พฤติกรรมที่ต้องตัดสินใจ นอกเหนือจากพฤติกรรมที่เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติแล้ว พฤติกรรมของคนโดยส่วนใหญ่เป็นพฤติกรรมที่เราต้องให้ความใส่ใจ และต้องเลือกหรือตัดสินใจว่าจะทำอย่างไรดี ดังนั้นเมื่อไรก็ตามที่จะต้องมีการตัดสินใจ เราก็สามารถแบ่งประเภทพฤติกรรมที่จะต้องตัดสินใจเป็น 2 ประเภท ดังนี้

2.1 พฤติกรรมตามหลักของสถาบันที่เกี่ยวข้อง (Institutional Behavior) คือเมื่อบุคคลตัดสินใจทำตามหลักการ หรือค่านิยม หรือกฎเกณฑ์ของสถาบันที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นสถาบันทางศาสนา การศึกษา ครอบครัว หรืออื่น ๆ ซึ่งอาจจะเป็นค่านิยมทางศีลธรรมหรือจริยธรรมหรือด้านอื่น ๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกต้องและสมควรทำหรือผิดและไม่สมควรทำกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ พฤติกรรมที่แต่ละสถาบันได้แยกแยะหรือมีทิศทางไว้ชัดเจนแล้วว่าอะไรถูก ผิด ตัวอย่าง เช่น การฆ่าคนเป็นการทำผิดศีล หรือวินัยของสงฆ์ ถือเป็นพฤติกรรมที่ผิดหรือไม่ถูกต้อง สำหรับสถาบันสงฆ์ แต่สำหรับทหาร การฆ่าศัตรูในยามสงครามถือเป็นพฤติกรรมที่ถูกต้องสำหรับสถาบันทหาร ดังนั้นทหารที่ถูกสั่งให้ไปรบและฆ่าศัตรูในสนามรบ ถ้าไม่กระทำตามที่ผู้บังคับบัญชาสั่งการถือว่าทำผิดวินัย และมีการลงโทษทางวินัยได้สำหรับสถาบันธุรกิจการค้า การค้ากำไรถือเป็นสิ่งที่ถูกต้อง หากไม่ค้ากำไรถือว่าเป็นสิ่งที่ผิด แต่พฤติกรรมนี้ถ้านำไปใช้ในสถาบันอื่น เช่น สถาบันการศึกษา หรือการแพทย์ กลับถือว่าเป็นสิ่งผิดและไม่สมควรทำ

2.2 พฤติกรรมที่ยังไม่มีทิศทางแน่นอน (Doubtful Behavior) คือพฤติกรรมที่ไม่มีหลักการอันแน่นอนมาตัดสินว่าพฤติกรรมแบบไหนเป็นสิ่งที่ดีหรือถูกผิดอย่างไร เป็นเรื่องของความเห็น ซึ่งอาจจะต่างกันในทางความคิดโดยถือว่าเป็นการถูกหรือผิดแต่อย่างใด



ภาพประกอบ 2 ลักษณะพฤติกรรมของคนในสังคมตามแนวของ โรคเค

ดังนั้นพฤติกรรมของคนจึงขึ้นอยู่กับสถานการณ์และองค์ประกอบต่าง ๆ ที่แวดล้อมอยู่ในขณะนั้นเป็นส่วนใหญ่

เมื่อเราทราบว่าพฤติกรรมของคนในสังคมมีความแตกต่างดังกล่าวมาแล้ว หากเราต้องการที่จะควบคุมเปลี่ยนแปลง หรือปลูกฝังพฤติกรรมของคน เช่น ปลูกฝังระเบียบวินัย

ในเรื่องต่างๆ เราก็จะต้องดูว่าพฤติกรรมของผู้ที่เราต้องการเปลี่ยนและปลูกฝังสิ่งที่ดีให้แทน นั้น มีลักษณะพฤติกรรมอย่างไรเสียก่อน แล้วจึงใช้วิธีการที่จะเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสม กับลักษณะพฤติกรรมนั้น ๆ จึงจะได้ผลดีที่สุด

ในกรณีของพฤติกรรมตามความเคยชินหรืออัตโนมัติที่ไม่ดีหรือไม่มีระเบียบวินัย นั้น การที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนี้เราจะต้องเลิกความเคยชินหรือนิสัยอันนี้เสีย และ อาจจะสร้างความเคยชินอันใหม่ขึ้นมาแทนที่ พฤติกรรมอัตโนมัตินี้ไม่ต้องใช้ความพยายาม ใด ๆ ในการที่จะกระทำพฤติกรรมแต่การเลิกพฤติกรรมทำได้ยากมาก ต้องใช้ความ พยายามตลอดจนความตั้งใจและกำลังใจอันแข็งแกร่งแน่วแน่มาก ตัวอย่างเช่น ในกรณีที่มี คนมักง่ายทิ้งขยะไม่เป็นที่จนเป็นความเคยชินแล้ว หากจะเปลี่ยนนิสัยนี้เสียใหม่ ผู้นั้นจะ ต้องมีความตั้งใจ และใส่ใจในการกระทำของตนเองอย่างมาก ตลอดจรรยาดีที่ว่าตนกำลัง เตรียมจะโยนขยะทิ้ง และจะต้องขัดจังหวะตนเอง ต้องหยุดคิด และพยายามยับยั้งตนเอง ไม่ให้โยนขยะทิ้งไม่เป็นที่ มิฉะนั้นก็อาจจะเผลอทำไปตามความเคยชิน หรือผู้ที่ซบถไม่ เคารพกฎจรรยาดีเช่นเดียวกัน

ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับคุณค่าตามหลักการของสถาบันที่เกี่ยวข้อง (Institutional Values) การที่จะเลิกความเคยชินดั้งเดิม และสร้างความเคยชินใหม่ขึ้นมา นั้น ทำได้ยาก มากเพราะตราบไคที่คนเชื่อว่าตนทำถูก เขาก็จะไม่รู้สึกอยากเปลี่ยนแปลงการกระทำของ ตน ดังนั้นเราจะต้องพยายามทักท้วงให้เขาเห็นว่า สิ่งที่เขานำมาตัดสินความถูกผิดนั้นไม่ ถูกต้องหรือบกพร่อง ซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่าเขาตีความหมายขององค์ประกอบของสถาน การณ์นั้นผิดไป หรือเพราะเขานำหลักการนั้นมาใช้ผิดที่หรือไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ก็ได้

สำหรับพฤติกรรมที่ยังไม่มีทิศทางแน่นอน (Doubtful Behavior) ซึ่งขึ้นอยู่กับสถาน การณ์และองค์ประกอบแวดล้อมในขณะนั้นเป็นส่วนใหญ่นั้น เราสามารถที่จะควบคุมพฤติ กรรมได้ง่ายกว่าอีก 2 ประเภทแรกมาก เพราะไม่มีทั้งความเคยชิน และหลักการถูกผิดมาชี้นำในกรณีเช่นนี้การโฆษณา การชักจูงจิตใจด้วยวิธีการต่าง ๆ การให้การศึกษา และการ ให้ข้อมูลตลอดจนชี้แนะให้เห็นผลที่ตามมาของพฤติกรรมของตน ตลอดจนการออก

กฎหมายบังคับและอื่น ๆ จะให้ผลได้มาก ดังนั้นในการที่จะปลูกฝังวินัยจึงทำได้ง่ายที่สุดในกลุ่มนี้

กล่าวโดยสรุปคือ ถ้าต้องการที่จะปลูกฝังหรือส่งเสริมระเบียบวินัยให้คนทั่วไปในชาติ เราควรจะเริ่มด้วยการจัดแบ่งประเภทพฤติกรรมของคนดูก่อนว่าใครจัดอยู่ในกลุ่มไหน แล้วดำเนินการที่จะควบคุม ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหรือปลูกฝังพฤติกรรมที่เราต้องการให้เหมาะสมตามลักษณะของพฤติกรรมของเขา อย่างไรก็ตามในเมื่อเราก็ได้ทราบได้แล้วว่าพฤติกรรมตามความเคยชิน และพฤติกรรมตามหลักการของสถาบันที่เกี่ยวข้องเป็นพฤติกรรมที่แก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ยาก หากเราต้องการให้คนในชาติมีระเบียบวินัย เราก็สมควรที่จะปลูกฝังวินัยให้กับเยาวชนของเราโดยเริ่มปลูกฝังตั้งแต่เด็ก เพราะเด็ก ๆ จะยังไม่มีไม่เคยชินกับพฤติกรรมไร้ระเบียบวินัย นั่นคือพฤติกรรมของเขายังจัดอยู่ในประเภทพฤติกรรมที่ยังไม่มีทิศทางแน่นอน เด็ก ๆ จะมีพฤติกรรมไปในทางที่มีระเบียบวินัยหรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับบุคคลแวดล้อมและสภาพแวดล้อมของเขา ดังนั้นกระบวนการปลูกฝังที่ได้ผลดีที่สุดคือ การถ่ายทอดทางสังคม (Socialization) (Broom, Selznick and Darroch. 1981) กล่าวคือบุคคลจะซึมซับรับเอาค่านิยม ทัศนคติ ความเชื่อ ตลอดจนรูปแบบต่าง ๆ ของพฤติกรรมในสังคมมาเป็นของตนจากตัวแทนต่าง ๆ ที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดทางสังคม เช่น ครอบครัว โรงเรียน กลุ่มเพื่อนกลุ่มอาชีพ สื่อมวลชน เป็นต้น ซึ่งเป็นกระบวนการสร้างค่านิยมของกลุ่มหรือสังคมให้เกิดขึ้นในตัวบุคคล และวิธีการถ่ายทอดทางสังคมนี้ สามารถทำได้ทั้งโดยตรง คือการอบรมสั่งสอนชี้แจง ตลอดจนทำโทษ และให้รางวัล ตลอดจนการเสริมแรงต่าง ๆ หรือถ่ายทอดโดยทางอ้อมโดยการเป็นแบบอย่าง ให้เด็กเลียนแบบก็ได้ ดังนั้นเราจะเห็นได้ว่าบุคคลทั้งหลายในสังคมไม่ว่าจะเป็นผู้เกี่ยวข้องกับเยาวชนหรือไม่ จะสามารถทำหน้าที่เป็นผู้ถ่ายทอดหรือปลูกฝังระเบียบวินัยให้แก่เด็กได้ทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่ พี่น้อง ผู้ปกครอง ครู อาจารย์ เพื่อน เพื่อนบ้าน สื่อมวลชน ตลอดจนบุคคลอื่น ๆ ในสังคม เพียงแต่ผู้ที่ใกล้ชิดกับเด็กและมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับเด็กโดยตรง คือ พ่อแม่และครู จะมีอิทธิพลต่อเด็กสูงกว่าคนอื่น ๆ ย่อมสามารถที่จะปลูกฝังหรือถ่ายทอด ระเบียบวินัยให้แก่เด็กได้ทั้งทางตรง

ทางอ้อม จากการที่ใกล้ชิดกับเด็กอยู่ตลอดเวลา และเด็กมีความเคารพเชื่อฟัง และศรัทธาคนเหล่านี้เป็นพื้นฐานอยู่แล้ว

เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมที่มีระเบียบวินัยและไม่มีระเบียบวินัยแล้วจะเห็นได้ว่า พฤติกรรมที่ไม่มีระเบียบวินัยนั้นปราศจากการควบคุม อาจเกิดขึ้นจากความคิดหรือความต้องการชั่ววูบเป็นการตอบสนองความต้องการเฉพาะหน้า โดยไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ส่วนพฤติกรรมที่มีระเบียบวินัยนั้นจะจำกัดความพอใจเฉพาะหน้า หรือความพอใจในปัจจุบัน ในทำนอง "อดเปรี้ยวไว้กินหวาน" โดยการเลื่อนหรือขัดเกลาความพอใจนั้นเพื่อผลประโยชน์ในอนาคต หรือมีเจตนาเพื่อให้สอดคล้องกับการยอมรับของสังคม เพื่อให้ชีวิตในสังคมของคนส่วนใหญ่ดำเนินไปโดยราบรื่น เช่น เรื่องการเข้าคิว การขับรถให้ถูกต้องตามกฎหมายจราจร พฤติกรรมที่ไม่มีระเบียบวินัยในลักษณะใครมีเอี่ยวสาวได้สาวเอา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเข้าคิว หรือการขับรถ และอื่น ๆ ผู้กระทำพฤติกรรมไร้ระเบียบวินัย อาจจะได้เปรียบในช่วงขณะนั้น แต่จะมีผลเสียต่อส่วนรวมซึ่งในที่สุดก็จะมีผลสะท้อนต่อตนเองอย่างมากมายมหาศาล

ในการปลูกฝังระเบียบวินัยให้กับเด็กนั้น เด็กก็อาจจะเห็นว่าพฤติกรรมที่จะทำตามใจชอบทำได้ง่ายกว่า และอาจจะได้เปรียบกว่าในระยะสั้น * ดังนั้นในการปลูกฝังระเบียบวินัยให้แก่เด็ก วิธีที่ดีคือปลูกฝังความมุ่งหวังที่ดีและเป็นอุดมคติให้กับเด็กด้วย เช่น ความมุ่งหวังที่จะเป็นคนดีความมุ่งหวังที่จะทำอะไรต่าง ๆ เพื่อประโยชน์หรือความดีงามของส่วนรวมมากกว่าหวังผลประโยชน์ใด ๆ ถ้าเด็กได้รับการปลูกฝังความมุ่งหวังที่ดีงามควบคู่กันไปกับระเบียบวินัยแล้วถึงแม้บางครั้งเด็กจะไม่รู้สึกริษยาอยากทำตามระเบียบวินัย แต่การมีความมุ่งหวังที่ดีก็จะทำให้เด็กรู้สึกว่ระเบียบวินัย มีคุณค่าและง่ายต่อการปฏิบัติตาม

ในกรณีที่บุคคลในสถาบันครอบครัว โรงเรียน วัด ฯลฯ (Socializing Agents) มีทัศนคติ ค่านิยม ตลอดจนลักษณะการดำรงชีวิตแตกต่างกัน ถ้าบุคคลในสถาบันเหล่านี้

ถ่ายทอดค่านิยมต่างกัน^{ผู้}ก็เกิดความขัดแย้งทางความคิดและ เด็กจะปฏิบัติตามคำสั่งสอนน้อยลง ตัวแทนต่าง ๆ ควรจะมีค่านิยมสอดคล้องกัน เพราะจะยิ่งเป็นแรงเสริมให้เด็กมีพฤติกรรมไปในทางที่ต้องการมากยิ่งขึ้น เด็กจะซึมซับรับเอาบรรทัดฐานทางสังคมจาก

การเข้าร่วมอยู่ในกลุ่มต่าง ๆ การที่เด็กจะมีพฤติกรรมในทางบวกหรือลบขึ้นอยู่กับกลุ่มที่เด็กเข้าไปมีส่วนร่วมเป็นสมาชิกว่ามีลักษณะอย่างไร ดังนั้นกลุ่มครอบครัวเป็นกลุ่มที่เด็กมีความใกล้ชิดสนิทสนมด้วยมากที่สุด ซึ่งมีความสำคัญและมีอิทธิพลมากที่สุดต่อทัศนคติและพฤติกรรมของเด็ก สำหรับเด็กวัยรุ่นซึ่งเป็นที่ยอมรับกันว่ามีความรู้สึกต้องการมีพวกพ้อง มีความรู้สึกต้องการที่จะร่วมอยู่ในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง และกลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อวัยรุ่นมาก จนถึงขั้นที่ว่า เวลาเด็กมีพฤติกรรมที่ไม่น่าพึงปรารถนา บิดามารดามักจะโทษว่าเพื่อนพาไป แม้กระนั้นงานวิจัยหลายชิ้นได้สรุปผลออกมาว่า ถึงแม้ว่ากลุ่มเพื่อนจะมีอิทธิพลต่อทัศนคติและพฤติกรรมของเด็กในช่วงวัยรุ่น แต่กลุ่มเพื่อนเหล่านี้ไม่มีบทบาทในฐานะผู้ก่อกำเนิดทัศนคติและค่านิยมเหล่านั้น กลุ่มเพื่อนทำหน้าที่สนับสนุนหรือเป็นแรงเสริมค่านิยมตลอดจนรูปแบบของพฤติกรรมซึ่งได้เกิดขึ้น และพัฒนามาก่อนแล้วในครอบครัว (Mantell, 1974)

ดังนั้นในการที่จะปลูกฝังระเบียบวินัยให้กับเยาวชนในชาติ สถาบันที่สำคัญที่สุดที่จะทำหน้าที่ปลูกฝังได้ดีที่สุด คือ สถาบันครอบครัว รองลงมาก็คือ โรงเรียน โดยมีสถาบันอื่น ๆ ตลอดจนตัวแทนอื่น ๆ ช่วยทำหน้าที่เสริม

4.2 แนวคิดทางจิตวิทยา การศึกษาพฤติกรรมมนุษย์ตามแนวคิดทางจิตวิทยา เพื่อเป็นประโยชน์ในการอธิบาย ทำนาย และควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ ทุกแนวคิดมีส่วนช่วยอธิบายพฤติกรรมมนุษย์ในมุมมองที่ต่างกัน แต่ละแนวคิดมีจุดเน้นในความสำคัญที่แตกต่างกัน บางแนวคิดเน้นสาเหตุภายนอก เช่น สิ่งแวดล้อมหรือสถานการณ์ ในการอธิบายพฤติกรรมบางแนวคิดเน้นสาเหตุภายใน เช่น กระบวนการคิด จิตลักษณะ ในการอธิบายพฤติกรรม ดังนั้นการที่จะเข้าใจในพฤติกรรมของมนุษย์อย่างชัดเจนอาจต้องอาศัยแนวคิดหลายแนวคิดร่วมกัน ในการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมวินัยต้องอาศัยแนวคิดที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

4.2.1 แนวคิดทางพฤติกรรม (Behavioral Approach) แนวคิดนี้เชื่อว่าอิทธิพลของสภาพแวดล้อมภายนอกเป็นสิ่งกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ และให้ความสนใจในพฤติกรรมที่ง่ายและไม่ซับซ้อน เพื่อสามารถทำความเข้าใจและคาดคะเนการกระทำของมนุษย์

บนพฤติกรรมที่สามารถสังเกตได้ สามารถวัด หรือทดสอบได้ (Avery and others. 1990 : 1) นักทฤษฎีตามแนวคิดนี้เชื่อว่าพฤติกรรมเกือบทุกพฤติกรรมเรียนรู้ได้ พฤติกรรม ส่วนใหญ่ของมนุษย์เกิดจากการเรียนรู้มากกว่าเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ นักพฤติกรรมจึงไม่สนใจในพฤติกรรมสัญชาตญาณ ซึ่งไม่ได้เกิดจากการเรียนรู้ และสิ่งที่อยู่ภายใน เช่น อารมณ์และความรู้สึก ในระยะเริ่มแรก อีวาน พี. พาฟลอฟ (Ivan P. Pavlov) และจอห์น บี. วัตสัน (John B. Watson) ได้แสดงให้เห็นว่า การเรียนรู้เกิดขึ้นได้เมื่อมีการเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง พฤติกรรมของมนุษย์สามารถเข้าใจได้ดีที่สุดในรูปของสิ่งเร้าและการตอบสนอง (Morris. 1990 : 5 - 6) วัตสัน มีความเชื่อว่าการวางเงื่อนไขทำให้มนุษย์เปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์หรือไม่พึงประสงค์ได้ สำหรับ บี. เอฟ. สกินเนอร์ (B. F. Skinner) เชื่อว่า การเรียนรู้เกิดขึ้นได้จากการเสริมแรงโดยเฉพาะผลของการตอบสนองที่ได้รับภายหลัง สามารถอธิบายพฤติกรรมของมนุษย์ได้ดีกว่าสิ่งเร้า สิ่งเร้าที่เกิดขึ้นก่อนไม่ใช่สาเหตุของพฤติกรรม (Atkinson and others. 1983 : 8)

แนวคิดทางพฤติกรรมมองว่ามนุษย์เป็นผู้ที่เฉื่อยชา เป็นผู้รับการกระทำควบคุมตนเองได้น้อย จึงมีการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการปรับพฤติกรรมและการเสริมแรงเพื่อใช้ในการควบคุมและปรับพฤติกรรมมนุษย์ให้เป็นไปตามความต้องการ

ดังนั้นแนวคิดทางพฤติกรรมสามารถช่วยปลุกฝังและส่งเสริมความมีวินัยได้ เช่น การวางเงื่อนไข การปรับพฤติกรรม การเรียนรู้เกี่ยวกับวินัยด้วยรางวัลหรือการลงโทษ เช่น การสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อยในกิจวัตรประจำวัน การช่วยเหลือตนเอง การช่วยเหลือผู้อื่นและส่วนรวม รวมทั้งการควบคุมตนเอง เช่น การจัดเก็บของเข้าที่การช่วยทำงานบ้าน การทำตามระเบียบหรือข้อตกลง การใช้แนวคิดทางพฤติกรรมในการส่งเสริมวินัยจะช่วยให้เกิดความเคยชินที่ดี ฝึกฝนการทำตามกฎระเบียบและความรับผิดชอบ อันจะเป็นพื้นฐานที่สำคัญยิ่งของการมีวินัยต่อไป

4.2.2 แนวคิดทางการรู้คิด (Cognitive Approach) แนวคิดนี้ให้ความสนใจกับกระบวนการคิดหรือกิจกรรมทางสมองในการกำหนดพฤติกรรมมนุษย์ เช่น การคิดการรับรู้ การให้เหตุผล การตัดสินใจ การแก้ปัญหา ความคาดหวัง เชื่อว่ามนุษย์มีความเป็นตัวของตัวเอง

ตัวเอง เป็นผู้แสดงพฤติกรรมตามที่ตนรับรู้ การศึกษาตามแนวคิดนี้เน้นการรับรู้ การแปลความหมายความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเหตุการณ์และสภาพแวดล้อม รวมทั้งการสะสมข้อมูล และการเรียกข้อมูลออกมาใช้ (Morris. 1990 : 9) แนวคิดนี้มีนักทฤษฎีหลายคนซึ่งมีความเชื่อว่า กระบวนการคิดเป็นสิ่งที่อยู่ระหว่างสิ่งเร้ากับพฤติกรรม นอกจากนี้ยังมองว่า มนุษย์เป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้น (Active) เชื่อว่าการจัดเตรียมสื่อหรือของเล่น และให้เด็กมีโอกาสเล่นหรือกระทำด้วยตนเองอย่างอิสระจะช่วยให้เด็กพัฒนาการรู้คิด และสามารถกำหนดทิศทางของตนเองได้ แนวคิดนี้สามารถช่วยพัฒนาความมีวินัยได้หากเปิดโอกาสให้เด็กคิดริเริ่มแก้ปัญหาหรือคิดหาเหตุผลเกี่ยวกับการปฏิบัติตนเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของตนเองและส่วนรวม ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของจอร์จ เอ. เคลลี (George A. Kelly) ที่มองว่ามนุษย์ทุกคนมีธรรมชาติของนักวิทยาศาสตร์ที่พยายามทดลอง ควบคุม และพยากรณ์ปรากฏการณ์ แต่ละคนมีโครงสร้างทางความคิดที่เป็นเอกลักษณ์ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์สามารถกระทำได้โดยการปรับเปลี่ยนระบบโครงสร้างทางความคิดของบุคคล ซึ่ง ฌอง เพียเจท์ (Jean Piaget) มีความเห็นว่าการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมใด ๆ มักเกิดขึ้นเพื่อรักษาสภาพสมดุลของบุคคลกับสิ่งแวดล้อม การปลุกฝังหรือส่งเสริมความมีวินัยในระยะแรกมีลักษณะของการรับเข้าสู่โครงสร้าง (Assimilation) จากการได้เห็นการปฏิบัติตนที่แสดงถึงความมีวินัยทำให้เด็กเกิดรับรู้ และเรียนรู้ เมื่อนำมาปฏิบัติอาจต้องมีการรับและปรับโครงสร้าง (Accommodation) เพื่อให้รับกับประสบการณ์เดิมหรือสร้างหน่วยความคิด (Schema) ขึ้น กระบวนการดังกล่าวช่วยให้เกิดความสมดุลทางการคิด ซึ่งจะค่อย ๆ สะสมและปรับขึ้นสู่โครงสร้างในระดับที่สูงขึ้นอันเป็นกระบวนการพัฒนาโครงสร้างทางสติปัญญาตามแนวคิดทางการรู้คิดต่อไป (Carlson. 1958 : 133 - 136) นักทฤษฎีตามแนวนี้ให้ความสนใจกับกระบวนการทางสมองที่เกิดจากการรับรู้ผ่านประสาทสัมผัสด้านต่าง ๆ นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับค่านิยม แรงจูงใจ และประสบการณ์เดิมว่ามีอิทธิพลต่อการรู้คิดและพฤติกรรมของคน (Avery and others. 1990 : 13) การพัฒนาด้านจริยธรรมและวินัยจึงเกิดควบคู่กับการพัฒนาด้านความรู้คิด ซึ่งสอดคล้องกับความเชื่อที่ว่า การมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและบุคคลช่วยให้เกิดการพัฒนาด้านสติปัญญา

แนวคิดทางการรู้คิดตามแนวของเพียเจท์เชื่อว่า การคลายการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง (Egocentrism) ซึ่งเป็นธรรมชาติของเด็กในวัย 2 - 6 ปี มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่พึงประสงค์และการรู้คิด พฤติกรรมและกิจกรรมต่าง ๆ สามารถช่วยให้เกิดการคลายการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางได้ ซึ่งจะช่วยให้เด็กลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลงได้ (Andrews. 1989 : 1 - 2) ลักษณะดังกล่าวมีผลต่อพัฒนาการด้านสังคม ซึ่งรวมถึงการมีวินัย การส่งเสริมให้เด็กมีโอกาสคิดตัดสินใจและช่วยกันแก้ปัญหาอย่างอิสระร่วมกับเพื่อนวัยเดียวกัน อยู่เสมอช่วยให้เด็กมีวินัยได้ ทั้งนี้ต้องอยู่บนพื้นฐานของเหตุผลที่เน้นการคำนึงถึงประโยชน์สุขของส่วนรวมอยู่เสมอ ช่วยให้เด็กพัฒนาพฤติกรรมสร้างสรรค์สังคม (Prosocial Behavior) ดังที่ ฮอฟแมน (Hoffman. 1980) เชื่อว่าเด็กควรได้รับการส่งเสริมให้รู้จักช่วยเหลือตนเอง และผู้อื่นอย่างสม่ำเสมอ และฝึกฝนการรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันจึงจะเกิดผลในระยะยาว เหล่านี้เป็นกิจกรรมทางด้านการคิดและการปฏิบัติที่ช่วยให้เกิดการพัฒนาด้านการรู้คิดและพฤติกรรมทางสังคมซึ่งรวมถึงความมีวินัยด้วย

นอกจากนี้ แนวคิดทางการรู้คิดเชิงสังคม (Social Cognitive Approach) ซึ่งเป็นการบูรณาการแนวคิดทางพฤติกรรม การรู้คิด และมนุษยนิยมเข้าด้วยกัน สามารถนำมาใช้เพื่อศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์อย่างมีระบบโดยมองพฤติกรรมมนุษย์ในรูปกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อกันและกันอย่างต่อเนื่อง การเรียนรู้ อาศัยการสังเกต การเลียนแบบ การจัดระเบียบของตน (Self - Regulation) และการควบคุมตนเอง (Self - Control) แนวคิดนี้ศึกษาและทำนายพฤติกรรมจากการควบคุมอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่มีต่อคน ทั้งนี้ต้องให้บุคคลเกิดความเข้าใจ และยอมรับด้วยตนเอง โดยเริ่มจากการเสริมแรง การให้รางวัลจนเกิดเป็นพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวรแล้วจึงค่อย ๆ ลดการเสริมแรง เพื่อสามารถกระทำได้ด้วยตนเอง แนวคิดนี้สามารถส่งเสริมวินัยได้มาก โดยเฉพาะในเรื่องอิทธิพลของการเลียนแบบ ตัวแบบที่ดีและมีวินัยนับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง การที่เด็กได้เห็นตัวอย่างที่ดีอยู่เสมอย่อมเกิดการเลียนแบบ ทำให้เกิดความเคยชินที่ดีเด็กเล็ก ๆ ซึ่งยังไม่สามารถใช้เหตุผลได้นักเรียนสามารถเรียนรู้วินัยจากการเลียนแบบได้มาก นอกจากนี้การเสริมแรงด้วยการให้รางวัลอย่างเหมาะสม จะช่วยให้สามารถจัดระเบียบของตน

และควบคุมตนเองได้ ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการมีวินัย

4.2.3 แนวคิดทางประสบการณ์ (Phenomenology Approach)

หรือมนุษยนิยม (Humanistic Approach) นักทฤษฎีตามแนวคิดนี้ให้ความสำคัญกับประสบการณ์ที่แต่ละคนได้รับ ซึ่งทำให้คนมองดูโลก ด้ความเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ โดยใช้ประสบการณ์เดิม แนวคิดนี้ศึกษารวมชาติการเรียนรู้ของมนุษย์ว่าเป็นอย่างไรโดยสังเกตการกระทำที่เกิดขึ้น ดังจะพบเสมอว่าในสถานการณ์เดียวกัน คน 2 คนจะแสดงออกต่างกันเพราะตีความสถานการณ์โดยใช้ประสบการณ์ที่แตกต่างกัน แนวคิดนี้จึงให้ความสำคัญกับกระบวนการคิดภายในมากกว่าทฤษฎีทางการรู้คิด ซึ่งเน้นการสร้างทฤษฎีเพื่อทำนายพฤติกรรม แนวคิดทางปรากฏการณ์มักไม่วางหลักหรือตั้งกฎเกณฑ์ไว้ล่วงหน้า จึงไม่เริ่มต้นด้วยการกำหนดวิธีการแก้ปัญหาแล้วพยายามให้คนทำตามกรอบที่กำหนดไว้ แต่เน้นความเข้าใจและความรู้สึกเกี่ยวกับตนเอง ความภาคภูมิใจ (Self-Esteem) ความตระหนักในตนเอง (Self-Awareness) กลุ่มนี้ไม่เห็นด้วยกับเรื่องของจิตใต้สำนึก การกระตุ้น และการควบคุมจากภายนอก ซึ่งมักเป็นการศึกษาจากผู้ที่มีปัญหาหรือสัตว์ที่ใช้ในการทดลอง แต่เชื่อว่าคนเราสามารถควบคุมตนเองได้ มีทิศทางของตนเอง เป็นผู้สร้างชีวิตของตนเอง มีอิสระ ในการเลือกทิศทางของตนเอง และกำหนดจุดมุ่งหมายของตนเอง เน้นความอิสระเสรีและสัจจการแห่งตน (Self-Actualization) เชื่อว่าแต่ละคนมีแรงจูงใจที่จะผลักดันให้ตนเองก้าวหน้าและมุ่งสู่สัจจการแห่งตน ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดของชีวิต แต่ละคนมีความต้องการพื้นฐานที่สามารถพัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพตามลำดับ แต่ก็อาจมีอุปสรรคจากสภาพแวดล้อมและสังคม นักจิตวิทยาตามแนวนี้เชื่อว่าคนเรามีธรรมชาติที่จะมีความสร้างสรรค์ (Creative) และมีความสุข และเชื่อว่าค่านิยมที่มีอยู่ในแต่ละคนเปรียบได้กับสมอแห่งคุณธรรมที่จะช่วยยับยั้งซึ่งใจว่าควรหรือไม่ควรทำสิ่งใด รู้ว่าสิ่งใดถูกหรือผิด ดีหรือเลว แนวคิดนี้เน้นการพัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพโดยไม่ต่อสู้แข่งขันกับผู้อื่น

แม้ว่าแนวคิดทางมนุษยนิยมนี้ยากที่จะพิสูจน์หรือวัดได้ แต่ก็ช่วยให้สามารถมองเห็นความเป็นมนุษย์ได้ครอบคลุมกว่าการมองเฉพาะที่สามารถวัดได้ ซึ่งมักจะศึกษาปัญหาในผู้ป่วยหรือเน้นปัญหาในอดีต การศึกษาตามแนวมมนุษยนิยมมักศึกษาในผู้ที่มีสุข

ภาพจิตดี และเน้นการใช้ชีวิตอย่างคุ้มค่า ทศนะการมองตามแนวนี้ช่วยให้เกิดมิติใหม่ทางความคิดที่เป็นประโยชน์เพิ่มขึ้น นักทฤษฎีตามแนวมนุษยนิยม เช่น คาร์ล อาร์ โรเจอร์ (Carl R. Rogers) เชื่อว่า การควบคุมจากภายในจะเป็นหนทางไปสู่สัจจการแห่งตน เพราะคนเรามีธรรมชาติที่จะควบคุมความต้องการของตนเพื่อเพิ่มศักยภาพในการดำรง และพัฒนาตนเอง อันเกิดจากการมีเสรีภาพในการเลือก การกำหนดทิศทาง และการสร้างสรรค์ ในการพัฒนาคุณความดีที่เกิดขึ้นภายในบุคคล คนเราต้องได้รับการช่วยเหลือและสนับสนุนจากสังคมด้วยการสร้างบรรยากาศของการยอมรับและผ่อนคลาย เพราะช่วยให้คนเราเกิดความภาคภูมิใจในตนเองและมีความเชื่อมั่นในตนเอง การให้โอกาสริเริ่มอย่างอิสระช่วยให้คนเรามีความเป็นตัวของตัวเอง เมื่ออยู่บนพื้นฐานของความสำนึกต่อประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ย่อมจะนำไปสู่การพัฒนาในขั้นสูง คือ การมีสัจจการแห่งตน ซึ่งสามารถกระทำความดีโดยไม่หวังผลตอบแทน เมื่อพัฒนาถึงขั้นนี้ วินัยที่เกิดขึ้นจะเป็นวินัยระดับสูงที่มีความมั่นคง ที่เรียกว่า "วินัยในตนเอง" เป็นวินัยที่บุคคลกระทำโดยไม่คำนึงถึงการได้รับความชื่นชมจากผู้อื่นหรือเกรงกลัวอิทธิพลจากภายนอก

นอกจากนี้ยังมีแนวคิดทางมนุษยนิยมแนวใหม่ (Neo - Humanistic Approach) ซึ่งมีพื้นฐานมาจากการให้คุณค่าต่อความเป็นมนุษย์เช่นเดียวกับแนวคิดทางมนุษยนิยม ซึ่งแนวคิดใหม่นี้ไม่ได้ให้ความสำคัญเฉพาะมนุษย์และสิ่งที่มีประโยชน์ต่อมนุษย์ดังแนวคิดทางมนุษยนิยมเท่านั้น หากให้ความรักและคุณค่าแก่ทุกสรรพสิ่งในจักรวาล ซึ่งรวมถึงพืช สัตว์ และสิ่งแวดล้อมด้วย เกียรติวรรณ อมาตยกุล กล่าวว่า แนวคิดทางมนุษยนิยมแนวใหม่มีบทบาทที่สำคัญในการแก้ปัญหาต่าง ๆ โดยอยู่บนพื้นฐานของความเชื่อว่า ทุกสิ่งทุกอย่างในจักรวาลมีจุดเริ่มต้นมาจากสิ่งเดียวกัน การมีความรักความเมตตาที่ไม่มีความจำกัดจึงแผ่ไปถึงสรรพสิ่งในจักรวาล รวมถึงพืช สัตว์ และสิ่งแวดล้อม (เกียรติวรรณ อมาตยกุล 2530 : 41) แนวคิดนี้เชื่อว่าคนเราเกิดมาพร้อมกับความดิ้นรนและความบริสุทธิ์ แต่มาถูกยึดครองจิตใจด้วยวัตถุ ซึ่งจะนำไปสู่ปัญหาและการทำลายล้างกัน แนวคิดนี้มีความสอดคล้องกับวิทยาศาสตร์และสามารถประสานความเชื่อที่แตกต่างกันของมนุษย์ด้วยเหตุผล การมองโลกในแง่ดี มองชีวิตและสังคมว่ามีปัญหาเนื่องจากยังไม่สามารถบรรลุ

ถึงสภาวะที่มีความสมบูรณ์ได้ ทักษะการมองดังกล่าวทำให้คนเรามีความสดชื่น เห็นคุณค่าของชีวิต มีกำลังใจที่จะแสวงหาแนวทางบรรลุเป้าหมายของชีวิตเพื่อสร้างสังคมที่มีความสุขที่สมบูรณ์และสังคมที่เหมาะสมต่อไป (วิล โองค้อนันตคุณ. 2530)

แนวคิดทางมนุษยนิยมแนวใหม่เชื่อว่า การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นต้องเริ่มต้นเปลี่ยนแปลงจากภายในตนเองก่อน โดยเปลี่ยนแปลงจิตใจให้กว้างขวางและมองถึงประโยชน์ของสรรพสิ่งในจักรวาล ความสุขที่แท้จริงของมนุษย์คือความสุขอันลึกซึ้งภายในตัวมนุษย์เอง ซึ่งจะสามารถบรรลุได้โดยการพัฒนาชีวิตจากภายในทั้งด้านกายและอารมณ์ จิตใจอันละเอียดอ่อนที่เรียกว่า จิตวิญญาณ (วิล โองค้อนันตคุณ. 2530)

แนวคิดนี้เน้นการมุ่งพัฒนาศักยภาพให้สูงที่สุดโดยการพัฒนาให้สมบูรณ์ทั้งกายและจิตใจ ดังนั้นการเรียนรู้ ความจำ อารมณ์ และความรู้สึกจึงเป็นสิ่งที่แยกออกจากกันไม่ได้ การถ่ายทอดความรู้จึงเริ่มต้นจากความรู้สึกของเด็ก ให้คิดและจินตนาการอย่างสนุกสนานผ่านกิจกรรม นิทาน ศิลปะ ดนตรี และโยคะ นอกจากนี้มีการพัฒนาจิตเหนือสำนึกโดยให้มีโอกาสพักและทำความสงบในจิตใจ ซึ่ง มิตร้า (Mitra อ้างถึงใน ศตพร วิลลักษณ์. 2532) กล่าวว่า คนเราเรียนรู้จากพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างที่ดี การซึบซับจริยธรรมจากนิทาน และการได้รับการเสริมแรงเมื่อทำพฤติกรรมที่ดี

ในการปลูกฝังและส่งเสริมความมีวินัยโดยใช้แนวของมนุษยนิยมแนวใหม่ซึ่งให้ความสำคัญกับความรักในสรรพสิ่งต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงธรรมชาติแวดล้อม มีความชื่นชมในความงามและธรรมชาติ ด้วยการปลูกฝังคุณลักษณะดังกล่าว จะช่วยให้เด็กมีความรักทะนุถนอมและหวงแหนธรรมชาติอันเป็นของส่วนรวม ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญของความมีวินัย ผู้ที่ได้รับการฝึกฝนคุณลักษณะดังกล่าวย่อมได้รับการปลูกฝังให้เกิดวินัยในตนเองสามารถช่วยกันรักษากฎระเบียบเพื่อรักษาสภาพแวดล้อมและความสงบสุขของสังคมได้เป็นอย่างดี

แนวคิดทางปรากฏการณ์ดังที่กล่าวมา นับว่าสามารถส่งเสริมความมีวินัยได้เป็นอย่างดี เพราะวินัยที่มีความมั่นคงต้องอยู่บนพื้นฐานของเหตุผลและความพึงพอใจ โดยเริ่มต้นจากบรรยากาศที่อบอุ่นและผ่อนคลายความรักและความเป็นมิตรทำให้เกิด

ความอบอุ่นใจ ใจว่างใจ ศรัทธา และเกิดการยอมรับ เมื่อมีการแนะนำตักเตือนด้วยเหตุผล ย่อมเต็มใจคล้อยตามและปฏิบัติตาม นอกจากนี้อาจใช้กระบวนการค่านิยม การตัดสินใจด้วยตนเองทำให้คนเรามีความภาคภูมิใจในการเลือกของตน หากมีการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ มีการให้การยอมรับและรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันโดยอยู่บนพื้นฐานของเหตุผล ย่อมทำให้เกิดความเคารพในสิทธิของผู้อื่นมากขึ้น นับว่ามีความสำคัญยิ่งต่อความมีวินัยและความเป็นประชาธิปไตย ดังที่พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต) กล่าวไว้ว่า วินัยเป็นพื้นฐานที่สำคัญของประชาธิปไตย การพัฒนาประชาธิปไตยโดยขาดความมีวินัยของคนในชาติย่อมยากที่จะเกิดความเป็นประชาธิปไตย เพราะต้องอาศัยการรับฟัง และเคารพในสิทธิของผู้อื่น และคำนึงถึงประโยชน์สุขของส่วนรวม

การปลูกฝังวินัยต้องเริ่มต้นจากการสร้างความเคยชินที่ดี การช่วยเหลือและคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม จากการได้รับการแนะนำและการเห็นแบบอย่างที่ดี อันเป็นเบื้องต้นของความมีวินัยแล้ว การอธิบายด้วยเหตุผล การแนะนำตักเตือนด้วยความเป็นกัลยาณมิตร ย่อมสามารถโน้มน้าวจิตใจให้เกิดศรัทธาที่จะปฏิบัติตามเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมวินัยที่เกิดจากเหตุผลและความเต็มใจนี้ย่อมเป็นวินัยที่มีความมั่นคง เพราะเกิดการยอมรับในกฎระเบียบเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมโดยผ่านการไตร่ตรองด้วยสติปัญญา (พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต). 2538) เมื่อเป็นเช่นนี้ย่อมง่ายต่อการปฏิบัติตามกฎระเบียบต่าง ๆ เพื่อความสงบสุขของส่วนรวมได้

จะเห็นได้ว่า การเกิดของวินัยเริ่มต้นมาจากการสร้างวินัยภายนอกและค่อย ๆ สะสมวินัยในตนเอง การกระทำดังกล่าวนำไปสู่การซึมซาบและสั่งสมคุณธรรม (Moral Internalized) ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาวินัยโดยการควบคุมจากภายในซึ่งเป็นวินัยในตนเองต่อไป

ที่กล่าวมานี้ จะเห็นได้ว่าการนำแนวคิดทางสังคมวิทยาและจิตวิทยาต่าง ๆ มาวิเคราะห์ ช่วยให้เห็นมุมมองที่หลากหลาย ในการประยุกต์เพื่อเป็นแนวทางในการปลูกฝังและแก้ปัญหาพฤติกรรมความมีวินัยของคนในชาติต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการสำรวจวินัยที่พึงประสงค์ในสังคมไทย โดยรวบรวมแนวคิด หลักการ ทฤษฎี และข้อมูลจากเอกสาร ประกอบกับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้มาจากแบบสำรวจความคิดเห็นและการสัมมนาระดมความคิดเห็น เพื่อให้ได้แนวทางในการ กำหนดพฤติกรรมและจิตลักษณะที่มีผลต่อการปลูกฝังวินัยของคนในชาติ

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 80 คน ที่ได้รับการคัดเลือกจาก สาขาวิชาและอาชีพต่าง ๆ ดังนี้ ศาสนา ปรัชญา สังคมศาสตร์ ทหาร ตำรวจ กฎหมาย จิตวิทยา แพทย์ ธุรกิจ การศึกษาสาขาต่าง ๆ การกีฬา สื่อมวลชนและบันเทิง ผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับการคัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างต้องมีคุณสมบัติดังนี้ : เป็นบุคคลมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักในสังคมไทย มีผลงานทางด้านวิชาการที่ได้รับการยอมรับ มีผลงานหรือผลการวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ และมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องวินัย

ขั้นตอนในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การเลือกกลุ่มตัวอย่างรอบที่ 1

1. เสนอชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่มีคุณสมบัติดังกล่าวข้างต้นต่อการประชุมคณะกรรมการวิจัย
2. คณะกรรมการวิจัยคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยจำแนกตามสาขาวิชาและอาชีพให้มีจำนวนใกล้เคียงกัน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 80 คน เพื่อตอบแบบสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับวินัยของคนในชาติ ซึ่งจำแนกสาขาวิชาและอาชีพได้ 20 สาขา สาขาละ 4 คน ดังในตาราง 1

ตาราง 1 กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสาขาวิชาและอาชีพกับลำดับการเก็บรวบรวมข้อมูล

สาขาวิชา	กลุ่มตัวอย่าง	การเก็บข้อมูลรอบที่หนึ่ง (แบบสำรวจความคิดเห็น)	การเก็บข้อมูลรอบที่สอง (การสัมภาษณ์)
ศาสนา	4	3	1
ปรัชญา	4	1	1+(1)
สังคมศาสตร์	4	2	1+(1)
ทหาร	4	4	2
ตำรวจ	4	1	1
กฎหมาย	4	1	1
จิตวิทยา	4	3	1
แพทย์	4	2	1
ธุรกิจ	4	1	(1)
การศึกษา : นโยบาย/บริหาร	4	3	1
ปฐมวัย	4	3	1(1)
ประถม	4	3	1+(1)
มัธยม	4	3	1+(1)
อุดม	4	4	2
การฝึกหัดครู	4	2	1+(1)
พิเศษ	4	1	-
ศิลปะ-ดนตรี	4	1	-
กีฬา	4	1	-
สื่อมวลชน-บันเทิง	8	1	(2)
รวม	80	40	17+(9)

หมายเหตุ : () คือ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับการเชิญเพิ่มเติม จำนวน 9 คน

ตาราง 2 รายนามผู้ทรงคุณวุฒิที่ตอบแบบสำรวจ และผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมการสัมมนา

สาขาวิชา/อาชีพ	รายนาม	สถาบัน
ศาสนา	พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต)	สถานปฏิบัติธรรมสายใจธรรม
	บาทหลวงวิวัฒน์ แพร์สิริ	โรงเรียนมารีศวรรค์
	ภราดาบัญชา แสงหิรัญ	มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
	แม่ชีคันสนีย์ เสถียรสุด*	มูลนิธิเสถียรธรรม
ปรัชญา	ศาสตราจารย์ระพี สาคริก*	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
	ศาสตราจารย์ ดร.เอกวิทย์ ณ ถลาง**	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สังคมศาสตร์	รองศาสตราจารย์สมิตร ปิติพัฒน์*	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
	ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล	สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุภาวดี มิตรสมหวัง**	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ทหาร	พลเอกพิจิตร กุละวณิชย์*	สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์
	นาวาเอก ปรีชา จุลกะ*	โรงเรียนเตรียมทหาร
	นาวาโท พงษ์เทพ หนูเทพ รน.	โรงเรียนนายเรือ
	นาวาโท สมชนก หล้าริ้ว	โรงเรียนนายเรืออากาศ
ตำรวจ	พลตำรวจเอกวิภาส วิบุลากร*	กรมตำรวจ
กฎหมาย	คุณจิระภา รัตนวิบูลย์*	สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน
จิตวิทยา	ศาสตราจารย์ ดร.จรรยา สุวรรณทัต*	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
	คุณหญิง ดร.สายสุรี จุติกุล	สำนักนายกรัฐมนตรียุติธรรม
	อาจารย์ ดร.พัชรีวัลย์ เกตุแก่นจันทร์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตาราง 2 (ต่อ)

สาขาวิชา/อาชีพ	รายนาม	สถาบัน
แพทย์	นายแพทย์อัมพล สุอำพัน	โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์
	รองศาสตราจารย์ แพทย์หญิงวินัดดา ปิยะศิลป์*	โรงพยาบาลเด็ก
ธุรกิจ	คุณหญิงชดช้อย โสภณพานิช	มูลนิธิสร้างสรรค์ไทย
	คุณอำนาจ คงมีสุข**	Personnel Training Service
การศึกษา		
นโยบาย/ บริหาร	อาจารย์ ดร.กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา	กรมวิชาการ
	อาจารย์สุภรณ์ สภาพงศ์*	กรมวิชาการ
	คุณจรัล ทองเกษม	สำนักงานคณะกรรมการ วัฒนธรรมแห่งชาติ
ปฐมวัย	คุณหญิงเบญจมา แสงมลิ	มูลนิธิสมาน - เบญจมา แสงมลิ
	อาจารย์ ดร.พัชรี ผลโยธิน*	สำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ
	อาจารย์ ดร.วรรณาท รักสกุลไทย**	สมาคมอนุบาลศึกษา แห่งประเทศไทย
ประถม	รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
	อาจารย์สำเร็จ จันทร์โอกุล*	โรงเรียนอนุบาลวัดปรีณายก
	อาจารย์ราตี ทองสวัสดิ์**	มูลนิธิสมาน - เบญจมา แสงมลิ
มัธยม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมจิต สวธนไพบูลย์*	มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ
	อาจารย์อัศวิน วินวรรณเวศร์	กรมสามัญศึกษา

ตาราง 2 (ต่อ)

สาขาวิชา/อาชีพ	รายนาม	สถาบัน
	อาจารย์จิตรลดา ศิริรัตน์**	กรมสามัญศึกษา
	รองศาสตราจารย์ ดร.นาฎยา ปิณฑนานนท์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
อุดม	ศาสตราจารย์ ดร. อารี สันหนวี*	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
	รองศาสตราจารย์ ดร.พจน์ สะเพียรชัย	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
	รองศาสตราจารย์ ดร.ทศนา เขมมณี*	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
	นายวัลลภ สุวรรณดี	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
	อาจารย์วัชรีย์ ฐะธรรม	กรมการฝึกหัดครู
	อาจารย์อัญชลี ต้นศิริ*	สถาบันราชภัฏฉะเชิงเทรา
	อาจารย์สุชาดา สุทธาพันธ์**	สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี
พิเศษ	รองศาสตราจารย์ ดร.อรอนงค์ เย็นอุทก*	สถาบันราชภัฏสวนดุสิต
ดนตรี	รองศาสตราจารย์ ณรุทธ์ สุทธจิตต์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
การกีฬา	ดร.สมชาย ประเสริฐศิริพันธ์	การกีฬาแห่งประเทศไทย
บรรณารักษ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เกษร เจริญรักษ์**	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สื่อมวลชน	คุณวิศิษฐ์ วัจวิญญู **	วารสารปาจารย์สาร
บันเทิง	คุณประดิษฐ์ กัลย์จาฤก	บริษัทกัณฑ์

หมายเหตุ : * ผู้ทรงคุณวุฒิที่สามารถเข้าร่วมการสัมมนาได้

** ผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับเชิญเข้าร่วมการสัมมนาเพิ่มเติม

การเลือกกลุ่มตัวอย่างรอบที่ 2

คณะกรรมการวิจัยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิที่ตอบแบบสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับวินัยของคนในชาติในรอบที่ 1 ซึ่งมีจำนวน 40 คน เข้าร่วมการสัมมนาและแสดงความคิดเห็น ซึ่งมีผู้ตอบรับ จำนวน 20 คน และไม่ครอบคลุมทุกสาขาวิชา คณะกรรมการวิจัยจึงพิจารณาคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มเติมอีก 9 คน โดยใช้เกณฑ์คุณสมบัติที่กำหนดไว้ ปรากฏว่ามีผู้ทรงคุณวุฒิที่สามารถเข้าร่วมการสัมมนาได้ จำนวน 17 คน และผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับคัดเลือกเพิ่มเติมสามารถเข้าร่วมการสัมมนาได้จำนวน 9 คน รวมทั้งสิ้น 26 คน ผู้ทรงคุณวุฒิที่ตอบแบบสำรวจความคิดเห็นและเข้าร่วมการสัมมนาปรากฏดังในตาราง (หน้า 30 - 31)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 2 ชุด คือ แบบสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับวินัยของคนในชาติ และแบบสอบถามความคิดเห็นประกอบการสัมมนา ซึ่งสร้างโดยคณะกรรมการวิจัย(ดูภาคผนวก ก)

1. แบบสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับวินัยของคนในชาติ

การสร้างและพัฒนาแบบสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับวินัยของคนในชาติ มีขั้นตอนดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับวินัย ซึ่งได้แก่ แนวคิด หลักการ ทฤษฎีและผลการวิจัย เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานและแนวทางในการออกแบบสร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวิจัยครั้งนี้

1.2 จัดทำโครงร่างของแบบสำรวจความคิดเห็นเพื่อใช้ในการรวบรวมข้อมูลและนำเสนอต่อคณะกรรมการวิจัยเพื่อพิจารณาตรวจแก้ไขภาษา เนื้อหา และโครงร่างของแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้มีความสมบูรณ์และครอบคลุมองค์ความรู้ที่ต้องการวิจัย

1.3 นำแบบสำรวจความคิดเห็นที่ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการวิจัยมาปรับปรุงแล้วแก้ไขให้มีความสมบูรณ์และเหมาะสมยิ่งขึ้นเพื่อใช้รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในรอบที่ 1

2. แบบสอบถามความคิดเห็นประกอบการสัมมนา

หลังจากวิเคราะห์แบบสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับวินัยของคนในชาติจากการรวบรวมข้อมูลในรอบแรกแล้ว คณะกรรมการเห็นสมควรเก็บข้อมูลบางประเด็นอย่างลึกซึ้งจึงสร้างเครื่องมือ 2 แบบ ดังนี้

2.1 แบบสอบถามเพื่อการนำเข้าสู่การอภิปรายระดมความคิดเห็น ซึ่งเกี่ยวกับการส่งเสริมวินัยในครอบครัว โรงเรียน และสังคม

2.2 คำถามปลายเปิดเพื่อการอภิปรายระดมความคิดเห็น ซึ่งเกี่ยวกับพฤติกรรมและจิตลักษณะที่มีผลต่อการปลูกฝังวินัยของคนไทย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้มีการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 2 รอบ ดังนี้

รอบที่หนึ่ง กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 80 คน ได้รับแบบสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับวินัยของคนในชาติทางไปรษณีย์ การเก็บข้อมูลในรอบนี้กระทำในช่วงเดือน ตุลาคม ถึง ธันวาคม 2537 ซึ่งได้รับข้อมูลกลับคืนมา จำนวน 40 ชุด คิดเป็นร้อยละ 50 และได้ทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปข้อมูล (ดูรายละเอียดในบทที่ 4) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการนำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมการสัมมนา

รอบที่สอง กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสำรวจความคิดเห็นในรอบที่ 1 ที่สามารถเข้าร่วมการสัมมนา จำนวน 17 คน และผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับการพิจารณาเชิญเพิ่มเติมโดยคณะกรรมการวิจัย จำนวน 9 คน รวมทั้งสิ้น 26 คน เข้าร่วมการสัมมนา "โครงการวิจัยการปลูกฝังวินัยของคนในชาติ" วันที่ 25 มกราคม 2538 ระหว่าง 8.30 - 12.00 น. ณ ห้องประชุม ศาสตราจารย์ ดร.สุดีใจ เหล่าสุนทร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ชั้นตอมดำเนินการมีดังนี้

1. ตอบแบบสอบถามเพื่อการนำเข้าสู่การอภิปรายระดมความคิดเห็น

2. ฟังการรายงานสรุปแบบสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับวินัยของคนในชาติ พร้อมเอกสารประกอบการสัมมนา
3. ฟังการปาฐกถานำการสัมมนาของพระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต) เรื่อง "วินัยของคนในชาติ : ความหมาย และการส่งเสริม"
4. ฟังการกล่าวนำการสัมมนาของ ศาสตราจารย์ ระพี สาคริก
5. อภิปรายกลุ่มย่อยเพื่อระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมและจิตลักษณะที่มีผลต่อการปลูกฝังวินัยของคนในชาติ จำนวน 3 กลุ่ม กลุ่มละ 8 คน ซึ่งได้รวบรวมผลการอภิปรายระดมความคิดเห็น สรุปพร้อมกับข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อนำสู่การอภิปรายระดมความคิดเห็นดังในข้อ 1 โดยการรวบรวม วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปตั้งข้อมูลในตาราง 3 (ดูรายละเอียดในบทที่ 4)

หมายเหตุ : ในการสัมมนาครั้งนี้ได้เชิญสื่อมวลชน ซึ่งมีผู้สื่อข่าวจากสถานีโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์รายวัน วารสารและนิตยสาร เข้าร่วมฟังการสัมมนาจำนวน 6 คน ซึ่งได้มอบเอกสารสรุปแนวคิดสำคัญเกี่ยวกับวินัยของคนในชาติเพื่อการเผยแพร่ต่อไป

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลรอบแรกเพื่อสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับวินัยของคนในชาติจากผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลจากการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับวินัยของคนในชาติจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาต่าง ๆ พบประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1.1 ความหมายของวินัยจากแบบสอบถาม

ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่ ร้อยละ 52.74 รายงานเรื่องการมีวินัยในรูปเชิงพฤติกรรมการกระทำ โดยที่พฤติกรรมการมีวินัย หมายถึง การที่บุคคลปฏิบัติตนให้เป็นไปตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ แบบแผน ข้อตกลงที่สังคมกำหนดให้บุคคลปฏิบัติตาม เพื่อให้บุคคลอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติสุข รองลงมา ผู้ทรงคุณวุฒิรายงานเรื่องการมีวินัยในเรื่องคุณลักษณะ จิตใจ และพฤติกรรมโดยผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มนี้ได้ให้ความหมายของการมีวินัยที่สรุปได้ว่า หมายถึง คุณลักษณะโดยรวมของบุคคลที่แสดงออกด้วยความรู้สึกนึกคิด จิตใจ การตัดสินใจ และเลือกกระทำตามวินัยที่เป็นไปในทางสร้างสรรค์ด้วยความสมัครใจ เพื่อแก้ปัญหาของส่วนตนและส่วนรวม อันจะเป็นประโยชน์ต่อการอยู่ร่วมกันในสังคม ผู้ทรงคุณวุฒิร้อยละ 25 เห็นว่า วินัย หมายถึง กฎระเบียบแบบแผน ข้อตกลง ที่สังคมกำหนดให้บุคคลประพฤติปฏิบัติตาม เพื่อให้บุคคลอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติสุข ซึ่งสอดคล้องกับการค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยจากห้องสมุดในที่ต่าง ๆ ด้วย พอสรุปได้ดังนี้ ความหมายแรกคือ กฎระเบียบข้อบังคับ และกฎหมายรวมทั้งศีลธรรมต่าง ๆ ของหมู่คณะและสังคม มีตำรา 6 เล่ม (ร้อยละ 20.69) บทความ 7 เล่ม (ร้อยละ 24.14) และรายงานการวิจัย

7 เล่ม (ร้อยละ 24.14) ส่วนความหมายที่สอง คือ การปฏิบัติตามแบบแผนกฎระเบียบข้อบังคับ มีตำรา 9 เล่ม (ร้อยละ 52.90) บทความ 3 เล่ม (ร้อยละ 17.65) และรายงานการวิจัย 5 เล่ม (ร้อยละ 29.41)

1.2 จุดกำเนิดของการมีวินัย

ผู้ทรงคุณวุฒิรายงานว่าการมีวินัยเกิดขึ้นได้ 2 ลักษณะ สรุปได้ดังนี้คือ

1.2.1 ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่เห็นว่า การมีวินัยเกิดขึ้นจากสังคมภายนอกหรือผู้อื่นเป็นผู้ควบคุมให้มีวินัย โดยได้รับการปลูกฝัง แนะนำสั่งสอน ฝึกหัด อบรม ชี้นำ บอกล่าวสั่ง บังคับหรือเลียนแบบ เพื่อให้เกิดการปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมในสังคม การใช้วิธีการดังกล่าวอย่างมีเหตุผลช่วยให้เกิดการปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ นำไปสู่ความเคยชินที่ดีและพัฒนาไปสู่การมีวินัยในตนเอง โดยที่ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่า การมีวินัยที่เกิดจากสังคมภายนอกหรือผู้อื่นเป็นผู้ควบคุมให้มีวินัยนั้น เรียกว่า "วินัยภายนอก" นอกจากนี้วินัยยังเกิดได้จากการเรียนรู้ และการเลียนแบบจากบิดามารดา ผู้ปกครอง ครู ฯลฯ

1.2.2 ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนหนึ่งเห็นว่า การมีวินัยเกิดขึ้นได้จากบุคคลผู้นั้นเองเป็นผู้กำหนดกฎเกณฑ์ จูงใจ หรือควบคุมให้เกิดวินัย เป็นการตัดสินใจ เลือกกระทำ ประพฤติปฏิบัติด้วยความสมัครใจของตนเอง ซึ่งวินัยที่มาจากแหล่งกำเนิดนับว่าเป็น "วินัยในตนเอง"

1.3 วินัยในสังคมปัจจุบัน

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นที่หลากหลายถึงสถานการณ์ของวินัยในสังคมปัจจุบัน โดยภาพรวม ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าวินัยของคนในสังคมไม่อยู่ในสถานะที่ดี อยู่ในขั้นวิกฤติ คนขาดวินัยเห็นว่า การผิดวินัยเป็นเรื่องปกติ ขาดการส่งเสริมวินัย และขาดการปลูกฝังวินัยในตนเอง

1.4 สถาบันที่มีบทบาทในการปลูกฝังวินัยแก่คนในชาติ และแนวทางแก้ปัญหาวินัย

ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นพ้องตรงกันว่า สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สถาบันการเมืองและการปกครอง สื่อมวลชน องค์การอิสระ และประชาชน ต่างมีส่วนร่วมในการปลูกฝังวินัยแก่คนในชาติ และมีบทบาทในการช่วยแก้ปัญหาวินัย (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ข. หัวข้อ 3 และ 4)

1.5 แนวทางในการเสริมสร้าง "วินัย" ของคนในชาติ

ผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอแนวทางในการเสริมสร้างวินัยของคนในชาติไว้หลากหลายพอสรุปได้ดังนี้

- ควรเริ่มต้นส่งเสริมวินัยจากเรื่องที่อยู่ในชีวิตประจำวันก่อน แล้วทำการปลูกฝังและฝึกวินัยของหมู่คณะ วินัยของชุมชน และวินัยของคนในชาติ โดยขั้นแรกวินัยจะอยู่ในลักษณะฝึกเพื่อสร้างจิตสำนึกในการพัฒนาตนเอง เกิดเป็นความเคยชินที่ดีในการปฏิบัติตามวินัย
- ควรลดการขี้แนะ บังคับ สั่งสอน และอบรมลง เพราะวินัยที่เกิดจากการบังคับควบคุมจากภายนอกมักไม่ถาวร พยายามสร้างวินัยในตนเอง โดยส่งเสริมให้เด็กรู้จักคิด ตัดสินใจ และแก้ปัญหาด้วยตนเอง
- ควรรณรงค์ให้มีการส่งเสริมวินัยในด้านต่าง ๆ อย่างจริงจัง โดยใช้สื่อต่าง ๆ ผ่านสื่อมวลชน เช่น ให้เข้าใจถึงความมีวินัย ประชาสัมพันธ์เรื่องวินัย
- บุคคลทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นบิดามารดา ครูอาจารย์ เจ้านาย ฯลฯ ต้องทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องความมีวินัย
- สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สถาบันการเมืองและการปกครอง สื่อมวลชน องค์การอิสระ ควรมีส่วนช่วยในการกำหนดวินัย การปลูกฝังวินัย และร่วมมือกันเสริมสร้างวินัย โดยที่รัฐต้องให้ความสนใจในเรื่องวินัยอย่างจริงจัง และดำเนินการทันที และควรแทรกเรื่องความมีวินัยในทุกกิจกรรม เช่น กีฬา วัฒนธรรม

- การกำหนดวินัยควรปรับให้ทันสมัย สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและเป็นธรรม และคำนึงถึงรากฐานของความเป็นไทย

- ควรนำผลการวิจัยมาช่วยในการเสริมสร้างวินัย

ข้อเสนอแนะ :

- ให้ความรักความอบอุ่นและความเข้าใจแก่เด็ก
- ฝึกให้เด็กรู้จักการพึ่งตนเองและช่วยเหลือตนเองมากขึ้น
- ฝึกให้เด็กเคยชินกับพฤติกรรมที่พึงประสงค์
- ควรให้เด็กมีบทบาทในการกำหนดกฎระเบียบในบ้าน
- สร้างมาตรฐานวินัยภายในโรงเรียนให้สอดคล้องกับภายนอกโรงเรียน
- ควรมองวินัยและพฤติกรรมที่เกิดวินัยในแง่ Dynamic
- ควรมองวินัยในทัศนะของการปรับเปลี่ยนจากสังคมเกษตรกรรมสู่อุตสาหกรรม
- ควรสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้และทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ
- สร้างวินัยโดยเริ่มจากชีวิตประจำวัน
- ผู้ใหญ่ควรศึกษาธรรมชาติและทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี
- ควรสร้างความร่วมมือโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 คือ เมตตา กรุณา มุทิตา

และอุเบกขา

- ควรให้ความสนใจเอาใจใส่พฤติกรรมของเด็กอย่างใกล้ชิด
- ควรทำตนเป็นแบบอย่าง
- ครูควรลดบทบาทในการสอนลงเพื่อให้เด็กแสวงหาความรู้และช่วยตนเอง

มากขึ้น

- สื่อมวลชนควรเสนอข่าวในทางที่ดีงามมากกว่าการเสนอในแง่ลบ
- ควรมีการประชุมสัมพันธไมตรีเพื่อส่งเสริมวินัยทางโทรทัศน์

- ควรออกกฎหมายและบทลงโทษ และควบคุมดูแลให้ปฏิบัติตามกฎอย่างจริงจังสม่ำเสมอจนถึงจุดของความเคยชิน
- ควรรณรงค์ให้สังคมเห็นความสำคัญของการไม่ทำผิดระเบียบหรือฝ่าฝืนวินัย
- ควรส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครองด้วยระบบทางไกล
- ควรมีการอภิปรายแง่คิดสอนใจประชาชนจากละครโทรทัศน์

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 2

หลังจากการสัมมนาเพื่อรวบรวมข้อมูลรอบที่ 1 และได้ข้อมูลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการวิจัยได้พิจารณาผลที่ได้รับเทียบกับแนวคิด ทฤษฎี และหลักการเกี่ยวกับวินัยภายนอกและวินัยในตนเอง จึงสร้างแนวการรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมในการสัมมนา ซึ่งเป็นการรวบรวมข้อมูลรอบที่ 2 โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิตอบแบบสอบถามเพื่อได้ข้อมูลบางประเด็นที่ลึกซึ้ง และนำไปสู่การอภิปรายระดมความคิด

การได้ฟังปาฐกถานำการสัมมนาของพระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต) เกี่ยวกับความหมายและแนวทางการปลูกฝังและส่งเสริมวินัยของคนในชาติ แล้วอภิปรายระดมความคิดของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 26 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มย่อย 3 กลุ่ม ซึ่งได้ข้อมูลที่เป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมและจิตลักษณะที่มีผลต่อการปลูกฝังวินัยของคนไทย หลังจากจำแนกพฤติกรรมและจิตลักษณะเป็น 3 ด้าน คือ ครอบครัว โรงเรียน และสังคม ได้ลำดับพฤติกรรมและจิตลักษณะ เรียงตามความถี่ ดังปรากฏในตาราง 3 เมื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาพิจารณา สามารถวิเคราะห์ได้เป็น 3 กลุ่ม คือพฤติกรรม จิตลักษณะ และวิธีการปลูกฝังดังในหน้า 41 หลังจากนั้นได้คัดเลือกจิตลักษณะที่มีผลต่อการปลูกฝังวินัย ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิให้ความสำคัญมากที่สุดเรียงตามลำดับ 3 อันดับ ดังนี้

1. ความมีน้ำใจ/เมตตา/เสียสละ (Prosocial/Altruism)
2. ความอดทน/ควบคุมตนเอง (Self-Control)
3. ความเชื่อมั่นในตนเอง (Self-Confidence)

สำหรับพฤติกรรมที่มีผลต่อการปลูกฝังวินัย ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิให้ความสำคัญมากที่สุดเรียงตามลำดับ 3 อันดับ มีดังนี้

1. การเคารพในสิทธิของผู้อื่น
2. การทำตามข้อตกลง
3. ความมีเหตุผล

ตาราง 3 พฤติกรรมและจิตลักษณะที่นำไปสู่ความมีวินัยของคนไทยในทัศนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

ครอบครัว	โรงเรียน	สังคม
การเคารพซึ่งกันและกัน*	การปฏิบัติตามข้อตกลง*	การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม*
การทำตามข้อตกลง/ รักษาคำพูดหรือสัญญา*	การฝึกแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน*	การให้ความร่วมมือ*
ความมีน้ำใจ ช่วยเหลือ*	การเคารพในสิทธิของผู้อื่น*	การปฏิบัติตามกฎระเบียบ*
ปฏิบัติตามข้อตกลงสม่ำเสมอ*	การช่วยเหลือผู้อื่น*	การเคารพสิทธิของผู้อื่น*
การเชื่อฟังคำแนะนำ*	การรับฟังอย่างมีเหตุผล*	การยกย่องคนดีและความดี*
ความมีเหตุผล	การแสดงความคิดเห็น	ความเชื่อมั่นในตนเอง
การตรงต่อเวลา	การมีความเป็นมิตร	ความเสียสละ
ความอดทน	ความสามัคคี	เมตตากรุณา
ความรักและความเข้าใจ	การมีส่วนร่วมในกิจกรรม	การให้อภัย
การรักษาความสะอาด	การตรงต่อเวลา	การควบคุมตนเอง
การเห็นแบบอย่างที่ดี	ความเอื้อเฟื้อ	การเห็นแบบอย่างที่ดี
การแก้ปัญหาด้วยตนเอง	ความเสียสละ	
หลีกเลี่ยงการลงโทษ	ความเมตตา	

* หมายถึง พฤติกรรมหรือจิตลักษณะที่มีความดีสูง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พฤติกรรมวินัย จิตลักษณะ และวิธีการปลูกฝังวินัย

พฤติกรรม

- ช่วยเหลือพึ่งพาตนเอง
- ทำตามข้อตกลง
- ช่วยเหลือผู้อื่นและส่วนรวม
- รับฟัง/เคารพความคิดเห็น
- เคารพในสิทธิของผู้อื่น

จิตลักษณะ

- มีน้ำใจ/เมตตา (Prosocial)
- มีความร่วมมือ (Cooperation)
- อดทน/ควบคุมตนเอง (Self-Control)
- มีความเชื่อมั่นในตนเอง (Self-Confidence)

วิธีการ

- ยกย่องคนดี/ความดี
- ให้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน
- ให้ความรักความเข้าใจ
- ให้อิสระ/รับฟังความคิดเห็น
- กวดขันให้ทำตามข้อตกลง

ผลการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปข้อมูลที่ละขั้นตอน ทำให้ได้ข้อสรุปว่า จิตลักษณะที่จะนำไปสู่ความมีวินัย ในทัศนะของผู้ทรงคุณวุฒิจากสาขาวิชาและอาชีพต่าง ๆ ได้แก่ ความมีน้ำใจ/เมตตา ความอดทนอดกลั้น/ควบคุมตน และความเชื่อมั่นในตนเอง สำหรับพฤติกรรมที่นำไปสู่ความมีวินัย ได้แก่ การเคารพในสิทธิของผู้อื่น การปฏิบัติตามข้อตกลง และความมีเหตุผล องค์ประกอบเหล่านี้มีความสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีสากลเกี่ยวกับจิตลักษณะและแนวการส่งเสริมวินัยในตนเอง ซึ่งเป็นวินัยที่มีความมั่นคง สมควรที่จะนำมาเป็นตัวแปรสำคัญในการศึกษาเกี่ยวกับวินัยของคนในชาติ และใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือวัดปัจจัยที่มีผลต่อความมีวินัย ตลอดจนการพัฒนารูปแบบการปลูกฝังวินัยสำหรับคนในชาติ ซึ่งจะทำให้เกิดการปรับแนวทางในการเสริมสร้างวินัยและแก้ปัญหาเกี่ยวกับวินัยของคนในชาติ โดยสอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย ซึ่งจะนำไปสู่การเพิ่มคุณภาพของประชากรและประโยชน์สุขของคนในชาติอย่างจริงจังมากขึ้น

ข้อสังเกต

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีสากลเกี่ยวกับวินัยในตนเอง แนวคิดของผู้ทรงคุณวุฒิ และการศึกษาเกี่ยวกับวินัยในตนเองในประเทศไทย พบข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับการปลูกฝังวินัย มีดังนี้

1. วินัยในตนเอง ซึ่งควบคุมการกระทำด้วยตนเองด้วยความเห็นชอบของตนมีพฤติกรรมภายนอกที่คล้ายคลึงกับวินัยภายนอก ซึ่งเป็นการควบคุมจากภายนอก จึงยากที่จะวัดเพียงองค์ประกอบของวินัยเท่านั้น การที่จะทราบแน่ชัดว่าเป็นวินัยในตนเองจะต้องอาศัยการวัดองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวินัยในตนเอง เช่น ความเชื่อมั่นในตนเอง การควบคุมตน ความมีน้ำใจ ฯลฯ ดังนั้นจึงควรมีการวัดที่ครอบคลุมองค์ประกอบต่าง ๆ ดังกล่าว และควรมีการสังเกตพฤติกรรมควบคู่กับการใช้แบบสอบถามเพื่อทราบกระบวนการเกิดวินัยอย่างแน่ชัด มิฉะนั้นจะไม่อาจแยกแยะระหว่างวินัยในตนเองกับวินัยภายนอกที่สังคมคุ้นเคย

2. ความเชื่อมั่นในตนเอง วินัยในตนเองต้องมีพื้นฐานมาจากบรรยากาศของการยอมรับที่มีความอบอุ่นและความสุข ทำให้เกิดความพึงพอใจที่จะปฏิบัติตามข้อตกลง หรือ

การแนะนำตักเตือนด้วยความหวังดีและมีเหตุผล ทำให้เกิดศรัทธาที่จะทำตามด้วยความเต็มใจ ความเชื่อมั่นในตนเอง ช่วยให้การส่งเสริมวินัยในตนเองมีความมั่นคง และพบว่า ผู้ที่มีวินัยในตนเองมักจะมี ความเชื่อมั่นในตนเอง กระบวนการสร้างวินัยและสร้างความเชื่อมั่นในตนเองจึงมีพื้นฐานที่สำคัญร่วมกัน

3. ความมีเหตุผลหรือปัญญา มีความสำคัญต่อการปลูกฝังวินัยอย่างมาก การให้เห็นความสำคัญของเหตุและผลที่จะบังเกิดตามมาต่อส่วนรวม จะช่วยให้เกิดความเข้าใจ และยอมรับกฎเกณฑ์หรือข้อตกลงด้วยความมีเหตุผล นอกจากนี้ความเป็นกัลยาณมิตร และบรรยากาศของความเป็นมิตร ย่อมทำให้เกิดความเห็นชอบ เต็มใจ ที่จะปฏิบัติและยอมรับด้วยเหตุผลโดยการสร้างข้อตกลงร่วมกันและสามารถที่จะช่วยให้เกิดวินัยในตนเองที่ถาวรขึ้น เพราะเป็นวินัยอันเกิดจากความเป็นวินัยอันรู้สึกนึกคิดและความต้องการของตนเอง

4. ความมีน้ำใจ/เมตตา มีพื้นฐานมาจากการรู้จักช่วยเหลือตนเองและผู้อื่นอย่างสม่ำเสมอจนเป็นนิสัย ซึ่งเป็นการสั่งสมซึมซาบคุณธรรม (Moral Internalization) จึงครอบคลุมความเมตตา ซึ่งเป็นความปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข ความกรุณา ซึ่งเป็นการช่วยเหลือเมื่อพบผู้อื่นมีความทุกข์หรือต้องการความช่วยเหลือ คุณลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างสรรค์สังคม (Prosocial) ซึ่งเป็นทฤษฎีสากล บุคคลที่มีคุณลักษณะดังกล่าวจะยินดีช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมโดยไม่หวังผลประโยชน์ตอบแทน เพราะความสุขอันเกิดจากการช่วยให้ผู้อื่นและสังคมมีความสุข ดังนั้นเมื่อพบกฎเกณฑ์และข้อตกลงหรือกฎระเบียบต่าง ๆ ที่จะเป็นประโยชน์สุขต่อส่วนรวมและสังคม จะสามารถร่วมมือกระทำตามได้โดยง่ายและมีความแน่วแน่ เพราะมีจิตใจที่ปรารถนาที่จะช่วยเหลือสังคม จึงนับว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อความมีวินัยในตนเอง

5. การควบคุมตนเอง มีพื้นฐานมาจากการควบคุมตนเองเกิดจากการควบคุมจากภายนอก เช่น มีการแนะนำสั่งสอนแล้วดูแลควบคุมให้ปฏิบัติตามอย่างสม่ำเสมอโดยมีการเสริมแรงหรือลงโทษ อย่างเหมาะสมหลังจากการควบคุมจากภายนอกได้ผลแล้ว จึงค่อย ๆ

ผ่านการควบคุมลงและให้กำลังใจเพื่อให้กระทำได้ด้วยตนเองโดยปราศจากการควบคุม บังคับ ในที่สุดก็สามารถควบคุมตนเองให้ทำตามสิ่งที่เป็นกฎระเบียบด้วยตนเองได้สำเร็จ ผู้ที่ควบคุมตนเองได้ถือว่าเป็นผู้ชนะใจตนเอง เมื่อมีสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เปิดโอกาสให้ ละเมิดกฎระเบียบก็ไม่ละเลยกฎระเบียบเหล่านั้น ซึ่งเป็นลักษณะของผู้ที่มีความละเอียด และเกรงกลัวต่อการทำความผิด จึงสอดคล้องกับฮีโรอิตต์ประเภทที่ 3 ซึ่งเป็นธรรมชาติที่สำคัญยิ่งต่อการมีวินัยในตนเองและความสงบสุขในสังคม

6. การเคารพในสิทธิของผู้อื่น นับว่ามีความสำคัญต่อการมีวินัย เพราะสามารถ ยอมรับการประพฤติปฏิบัติที่นำมาซึ่งความสงบสุขในสังคม สามารถทำตามกฎระเบียบ ต่าง ๆ เป็นไปเพื่อปกป้องคุ้มครองสิทธิและความสุขของคนในสังคม วินัยจึงมีความสำคัญ ต่อวิถีชีวิตตามระบบประชาธิปไตย การที่บุคคลที่เคารพสิทธิของผู้อื่น การที่จะกระทำได้ เช่นนี้ต้องอาศัยการรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน การรู้เหตุรู้ผล การรู้จักควบคุมตนเอง และไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น

จะเห็นได้ว่า องค์ประกอบต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น ล้วนมีความเกี่ยวข้องกันและมี ผลต่อการปลูกฝังหรือเสริมสร้างวินัยแก่คนในชาติ จึงควรให้ความสำคัญและศึกษาเพื่อนำ ไปสู่การพัฒนารูปแบบของการส่งเสริมวินัยของคนในชาติให้มีคุณภาพต่อไป

บรรณานุกรม

- กนิษฐา ไทเตชะวัฒน์. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความมีวินัยในตนเองของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่อยู่ในครอบครัวที่มีเฉพาะบิดาหรือมารดาและที่มีทั้งบิดา
และมารดา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.
อัดสำเนา.
- กรรณา กิจชยัน. ความสัมพันธ์ระหว่างความมีวินัยแห่งตน ความเชื่ออำนาจภายในภาย
นอกตนและคุณธรรมแห่งพลเมืองดี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2517. อัดสำเนา.
- กัญญา แสงพินิจ. วิธีการและผลของวิธีการที่ครูใช้ลงโทษพฤติกรรมผิดวินัยของนักเรียน
ระดับมัธยมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2532. อัดสำเนา.
- กัลยา ประสงค์เจริญ. ผลการใช้เทคนิคแม่แบบเพื่อพัฒนาวินัยในตนเองด้านความรู้สึก
รับผิดชอบ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2525. อัดสำเนา.
- เกียรติวรรณ อมาตยกุล. เด็กโรงเรียนและความสุขโรงเรียนนี้โอสิวแมนนิส มิติแห่ง
การศึกษาสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์, 2530.
- โกศล มีคุณ. การวิจัยเชิงทดลองฝึกอบรมการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและทักษะในการ
สวมบทบาทของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524. อัดสำเนา.
- คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, สำนักงาน. การเสริมสร้างวินัย คู่มือแนะแนวทางการ
ปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2537.

จรรยา มิลินทร์. "ความหมายของวินัย," ใน การประเมินกระบวนการของโครงการพัฒนา
วินัยและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูในโรงเรียนประถมศึกษาะณะนำร่องใน
จังหวัดสมุทรปราการ. โดย อำนวยสุข อนันตศิริภูรรัตน์. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533. อัดสำเนา.

จรรยาศรี คำสุวรรณ. "การรักษาวินัย คือ....การรักษาชาติ," วารสารเสนาสนเทศ.
21(21) : 11 - 15 ; สิงหาคม 2520.

จำนงค์ ทองประเสริฐ. "สังคมนั้นต้องการระเบียบวินัยคุณมีหรือยัง?," แม่บ้าน.
9(154) : 80 - 82 ; มีนาคม 2528.

ช. ชนบท, นามแฝง. "วินัยในตนเองสอนให้เกิดขึ้นได้อย่างไร?," วารสารพัฒนาหลักสูตร.
37(3) : 21 - 23 ; ธันวาคม 2529.

ชมรมพุทธศาสตร์, คณะกรรมการ. มงคลชีวิต ฉบับ "ธรรมทายาท" เล่ม 1. กรุงเทพฯ :
ด้านสุทธาการพิมพ์, 2528.

ชวลี นาคทัต. อิทธิพลของกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความ
มีวินัยแห่งตน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2524. อัดสำเนา.

ชาลินี แสงวงษ์วัฒนา. พฤติกรรมกระทำผิดวินัยของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตราด. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2535. อัดสำเนา.

เชิดพงษ์ ดีสุคนธ์, ร้อยโท. "การพัฒนาวินัยของประชาชนเพื่อความมั่นคงของชาติ,"
วารสารเสนาสนเทศ. 23(2) : 21 - 24 ; ตุลาคม 2527.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. จิตวิทยาการปลูกฝังวินัยแห่งตน. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัย
พฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523. เอกสาร
โรเนียว.

- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. ประมวลบทความทางวิชาการ. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัย
 พุทธธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529.
- ต๋นัย บุนนาค. "แนวความคิดเรื่องกลไกทางวินัย," วารสารข้าราชการ. 23(5) :
 12 - 13 ; พฤษภาคม 2521.
- นิตา ธีระอนันต์. "วินัยสร้างคน คนสร้างชาติ, รวมศว.ปทุมวัน. 9(1) : 28 - 36 ;
 กันยายน 2528.
- แนะนำ, ศูนย์. คู่มือและสื่อการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองสำหรับเด็กระดับก่อน
 ประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2537.
- บัญชา ยี่สารพัฒน์. การศึกษากระบวนการรักษาระเบียบวินัยนักเรียนโรงเรียนมัธยม
 ศึกษา : การศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ :
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530. อัดสำเนา.
- บัณฑิต อินทรชั้น. การบริหารงานบุคคลและการสัมมนาางานบุคคล. กรุงเทพฯ :
 โอเดียนสโตร์, 2526.
- บุษรา โกมารกุล ณ นคร. "มาร่วมกันสร้างวินัยกันเถิด," วารสารเสนาบดี.
 23(18) : 20 - 23 ; มิถุนายน 2528.
- ประดิษฐ์ สวบเจริญ. วิชาการบริหารการศึกษาว่าด้วยการบริหารกิจการนักเรียน.
 กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดอักษรบัณฑิต, ม.ป.ป.
- ประยงค์ สุวรรณบุปผา, น.อ. "วินัยแห่งชาติ," ศกมิตร. 30(153 - 154) :
 33 - 42 ; พฤษภาคม - มิถุนายน 2528.
- ประวีณ ณ นคร. คู่มือการรักษาวินัยข้าราชการ สำหรับผู้บังคับบัญชา. กรุงเทพฯ :
 โรงพิมพ์อักษรสารการพิมพ์, 2525.
- _____. แนวทางสร้างวินัยข้าราชการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2527.
- ประวีณ ณ นคร และเสนาะ ตีเยาว์. "วินัยบุคลากร," ใน การบริหารงานบุคคล.
 นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2537.

ประสพ รัตนากร. "จุดอ่อนในการส่งเสริมวัฒนธรรมและวินัยแห่งชาติ," วารสารเสนา
สนเทศ. 23(23) : 13 - 22 ; กันยายน 2528.

ปิ่น มุกข์กันต์. มงคลชีวิต ภาคที่ 1. อนุสรณ์ นายปรีชณา เอกพานิช. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม, 2502.

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ :
อักษรเจริญทัศน์, 2531.

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ :
อักษรเจริญทัศน์, 2538.

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม,
2507.

พนัส หันนาคินทร์. การบริหารบุคลากรโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์เนศ,
2526.

พรพนทิพย์ พันทอง. การเปรียบเทียบผลของการใช้บทบาทสมมุติแบบมีบทบาทและไม่มี
บทบาทที่มีต่อวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุชกริก
อำเภออนุชกริก จังหวัดอุบลราชธานี ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534. อัดสำเนา.

พระเทพวิมลโมลี. "หลักการสอนวิชาเฉพาะวินัย," โฆลาน 5(1) : 29 - 31 ; ตุลาคม -
พฤศจิกายน 2527.

พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต). รายงานการตอบแบบสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับ
วินัยของคนในชาติ. ณ สถานปฏิบัติธรรมสายใจธรรม อำเภอบางคล้า
จังหวัดฉะเชิงเทรา 27 กันยายน 2527.

_____. วินัยของคนในชาติ : ความหมายและการปลูกฝัง. ปาฐกถา ณ ห้องประชุม
ศาสตราจารย์ ดร.สุดีใจ เหล่าสุนทร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
วันที่ 25 มกราคม 2538.

พระราชวรมณี. พจนานุกรมพุทธศาสตร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, 2520.

_____. พุทธธรรม. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พริ้นติ้งเฮ้าส์ จำกัด, 2525.

พวงทิพย์ วีระณรงค์. การศึกษาสภาพและวิธีการแก้ปัญหาทางวินัยของนักเรียนตามคำ
รายงานของครู และนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.
อัดสำเนา.

พิธาน บุญชาติพิสุทธิ. "วินัยสร้างคน คนสร้างชาติ," เทศาภิบาล. 80(12) : 27 - 34 ;
ธันวาคม 2528.

ภัทรา นิคมานนท์. ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการถือศีลห้า ความรู้สึกรับผิดชอบ
วินัยในตนเอง ความเกรงใจ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2517. อัดสำเนา.

ยรรยง คำบรรลือ. "จริยธรรมของข้าราชการพลเรือน," วารสารข้าราชการ.
26 : 23 - 26 ; เมษายน 2524.

ยุพดี เตชะอังกูร. การทดลองเทคนิคหนึ่งตะลุงเป็นสื่อกลางเพื่อพัฒนาความมีวินัยในตนเอง.
ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2525. อัดสำเนา.

วิจิตร อภาวะกุล. "ระเบียบวินัยเป็นหัวใจของการพัฒนา," วารสารไทย. 9(36) :
45 - 48 ; ตุลาคม - ธันวาคม 2532.

วิไล องค์อนันต์คุณ. การวิเคราะห์แนวคิดนีโอฮิวแมนนิสเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532. อัดสำเนา.

ศตพร วิไลรัตน์. การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กก่อนวัยเรียนโดยวิธีสอนตาม
แบบนีโอฮิวแมนนิส. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2532. อัดสำเนา.

ศักรินทร์ สุวรรณโรจน์. "การสร้างวินัยหมู่," วารสารข้าราชการ. 25(4) : 53 - 60 ; เมษายน
2523.

ศุภานิตย์ วัฒนธาดา. คู่มือจิตวิทยาการศึกษา ทฤษฎีและปฏิบัติ. อัญญา : โรงพิมพ์
เทียนวัฒนา, 2518.

สนั่น สุมิตร. วินัยเป็นปัจจัยสำคัญที่จะก่อให้เกิดความมั่นคงปลอดภัย และความเจริญ
รุ่งเรืองของชาติ. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวง
ศึกษาธิการ, 2527.

สมเกียรติ ต้นสกุล. "ปัจจัยทางสังคมเศรษฐกิจ วิธีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับระดับ
ที่ควรปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานด้านการมีระเบียบวินัย การเคารพกฎหมายของคน
ไทย," วิจัยสนเทศ. 10(118) : 1 - 7 ; กรกฎาคม 2533.

สมเจตน์ อภิมนตรีรักษา. การเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่ออาชีพครูของนิสิตวิทยาลัยวิชาการศึกษา
ศึกษา. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2516.

สมใจ มั่งคั่ง. การประเมินกระบวนการของโครงการพัฒนาวินัย และจริยธรรมสำหรับ
ข้าราชการครู ในโรงเรียนประถมศึกษาระยะนำร่องในจังหวัดราชบุรี.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533. อัดสำเนา.

สมใจ สุริยกุล. การสร้างบทเรียนสื่อประสมในวิชาจริยศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
ในอำเภอปะเหลียนจังหวัดตรัง. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523. อัดสำเนา.

สมบุรณ์ ทิพย์สาร. "วินัยในห้องเรียน," มิตรครู. 17 : 45 ; กันยายน 2509.

สมพงศ์ เกษมสิน. การบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : บริษัท ประชาชน จำกัด, 2526.

สมภาพ ภิรมย์, นาวาเอก. "วินัย," รัฐสภาสาร. 30(9) : 74 - 76 ; กันยายน 2525.

สัมพันธ์ ทองสมัคร. "นโยบายการสร้างวินัย," มิตรครู. 26(2) : 10 - 13 ; มกราคม 2527.

สำรวย วรเดชะคงคา. ผลของการฝึกอบรมทางศาสนาที่มีต่อการพัฒนาจิตลักษณะของ
นักเรียนที่เข้าโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่วัดม่วง หนองแขม.
ปริญญาโท จท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2534. อัดสำเนา.

สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. การบริหารงานบุคคล. นนทบุรี : มหาวิทยาลัย

สุโขทัยธรรมมาธิราช, 2537.

สุชา จันท์เอม. จิตวิทยาในห้องเรียน. กรุงเทพฯ : แพร์พิตยา, 2521.

_____. "เด็กกับการสร้างระเบียบวินัย," วารสารแนะแนว. 6 : 49 - 53 ;

กรกฎาคม - กันยายน 2511.

สุโท เจริญสุข. เทคนิคของความเป็นครู. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2515.

สุมาลย์ เสตศิริ. "การสร้างระเบียบวินัยแก่เด็ก," วิทยศึกษ. 9 : 3 ; มีนาคม

2505

เสนาะ ดิยาวาร์. การบริหารบุคคล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,

2519.

โสภาพร แก่นเพชร. สัมพันธภาพระหว่างครูประจำชั้น นักเรียนและควมมีวินัยในตนเอง
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์

ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2530. อัดสำเนา.

อภิรมย์ ณ นคร. หลักการบริหารโรงเรียนมัธยม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง,

2517.

อำพล จุลานนท์, พลโท. "การสร้างวินัยของคนในชาติ," หลักเมือง. 1(8) : 4 - 8 ;

พฤศจิกายน 2534.

_____. "การสร้างวินัยของคนในชาติ," หลักเมือง. 1(9) : 44 - 47 ; ธันวาคม 2534.

อุทัย หิรัญโต. หลักการบริหารงานบุคคล. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2523.

Andrew, D. "Social Development in Early Childhood," in A Paper Presented at the

Conference on Development of the Model for Preschool Social Skills. Bangkok :

The Office of the National Primary Education Commission, 1988.

Atkinson, Rita L., Richard C. Atkinson and Earnest R. Hilgard. Introduction to

Psychology. 8th ed. New York : Harcourt Brace Jovanovich Publishers, 1983.

- Atkinson, Rita L., Richard C. Atkinson and Earnest R. Hilgard. Introduction to Psychology. 8th ed. New York : Harcourt Brace Jovanovich Publishers, 1983.
- Avery, Gayle and Ellen Baker. Psychology at Work. New York : Prentice Hall, 1990.
- Broom, L. P. Selznick and D.B. Darroch. Sociology. 7th ed. New York : Harper and Row, 1981.
- Carlson, Neil R. Discovering Psychology. Boston : Allyn and Bacon, Inc., 1988.
- English, H.B. and A.C. English. A Comprehensive Dictionary of Psychology and Psychanalytical Terms. 9th ed. New York : Davis McKay Company, Inc., 1968.
- Guralnik, David B. Webster's New World Dictionary of the American Language. New York : The World Publishing Company, 1970.
- Hoffman, Martin L. "Parent Discipline Moral Internalization and Development of Prosocial Motivation," in Development and Maintenance of Prosocial Behavior International Perspectives on Positive Morality by Staub, Ervin and others. New York : Plenum Press, 1984.
- Kingbury, Joseph Bush. Personnel Administration for Thai Students. Bangkok : Institute of Public Administration, Thammasat University, 1957.
- Mantell, David Mark. "Doves VS. Hawks : Guess Who Had the Authoritarian Parents?," Psychology Today. p. 56 - 62 ; September, 1974.
- Meggison, Leon C. Personne : A Behavioral Approach to Administration. Homewood, Illinois : Richard D. Irwin, Inc., 1972.

Morris, Charles G. Psychology : An Introduction. Englewood Cliffs, New Jersey :
Prentice Hall, 1990.

Robbins, Stephen P. Personel : The Management of Human Resources. 2nd ed. New
Jersey : McGraw-Hill Book Co., 1982.

Roucek, J.S. Social Control. 2nd ed. New York : D. Van Nostrand, 1956.

Walsh, Huber M. Introducing the Young Child to the Social World. New York :
MacMillan Publishing Company, 1980.

Webster's New International Dictionary of the English Language, Unabridged, with Seven
Language Dictionary. Chicago : Encyclopedia Britanica. 1993.

Weiss, H.H. The Art and Skill of Managing People. New York : Wast Nyack, Parker
Publishing, Co., 1975.

Werther, William B. and Keith Davis. Personnel Management and Human
Resources. 2nd ed. New York : McGraw-Hill Book, Co., 1985.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- หนังสือขอความร่วมมือตอบแบบสำรวจ
- รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ
- แบบสำรวจความคิดเห็น



ที่ ทม 1009/

สถาบันวิจัยพฤกษศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ตุลาคม 2537

เรื่อง ขอความร่วมมือในการตอบแบบสำรวจเพื่อรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับวินัย
นักวิชาการ

เนื่องด้วยทางสถาบันวิจัยพฤกษศาสตร์ ได้รับเกียรติจากสำนักงานคณะกรรมการ
วัฒนธรรมแห่งชาติให้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการเสริมสร้างวินัยของคนในชาติ ผลจากการวิจัยครั้งนี้
จะช่วยให้ทราบปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับวินัยอันเป็นวัฒนธรรมที่สำคัญยิ่งสำหรับสังคมไทย นอกจากนี้ยัง
จะทราบถึงบทบาทของสถาบันหลักต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างวินัยตลอดจนแนวทางการ
เสริมสร้างวินัยของคนไทยอีกด้วย

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจำนวนมาก คณะผู้วิจัยพบว่ามีกา
รตีความคำว่า "วินัย" กันหลากหลาย ในการแสวงหาแนวทางเพื่อสร้างเสริมวินัยของคนในชาติต้อง
อาศัยพื้นฐานความเข้าใจที่ชัดเจนมาประกอบข้อมูลเชิงทฤษฎีและวิชาการที่มีอยู่

คณะกรรมการมีความเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่เหมาะสมในการเป็นผู้เชี่ยวชาญและเป็น
ผู้ทรงคุณวุฒิของโครงการนี้ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการให้ข้อมูล ซึ่งจะเป็นพื้นฐาน
ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งของการวิจัยครั้งนี้ ขอความกรุณาตอบแบบสำรวจและส่งกลับคืนไปยังสถาบันฯ
เพื่อรวบรวมและดำเนินการขั้นตอนต่อไปภายในวันที่ 21 พฤศจิกายน 2537

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านในการให้ความรู้เพื่อประโยชน์อันสำคัญยิ่ง
แก่สังคมไทย และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

นักวิชาการด้วยความเคารพ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ผจงจิต อินทสุวรรณ)

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพฤกษศาสตร์

สำนักงานเลขานุการ

โทร. 258-4482



ที่ ทม 1009/ ๐-155

สถาบันวิจัยพฤกษศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

8 พฤศจิกายน 2537

เรื่อง ขอความร่วมมือในการตอบแบบสำรวจเพื่อรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับวินัย
เรียน

เนื่องด้วยทางสถาบันวิจัยพฤกษศาสตร์ ได้รับเกียรติจากสำนักงานคณะกรรมการ
วัฒนธรรมแห่งชาติให้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการเสริมสร้างวินัยของคนในชาติ ผลจากการวิจัยครั้งนี้
จะช่วยให้ทราบปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับวินัยอันเป็นวัฒนธรรมที่สำคัญยิ่งสำหรับสังคมไทย นอกจากนี้ยัง
จะทราบถึงบทบาทของสถาบันหลักต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างวินัยตลอดจนแนวทางในการ
เสริมสร้างวินัยของคนไทยอีกด้วย

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจำนวนมาก คณะผู้วิจัยพบว่ามีกา
รตีความคำว่า "วินัย" กันหลากหลาย ในการแสวงหาแนวทางเพื่อสร้างเสริมวินัยของคนในชาติต้อง
อาศัยพื้นฐานความเข้าใจที่ชัดเจนมาประกอบข้อมูลเชิงทฤษฎีและวิชาการที่มีอยู่

เนื่องจาก โรงเรียนของท่านมีบทบาทสำคัญในการผลิตบุคลากรที่มีประสิทธิภาพเพื่อทำ
หน้าที่ทหาร/ตำรวจ และมีความเกี่ยวข้องกับเรื่องของ "วินัย" อย่างมาก คณะกรรมการจึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการพิจารณาผู้ทำงานใกล้ชิดกับนักเรียนของท่าน และเกี่ยวข้องกับวินัย
มาเป็นผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิในการให้ข้อมูล ซึ่งจะ เป็นพื้นฐานที่มีความสำคัญอย่างยิ่งของ
การวิจัยครั้งนี้ ขอความกรุณาตอบแบบสำรวจและส่งกลับคืน ไปยังสถาบันฯ เพื่อรวบรวมและ
ดำเนินการขึ้นต่อไปภายในวันที่ 21 พฤศจิกายน 2537

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านในการให้ความรู้เพื่อประโยชน์อันสำคัญยิ่ง
แก่สังคมไทย และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ผจงจิต อินทสุวรม)

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพฤกษศาสตร์

สำนักงานเลขานุการ

โทร. 258-4482



ที่ ทม 1009/

สถาบันวิจัยพฤกษศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

21 พฤศจิกายน 2537

เรื่อง ขอความร่วมมือในการตอบแบบสำรวจเพื่อรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับวินัย
เรียน

เนื่องด้วยทางสถาบันวิจัยพฤกษศาสตร์ ได้รับเกียรติจากสำนักงานคณะกรรมการ
วัฒนธรรมแห่งชาติให้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการเสริมสร้างวินัยของคนในชาติ ผลจากการวิจัยครั้งนี้
จะช่วยให้ทราบปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับวินัยอันเป็นวัฒนธรรมที่สำคัญยิ่งสำหรับสังคมไทย นอกจากนี้ยัง
จะทราบถึงบทบาทของสถาบันหลักต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างวินัยตลอดจนแนวทางในการ
เสริมสร้างวินัยของคนไทยอีกด้วย

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจำนวนมาก คณะผู้วิจัยพบว่ามีกา
รตีความคำว่า "วินัย" กันหลากหลาย ในการแสวงหาแนวทางเพื่อสร้างเสริมวินัยของคนในชาติต้อง
อาศัยพื้นฐานความเข้าใจที่ชัดเจนมาประกอบข้อมูลเชิงทฤษฎีและวิชาการที่มีอยู่

คณะกรรมการมีความเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่เหมาะสมในการเป็นผู้เชี่ยวชาญและเป็น
ผู้ทรงคุณวุฒิของโครงการนี้ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการให้ข้อมูล ซึ่งจะเป็นพื้นฐาน
ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งของการวิจัยครั้งนี้ ขอความกรุณาตอบแบบสำรวจและส่งกลับคืนไปยังสถาบันฯ
เพื่อรวบรวมและดำเนินการขั้นต่อไปภายในวันที่ 11 ธันวาคม 2537

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านในการให้ความรู้เพื่อประโยชน์อันสำคัญยิ่ง
แก่สังคมไทย และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ผจงจิต อินทสุวรรณ)

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพฤกษศาสตร์

สำนักงานเลขานุการ

โทร. 258-4482

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิที่ตอบแบบสำรวจ และผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมการสัมมนา

สาขาวิชา/อาชีพ	รายนาม	สถาบัน
ศาสนา	พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต)	สถานปฏิบัติธรรมสายใจธรรม
	บาทหลวงวิวัฒน์ แพร์สิริ	โรงเรียนมารีศวรรค์
	ภราดาบัญชา แสงหิรัญ	มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
	แม่ชีคັນสนีย์ เสถียรสุด*	มูลนิธิเสถียรธรรม
ปรัชญา	ศาสตราจารย์ระพี สาคริก*	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
	ศาสตราจารย์ ดร.เอกวิทย์ ณ ถลาง**	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สังคมศาสตร์	รองศาสตราจารย์สุมิตร ปิติพัฒน์*	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
	ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล	สภาพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุภาวดี มิตรสมหวัง**	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ทหาร	พลเอกพิจิตร กุลละวณิชย์*	สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์
	นาวาเอก ปรีชา จุลกะ*	โรงเรียนเตรียมทหาร
	นาวาโท พงษ์เทพ หนูเทพ รน.	โรงเรียนนายเรือ
	นาวาโท สมชนก หล้าริ้ว	โรงเรียนนายเรืออากาศ
ตำรวจ	พลตำรวจเอกวิภาส วิปลากร*	กรมตำรวจ
กฎหมาย	คุณจิระภา รัตนวิบูลย์*	สำนักงานคณะกรรมการ ข้าราชการพลเรือน
	ศาสตราจารย์ ดร.จรรยา สุวรรณทัต*	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
จิตวิทยา	คุณหญิง ดร.สายสุรี จุติกุล	สำนักนายกรัฐมนตรี
	อาจารย์ ดร.พัชรวิทย์ เกตุแก่นจันทร์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สาขาวิชา/อาชีพ	รายนาม	สถาบัน
แพทย์	นายแพทย์อัมพล สุอำพัน	โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์
	รองศาสตราจารย์ แพทย์หญิงวินัดดา ปิยะศิลป์*	โรงพยาบาลเด็ก
ธุรกิจ	คุณหญิงชดช้อย โสภณพานิช	มูลนิธิสร้างสรรค์ไทย
	คุณอำนาจ คงมีสุข**	Personnel Training Service Co.,Ltd.
การศึกษา		
นโยบาย/ บริหาร	อาจารย์ ดร.กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา	กรมวิชาการ
	อาจารย์สุภรณ์ สภาพงศ์*	กรมวิชาการ
	คุณจรัล ทองเกษม	สำนักงานคณะกรรมการ วัฒนธรรมแห่งชาติ
ปฐมวிய	คุณหญิงเบญจา แสงมลิ	มูลนิธิสมาน - เบญจา แสงมลิ
	อาจารย์ ดร.พัชรี ผลโยธิน*	สำนักงานคณะกรรมการ ประถมศึกษาแห่งชาติ
	อาจารย์ ดร.วรรณาท รักสกุลไทย**	สมาคมอนุบาลศึกษาแห่ง ประเทศไทย
ประถม	รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
	อาจารย์สำเร็จ จันทโรกุล*	โรงเรียนอนุบาลวัดปรีณายก
	อาจารย์ราศี ทองสวัสดิ์**	มูลนิธิสมาน - เบญจา แสงมลิ
มัธยม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมจิต สวธนไพบูลย์*	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
	อาจารย์อัศวิน วินวรรณเวศร์	กรมสามัญศึกษา
	อาจารย์จิตรลดา ศิริรัตน์**	กรมสามัญศึกษา

สาขาวิชา/อาชีพ	รายนาม	สถาบัน
	รองศาสตราจารย์ ดร.นาฏยา ปิณฑนานนท์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
อุดม	ศาสตราจารย์ ดร. อารี สันหวั*	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
	ศาสตราจารย์ ดร.พจน์ สะเพียรชัย	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
	รศ.ดร.ทีศนา แหมมณี*	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
	นายวัลลภ สุวรรณดี	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
การฝึกหัดครู	อาจารย์วัชรีย์ ฤๅระธรรม	กรมการฝึกหัดครู
	อาจารย์อัญชลี ตันศิริ*	สถาบันราชภัฏฉะเชิงเทรา
	อาจารย์สุชาดา สุทธาพันธ์**	สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี
พิเศษ	รองศาสตราจารย์ ดร.อรอนงค์ เย็นอุทก*	สถาบันราชภัฏสวนดุสิต
ดนตรี	รองศาสตราจารย์ ณรุทธ์ สุทธจิตต์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
การกีฬา	ดร.สมชาย ประเสริฐศิริพันธ์	การกีฬาแห่งประเทศไทย
บรรณารักษ์	ผศ.เกษร เจริญรักษ์**	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สื่อมวลชน	คุณวิศิษฐ์ วังวิญญู**	วารสารปาจารย์สาร
บันเทิง	คุณประดิษฐ์ กัลย์จาฤก	บริษัทกันตนา

หมายเหตุ : * ผู้ทรงคุณวุฒิที่สามารถเข้าร่วมการสัมมนาได้

** ผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับเชิญเข้าร่วมการสัมมนาเพิ่มเติม

5. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการเกิดวินัย

5.1 องค์ประกอบอะไรบ้างที่เกี่ยวข้องกับการเกิด "วินัยภายในตนเอง"

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5.2 องค์ประกอบอะไรบ้างที่เกี่ยวข้องกับการเกิด "วินัยภายนอก" (พฤติกรรมคาดหวัง
จากสังคม)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอบคุณ

ภาคผนวก ข

- สรุปข้อมูลความหมายของวินัยจากแบบสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับวินัยของคนในชาติ
- สรุปข้อมูล รายงานสรุปแบบสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับวินัยของคนในชาติจากแบบสำรวจผู้ทรงคุณวุฒิ

สรุปข้อมูล ความหมายของวินัย

(จากแบบสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับวินัยของคนในชาติ จำนวน 40 ฉบับ)

1. ความหมายของวินัย ด้วยตัวของวินัย

วินัย หมายถึง กฎ ระเบียบ แบบแผน ข้อตกลง ที่สังคมกำหนดให้บุคคลประพฤติปฏิบัติตาม เพื่อให้บุคคลอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติสุข

(สรุปจาก ข้อมูลเกี่ยวกับความหมายของวินัย ในลักษณะที่เป็น กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ร้อยละ 22.5)

2. ความหมายของการมีวินัย

การที่จะทำให้บุคคลมีวินัยได้นั้น จากข้อมูลสรุปได้ 4 ลักษณะ

2.1 การมีวินัย โดยมองเชิงพฤติกรรมการกระทำ

การมีวินัย หมายถึง การที่บุคคลปฏิบัติตนให้เป็นไปตาม กฎระเบียบ ข้อบังคับ แบบแผน ข้อตกลงที่สังคมกำหนดให้บุคคลประพฤติปฏิบัติตาม เพื่อให้บุคคลอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติสุข

แหล่งที่เกิดของการมีวินัย พิจารณาได้ 2 แหล่ง คือ เกิดจาก

1. การที่สังคมหรือบุคคลภายนอกเป็นผู้ควบคุมให้มีวินัย
2. ตนเองเป็นผู้ควบคุมให้มีวินัย

(สรุปจากข้อมูลเกี่ยวกับความหมายของวินัยในลักษณะที่เป็นการปฏิบัติร้อยละ 47.5)

2.2 การมีวินัย โดยมองเชิงความรู้สึกนึกคิด จิตใจ

การมีวินัย หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด ความสำนึก และจิตวิญญาณที่มีอยู่ภายในตัวบุคคลเป็นเครื่องกำกับให้บุคคลประพฤติปฏิบัติตามวินัย

(สรุปจากข้อมูลเกี่ยวกับความหมายของวินัยในลักษณะที่เป็นความรู้สึกนึกคิด ร้อยละ 10)

2.3 การมีวินัย โดยมองเชิงจิตใจ และพฤติกรรม

การมีวินัย หมายถึง คุณลักษณะโดยรวมของบุคคลที่แสดงออกด้วยใจหรือความรู้สึก ความคิด การตัดสินใจและเลือกกระทำตามวินัยที่เป็นไปในทางสร้างสรรค์ด้วยความสมัครใจ เพื่อแก้ปัญหาของส่วนตน และส่วนรวมอันจะเป็นประโยชน์ต่อการอยู่ร่วมกันในสังคม

(สรุปจากข้อมูลเกี่ยวกับความหมายของวินัยในลักษณะของการกระทำร้อยละ 5)

2.4 ให้ความหมาย การมีวินัย โดยมองเชิงสัมพันธ์กับจริยธรรม

การมีวินัย หมายถึง จริยธรรมที่กำกับความประพฤติให้เป็นพฤติกรรมที่สังคมยอมรับ

(สรุปจากข้อมูลเกี่ยวกับความหมายของวินัยในลักษณะของหัวข้ออื่น ๆ ร้อยละ 5)

ข้อมูลเกี่ยวกับความหมายของวินัยในลักษณะที่เป็น กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ จำนวน 9 ฉบับ ดังนี้:-

1. ระเบียบ ข้อบังคับใช้ในการควบคุมความประพฤติ สมาชิกในองค์การและลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออกในรูปการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือควบคุมตนเอง ให้มีความเป็นระเบียบแบบแผนตามที่องค์การที่ตนสังกัดอยู่
2. ระเบียบแบบแผนที่กำหนดพฤติกรรมของตนในแต่ละสังคม
3. ระเบียบและวิธีปฏิบัติซึ่งเป็นที่ยอมรับของสังคม ซึ่งจะต้องเป็นการดำเนินอยู่ในวิถีชีวิตอย่างต่อเนื่อง จนเป็นลักษณะนิสัย
4. ข้อบังคับที่กำหนดขั้นควบคุมพฤติกรรมของบุคคลในองค์การ เพื่อเป็นพื้นฐานการปฏิบัติของบุคคลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ ผลสัมฤทธิ์ โดยรวมตามความต้องการของภารกิจขององค์การพร้อมกับกำหนดบทลงโทษที่ชัดเจนแก่ผู้ละเมิดหรือฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามวินัย
5. หลักเกณฑ์ประจำตัวที่มีผลทำให้ผู้คนอยู่ร่วมกันได้อย่างมีแบบแผน และมีความสุขโดยที่เจ้าตัวผู้ทำก็มีความสุขในการทำนั้นด้วย เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม
6. กฎ กรอบที่วางไว้เป็นหลักกำกับความประพฤติให้เป็นระเบียบ ช่วยให้สังคมและกลุ่มคนเหล่านั้นอยู่กันอย่างสงบเรียบร้อยไม่เหลื่อมล้ำก้ำกึ่งกัน

7. กฎ กติกา ข้อบังคับ รวมทั้งขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมอันดีงามซึ่งปรากฏและใช้อยู่ในสังคม ซึ่งคนดียึดถือปฏิบัติ
8. กฎเกณฑ์ที่ตนเองยอมรับปฏิบัติด้วยความสำนึกโดยตลอด เพื่อความเป็นปกติในการอยู่ร่วมกันในสังคม
9. สิ่งที่ต้องประพฤติ ปฏิบัติ ในสังคมที่ดีงาม ถูกต้องทั้งในด้านกฎหมายและสังคม

ข้อมูลเกี่ยวกับความหมายของวินัยในลักษณะที่เป็นกรปฏิบัติ จำนวน 19 ชุด

1. การปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎระเบียบแบบแผนที่กำหนดเพื่อให้การอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นไปอย่างสันติสุข
2. การเคารพกฎเกณฑ์ที่สังคมโดยส่วนรวมยอมรับ นับถือว่าเป็นสิ่งที่ดี
3. ความมีระเบียบ การปฏิบัติตนในแนวทางที่ก่อให้เกิดความสงบ เรียบร้อยทั้งในตนเอง และในหมู่คณะ ไม่ทำให้ผู้อื่นและสังคมเกิดความเดือดร้อน
4. การดูแล ปฏิบัติตน แนะนำตน เลือกลง และหรือตัดสินใจที่จะประพฤติปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบ เชื่อมั่นในตนเอง มีความตั้งใจจริง กล้าคิด กล้าทำ อดทนรอคอยเชื่อสัตย์ มีเหตุผล และมีความเป็นระเบียบและระบบ
5. ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ความคาดหวังของกลุ่มและสังคม เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม
6. การปฏิบัติตามเกณฑ์ของสังคมที่เราอยู่
7. การยึดมั่นและปฏิบัติตามแบบธรรมเนียมอย่างเคร่งครัด
8. พฤติกรรมของคนที่ปฏิบัติตนต่อสภาพการณ์อย่างเป็นที่ยอมรับตามกฎเกณฑ์ของการอยู่ร่วมกันอันดีของสังคม
9. การปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎระเบียบและแบบแผนที่กำหนด เพื่อให้การอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นไปอย่างสันติสุข
10. การประพฤติ ปฏิบัติ ในสิ่งที่ถูกต้อง และดีงามตามปทัสสถานของตนเอง ครอบครั้ว สังคม และกฎระเบียบ แบบแผนที่ยอมรับกันเป็นสากล

11. การอยู่ในระเบียบแบบแผนและข้อบังคับข้อปฏิบัติ
12. การอยู่ในระเบียบแบบแผน และข้อบังคับ หรือการอยู่ในข้อปฏิบัติที่กำหนดขึ้น
13. การอยู่ในระเบียบแบบแผน และข้อบังคับ ข้อปฏิบัติ รวมถึงกฎหมายของบ้านเมืองและศิลาบทของพระสงฆ์
14. การกระทำที่ไม่ทำให้ตนและผู้อื่นเดือดร้อน
15. ความสามารถที่จะบังคับควบคุมพฤติกรรมให้มีระเบียบมีความพร้อมที่จะปฏิบัติได้ดี
16. การควบคุมพฤติกรรม
17. การควบคุมตนเองให้เป็นไปตามมาตรฐานของตนและหรือสังคม
18. ความสามารถของบุคคลในการควบคุมตนเองให้แสดงพฤติกรรมหรือประพฤติปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม มีคุณธรรม อยู่ในกรอบหรือกติกาของสังคม
19. การบังคับควบคุมตนให้อยู่ในระเบียบแบบแผน กติกา ข้อตกลงที่วางไว้

ข้อมูลเกี่ยวกับความหมายของวินัยในลักษณะที่เป็นความรู้สึกนึกคิด จำนวน 4 ฉบับ

1. ความรู้สึกนึกคิดที่เกิดขึ้นจากภายในที่มีความพร้อมจะควบคุมตน ปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม จรรยาบรรณในวิชาชีพ และวินัยขององค์การ
2. สิ่งที่เป็นเครื่องกำกับความประพฤติ การปฏิบัติ เกิดจากภายในจิตใจที่ควบคุมการปฏิบัติตนให้เป็นไปในทางที่เป็นระบบระเบียบ เป็นคุณประโยชน์และอยู่ในกฎเกณฑ์และกติกาของสังคมอย่างสม่ำเสมอ
3. จิตวิญญาณและความรักที่มีอยู่ในตัวคนอยู่แล้ว ทำให้คนมีความเป็นมนุษย์ ทำให้เกิดอุดมการณ์
4. ความรู้สึกรับผิดชอบที่ดี ที่จะต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ข้อบังคับของสังคม ของหมู่คณะนั้น ๆ ด้วยความเชื่อมั่น ด้วยศรัทธา ด้วยจิตใจทั้งในที่ลับ และที่แจ้ง

จิตใจและพฤติกรรม

1. คุณลักษณะโดยรวมของคน ที่แสดงออกโดยใจหรือความรู้สึก การกระทำและการพูด ซึ่งเป็นไปในทางสร้างสรรค์ เป็นผลดีต่อตนเองและส่วนรวม
2. พฤติกรรมในตนเอง ที่แสดงออกด้วยการคิด การตัดสินใจ และเลือกกระทำตามข้อตกลงด้วยความสมัครใจ เพื่อแก้ปัญหาของส่วนตน และส่วนรวมเพื่อประโยชน์ในการอยู่ร่วมกันในสังคม

ความหมายอื่น ๆ

1. จริยธรรมที่กำกับความประพฤติ เป็นพฤติกรรมที่สังคมนั้น ๆ ยอมรับ
2. ความซื่อสัตย์ ซื่อตรง ความเป็นระเบียบต่อตนเอง และผู้อื่น

การสรุปข้อมูล

รายงานสรุปแบบสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับวินัยของคนในชาติ จากแบบสำรวจผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ในทัศนะของท่าน "วินัย" คืออะไร และเกิดขึ้นได้อย่างไร

1.1 วินัย หมายถึง กฎ ระเบียบ ข้อตกลงที่สังคมกำหนดให้บุคคลประพฤติปฏิบัติ เพื่อให้บุคคลอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข

1.2 การมีวินัย หมายถึง การที่บุคคลปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ ข้อตกลงที่สังคมกำหนดให้ เพื่อให้บุคคลอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข

การมีวินัยเกิดขึ้นได้ 2 ลักษณะ ได้แก่

1. วินัยที่เกิดจากสังคมภายนอกหรือผู้อื่นเป็นผู้ควบคุมให้มีวินัย เป็นการกระทำตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ โดยได้รับการแนะนำ ชี้แนะ บอกล่าว สั่งหรือบังคับเพื่อให้ปฏิบัติตนอย่างถูกต้องเหมาะสมในสังคม การแนะนำบอกล่าวอย่างมีเหตุผลช่วยให้เกิดการปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ นำไปสู่ความเคยชินที่ดี ซึ่งเป็นพื้นฐานของจริยธรรมที่จะนำไปสู่การมีวินัยในตนเอง เรียกว่า "วินัยภายนอก"

2. วินัยที่เกิดจากบุคคลผู้ตนเองเป็นผู้ควบคุมให้เกิดวินัย เป็นการตัดสินใจและเลือกกระทำด้วยความสมัครใจของตนเอง ซึ่งเป็นผลมาจากความเคยชินที่ดีมีความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ หรือจริยธรรมในการปฏิบัติตามกฎระเบียบเพื่อแก้ปัญหาของส่วนรวม ซึ่งจะนำไปสู่การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข

2. ท่านคิดว่าปัจจุบันวินัยในสังคมอยู่ในสถานการณ์เช่นไร

- อยู่ในเกณฑ์ไม่น่าไว้วางใจ น่าเป็นห่วง ต้องดำเนินการแก้ไขโดยด่วน
- ขาดวินัย ฝ่าฝืน ละเมิดกฎ
- ผู้รักษาวินัยมักละเลยไม่ทำหน้าที่อย่างเคร่งครัดและสม่ำเสมอ
- วินัยอยู่ในขั้นเสื่อมถอย ลดลงตามลำดับ
- วินัยอยู่ในขั้นวิกฤติ

- วินัยมีความหลากหลาย ขึ้นอยู่กับการตีความและอาชีพ
- คนมักเน้นวินัยในแง่กฎระเบียบและการบังคับ
- ขาดการปลูกฝังจากภายในซึ่งเป็นวินัยในตนเอง
- มีการอะลุ่มอล่วยกับพรรคพวก มีระบบอุปถัมภ์
- ขาดวินัยในองค์กรและจรรยาบรรณในวิชาชีพ
- พื้นฐานจากสังคมเกษตรกรรมทำให้ยากที่จะมีวินัย
- เห็นการผิดวินัยเป็นเรื่องปกติ (Norm)
- คนไทยไม่ค่อยกดดันให้เด็กอยู่ในระเบียบวินัยจึงละเลยฝ่าฝืนหลักเกณฑ์ใน

สังคม

- ขาดสำนึกในความรับผิดชอบต่อส่วนรวม
- ไม่เคารพในสิทธิของผู้อื่น
- สื่อมวลชนเผยแพร่พฤติกรรมที่บ่อนทำลายวัฒนธรรมไทย
- ขาดจุดมุ่งหมายและความรู้ในการส่งเสริมวินัย
- ขาดหลักหรือแบบแผนที่ดี
- ปัญหาวินัยที่ไม่มีวันสิ้นสุดคือ การเกรงกลัวอำนาจมืด เกรงกลัวที่จะเสีย ผล

ประโยชน์ และถือว่า "ถูกระไม่ไช้"

3. แนวทางแก้ปัญหา

3.1 ด้านการเมืองการปกครอง

- ทรนรงค์สร้างเสริมวินัยโดยรวมมีอกันทุกสถาบันอย่างจริงจัง
- พยายามให้ผู้นำทุกระดับเข้าใจถึงความสำคัญของปัญหาเพื่อกำหนด เป็น

นโยบายของประเทศ

- รัฐควรใช้อำนาจหน้าที่ในการปลูกฝังวินัยของคนในชาติ
- รัฐต้องควบคุมให้มีการรักษาวินัยอย่างเคร่งครัดและสม่ำเสมอ
- ปฏิบัติตามพระบรมราชาโชวาท "เอาคนดีมาปกครองคนชั่ว"

3.2 ด้านครอบครัวและการศึกษา

- ฝึกฝนวินัยผ่านกระบวนการศึกษา
- อบรมสั่งสอนเด็กให้มีวินัยตั้งแต่ปฐมวัย
- ให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเพื่อให้สามารถส่งเสริมวินัยแก่เด็กอย่างมีประสิทธิภาพ

ภาพ

- ส่งเสริมให้เด็กเห็นอกเห็นใจและช่วยเหลือผู้อื่น
- จูงใจให้เด็กชื่นชมและปฏิบัติตามวัฒนธรรมประเพณีของไทย
- สั่งสอนให้เด็กเคารพและปฏิบัติตามระเบียบวินัยของบ้านเมืองโดยเคร่งครัด

เพื่อให้เกิดความเคยชิน

- ควรมีแบบแผนของวินัยให้เด็กปฏิบัติในแต่ละช่วงอายุ และมีการดูแลกวด

ขัน

- ผู้ใหญ่ในครอบครัว ในวงราชการและรัฐวิสาหกิจ และธุรกิจปฏิบัติตนตามกฎหมาย และวินัยอย่างเคร่งครัดเพื่อเป็นแบบอย่าง

- ใช้ยุทธศาสตร์เชิงจิตวิทยาอบรมครูและพ่อแม่เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและสร้างเยาวชนของชาติ

- ปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาด้านการศาสนารวมทั้งการเผยแพร่พระธรรมให้มีคุณภาพและสอดคล้องกับวิวัฒนาการของสังคมไทย

3.3 ด้านสังคมทั่วไป

- อธิบายให้เข้าใจถึงเหตุผลและความจำเป็นที่ต้องมีวินัยนั้น ๆ
- ชี้ให้เห็นว่าวินัยเป็นไปเพื่อความคล่องตัวของคนส่วนรวมมากกว่าจะเป็น

ความอึดอึดคับข้องหรือบีบบังคับ

- ฝึกคนในสังคมให้มีความนับถือตนเอง รู้หน้าที่ รับผิดชอบ ทำสิ่งใดด้วยความตั้งใจมิใช่เกรงกลัวหรือหวังผลตอบแทน

- ลดล้างความเชื่อที่ว่า "แน่" จริงต้องอยู่เหนือวินัย

- บุคคลในสังคมควบคุมดูแลซึ่งกันและกัน ไม่เปิดโอกาสให้มีการฝ่าฝืนวินัยจนเกิดเป็นนิสัย

- ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบต้องใส่ใจตรวจตรา หามาตรการให้วินัยคงความศักดิ์สิทธิ์ ไม่มีการอะลุ่มอล่วยยกเว้นผ่อนปรน
 - ส่งเสริมให้เกิดความเคารพสิทธิของชุมชน
 - ฝึกการสร้างสำนึกต่อชุมชน (Community Consciousness) ด้วยกิจกรรมต่าง ๆ
 - ชักชวนเยาวชนให้ตั้งเป้าหมายของชีวิต
 - ส่งเสริมกิจกรรมที่ให้ความสำคัญแก่เด็กที่ย่างเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ เพื่อให้เห็นคุณค่าของตนเองต่อสังคม
- ร่วมมือกับภาคเอกชนในการเสริมสร้างทัศนคติ ท่าที บรรยากาศ ให้เกิดการส่งเสริมวินัยของคนในชาติ
 - ตระหนักถึงความสำคัญของวินัยที่ควรปฏิบัติเพื่อความสงบสุขในสังคม
 - ควรสร้างเครือข่ายในการส่งเสริมและแก้ปัญหาวินัยในสังคม โดยวิเคราะห์หาสาเหตุที่แท้จริง และติดตามแก้ไขตามลำดับอย่างสม่ำเสมอ
 - ควรมีการประท้วง (Sanctions) เมื่อมีการผิดวินัย
 - ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการออกความเห็นเกี่ยวกับวินัยมากขึ้น
 - ยกย่องผู้ที่ทำดีมีวินัย
 - ควบคุมและส่งเสริมสื่อมวลชนทุกแขนงให้มีคุณภาพและมีส่วนในการสร้างเสริมวินัยแก่คนในชาติ
- ปรับปรุงการศึกษาด้านการศาสนารวมทั้งการเผยแพร่พระธรรมให้คุณภาพสอดคล้องกับวิวัฒนาการของสังคม
 - จัดระบบสังคมเสียใหม่ให้เป็นสังคมที่สงบสุข มีระเบียบวินัยให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมอย่างแท้จริง
 - รู้จักเห็นอกเห็นใจและช่วยเหลือผู้อื่น
 - จูงใจให้ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมและให้การเสริมแรง
 - ควรให้หน่วยงานอิสระที่เกี่ยวข้องกับเยาวชนมีบทบาทในการส่งเสริมวินัยมากขึ้น

4. สถาบันใดบ้างที่มีบทบาทในการปลูกฝังวินัยแก่คนในชาติ

1. สถาบันครอบครัว ให้ความรักความอบอุ่นแก่เด็ก สร้างความมีคุณค่าและศักดิ์ศรีแก่เด็ก สร้างจิตสำนึกของการมีวินัยโดยการฝึกฝนความมีระเบียบเรียบร้อยในชีวิตประจำวันในช่วง 10 ขวบแรก ด้วยความรัก ความอบอุ่น และมีเหตุผลอย่างค่อยเป็นค่อยไป พยายามให้กำลังใจจนเกิดเป็นความเคยชินที่ดี

2. สถาบันการศึกษา มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างวินัยและแก้ปัญหาวินัยในทุกระดับ โดยเฉพาะในระดับก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษา ทั้งนี้ควรให้สอดคล้องกับวินัยทางบ้าน และสร้างศรัทธาด้วยเหตุผลและการเป็นกัลยาณมิตรกับเด็ก สถาบันฝึกหัดครู คณะครุศาสตร์ และคณะศึกษาศาสตร์ ควรเตรียมครูให้มีบุคลิกภาพและความสามารถในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม รวมทั้งวินัยในตนเอง สถาบันการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยที่ส่งเสริมการคิดอย่างอิสระควรเน้นความอิสระที่ไม่เห็นแก่ตัว คำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ ควรแสวงหาประสบการณ์การฝึกฝนอบรมด้านจิตวิทยา เพื่อพัฒนาจริยธรรมและวินัยในตนเองด้วย

3. สถาบันศาสนา ควรแยกออกจากหน่วยราชการเพื่อความเป็นอิสระและมีบทบาทในการส่งเสริมวินัยในสังคมมากขึ้น ทั้งนี้ผู้เผยแพร่จะต้องเป็นแบบอย่างของผู้มีวินัยที่ดี

4. สถาบันการเมืองและการปกครอง ส่งเสริมให้มีการรักษากฎหมาย และบังคับใช้อย่างเคร่งครัดและเป็นธรรม ต้องมีนโยบายที่แน่วแน่ในการสร้างวินัยให้คนในชาติ

4.1 นิติบัญญัติ กำหนดนโยบาย และออกกฎหมายและมาตรการให้เกิดวินัยอย่างเป็นธรรม

4.2 ทหาร ต้องดำรงไว้ซึ่งระเบียบวินัย

4.3 ตำรวจต้องมีวินัยเคร่งครัดเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ประชาชนใน ฐานะผู้รักษากฎหมาย

5. สื่อมวลชน ทุกแขนงทุกรูปแบบจะต้องมีส่วนนำเสนอภาพพจน์ที่ดีงามของสังคมมากขึ้น ช่วยส่งเสริมวินัยในตนเองเพื่อเป็นการศึกษาตลอดชีวิตคู่ขนานกับการศึกษาในระบบ

6. องค์กรอิสระ (NGO) สมาคม มูลนิธิ ภาคเอกชน และประชาชนมีส่วนร่วมในการปลูกฝัง "วินัย" แก่คนในชาติ

5. ท่านคิดว่าจะมีแนวทางในการเสริมสร้าง "วินัย" ของคนในชาติได้อย่างไร

1. ควรเริ่มต้นส่งเสริมวินัยจากเรื่องที้ง่ายในชีวิตประจำวัน เช่น การรักษาความสะอาด ให้คุ้นเคยกับการทำตามระเบียบง่าย ๆ เช่น การเคารพสิทธิก่อนหลังจนเกิดเป็นนิสัยไม่ต้องจ้องใจหรือตั้งใจ ฝึกความรับผิดชอบต่อสังคม เช่น ไม่สร้างมลภาวะ โดยให้เหตุผลแนวคิดเพื่อให้เด็กเข้าใจ รับผิดชอบเพื่อความสุขของตนเองและสังคม เมื่อวินัยภายนอกเกิดเป็นความเคยชินแล้ว จะช่วยฝึกจิตใจให้มีคุณธรรม มีความยับยั้งชั่งใจ มีหิริโอตตัปปะ เป็นกำลังใจให้ทำในสิ่งที่เหมาะสมที่ควร

2. ควรลดการชี้แนะ บังคับ สั่งสอน และอบรมลง เพราะวินัยที่เกิดจากการควบคุมบังคับจากภายนอกมักไม่ถาวร ควรใช้หลักจิตวิทยาแบบมนุษยนิยมในการช่วยให้เด็กรู้จักคิดและตัดสินใจด้วยตนเอง สร้างข้อตกลงด้วยตนเอง และปฏิบัติตามระเบียบข้อตกลงด้วยความเต็มใจ ซึ่งเป็น "วินัยในตนเอง"

3. ควรรณรงค์ให้มีการส่งเสริมวินัยโดยใช้สื่อต่าง ๆ ผ่านสื่อมวลชน

4. ทำตนเองให้มีวินัย ทำครอบครัวให้มีวินัย ทำให้หน่วยงานที่รับผิดชอบมีวินัยทำให้เพื่อนและผู้ใกล้ชิดมีวินัย แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่าของวินัยและประพฤติปฏิบัติอย่างมีวินัย

5. ร่วมมือกับองค์กรและสถาบันต่าง ๆ ที่เสริมสร้างวินัย

6. การกำหนดวินัยควรปรับให้ทันสมัย สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม และเป็นธรรม

7. ควรฝึกการทำกิจกรรมกลุ่ม

8. รัฐต้องให้ความสนใจกับปัญหานี้อย่างจริงจังและลงมือกระทำทันที

9. การวิจัยเพื่อสร้างเสริมวินัยควรคำนึงถึงธรรมชาติ และพิจารณาถึงรากฐานของความเป็นไทย

วินัยมีความสำคัญต่อทุกชีวิตและสังคมอย่างมาก หลายท่านยอมรับว่า วินัยเป็นปัญหาวิกฤติที่ควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน ขณะนี้ยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจังและถูกต้อง ดังนั้นทุกคนและทุกสถาบันคงจะต้องลงมือปฏิบัติกันอย่างจริงจังจนเป็นธรรมชาติในชีวิตประจำวัน โดยมีการสร้างเครือข่ายระหว่างสถาบันในการวางแผนประสานความร่วมมือกัน เพื่อให้การสร้างเสริมวินัยของคนในชาติมีความเป็นไปได้อย่างแท้จริงและมีประสิทธิภาพ

"การปฏิบัติตนให้มีวินัย เป็นการแก้ปัญหาวินัยที่ได้ผลดีกว่าวิธีทางใด ๆ"

ภาคผนวก ค

- การสรุปข้อมูล ความหมายของวินัยจากตำรา

การสรุปข้อมูล
ความหมายของวินัยในสังคมไทย
จาก ตำรา บทความ และงานวิจัยที่รวบรวมมาจากห้องสมุดในที่ต่าง ๆ
(รายชื่ออยู่ในบรรณานุกรม)

พอสรุปได้เป็น 2 ความหมายดังนี้

1. กฎระเบียบข้อบังคับ และกฎหมายรวมทั้งศีลธรรมต่าง ๆ ของหมู่คณะและสังคม มีตำรา 6 เล่ม (ร้อยละ 20.69) บทความ 7 เล่ม (ร้อยละ 24.14) และรายงานการวิจัย 16 เล่ม (ร้อยละ 55.17)
2. การปฏิบัติตามแบบแผนกฎระเบียบข้อบังคับ มีจากตำรา 9 เล่ม (ร้อยละ 52.90) บทความ 3 เล่ม (ร้อยละ 17.65) และงานวิจัย 5 เล่ม (ร้อยละ 29.41)

รายละเอียดของความหมาย

1. กฎระเบียบ

1.1 บทความ

- ระเบียบที่คอยควบคุมคนให้ทำสิ่งต่าง ๆ อย่างมีระเบียบ ไม่ละเมิดระเบียบทำงานตามหน้าที่ของตน ไม่เพิกเฉยดูดายและไม่ก้าวก่ายในหน้าที่การงานของกันและกัน
- ระเบียบข้อบังคับและกฎหมายรวมทั้งศีลธรรมต่าง ๆ
- ระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อควรยึดถือปฏิบัติอันดีงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และความเจริญรุ่งเรืองของสังคม
- ระเบียบ ข้อบังคับ ซึ่งใช้เป็นหลักปฏิบัติสำหรับหมู่คณะ เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความเจริญ และประสิทธิภาพแห่งผลงานของหมู่คณะ
- กฎข้อบังคับ หลักเกณฑ์ กติกา และหรือระเบียบแบบแผน

ขนบธรรมเนียมประเพณี มีทั้งตรงและไม่ตรงไว้เป็นลายลักษณ์อักษร วินัยจึงเป็นข้อกำหนดสำหรับคุมความประพฤติส่วนรวมของคนในชาติในชุมนุมทั้งปวง ที่จักต้องประพฤติปฏิบัติภายใต้ความสำนึกผิดชอบร่วมกัน

- เป็นเครื่องห้าม เป็นเครื่องกั้นความประพฤติล่วงละเมิดทางกายและวาจาให้อยู่ในกรอบแห่งระเบียบตั้งงามอันเดียวกัน
- ระบบอย่างหนึ่งขององค์การ รวมทั้งการกำหนดระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ เพื่อให้บุคคลถือปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ

1.2 ตำรา

- ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่โรงเรียนกำหนดขึ้นให้นักเรียนปฏิบัติตามหรือบางที่โรงเรียนยังไม่ได้กำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษร แต่เป็นความคาดหวังของครูว่านักเรียนควรจะทำหรือปฏิบัติตนอย่างนั้นอย่างนี้ในห้องเรียน ในบริเวณโรงเรียน และนอกโรงเรียน

- ข้อปฏิบัติหรือแบบสำหรับคนในองค์การในหมู่ในเหล่า
- ข้อบัญญัติที่วางไว้เป็นหลักกำกับความประพฤติให้เป็นระเบียบเรียบร้อยเสมอ
- ระเบียบปฏิบัติตามแนวความคิดของชนกลุ่มต่าง ๆ เพื่อจุดประสงค์ในการฝึกนิสัย เป็นระเบียบปฏิบัติเพื่อความร่มเย็นเป็นสุขของชนกลุ่มต่าง ๆ
- ระเบียบแบบแผนที่ได้กำหนดไว้เป็นแนวทางของผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้ร่วมกันปฏิบัติงานได้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ
- เครื่องมือของผู้นำในการควบคุมพฤติกรรมของคนในองค์การเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

1.3 งานวิจัย

- เป็นเกณฑ์แห่งพฤติกรรมที่วางไว้เพื่อเป็นแนวทางที่ใช้ควบคุมความประพฤติของตนเอง

- กฎเกณฑ์ข้อบังคับสำหรับควบคุมความประพฤติทางกายของคนในสังคม ให้เรียบร้อยดีงาม เป็นแบบแผนอันหนึ่งอันเดียวกัน
- หมายถึง เกณฑ์แห่งพฤติกรรมที่วางไว้เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติ และใช้ควบคุมความประพฤติของตนไม่ให้ทำตามความพอใจโดยไม่มีขอบเขต เพื่อให้สังคมหรือกลุ่มชนนั้น ๆ อยู่อย่างมีความสุขในระเบียบแบบแผน
- เป็นกฎเกณฑ์ระเบียบข้อบังคับที่กำหนดขึ้นเพื่อเป็นหลักปฏิบัติและควบคุมพฤติกรรมของคนในสังคม
- ระเบียบแบบแผนที่กำหนดไว้เป็นแนวทางของผู้ปฏิบัติงานได้อย่างให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและราบรื่น
- มาตรการที่สร้างขึ้นเพื่อให้สมาชิกในสังคมได้ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับที่แต่ละสังคมได้กำหนดไว้
- ระเบียบชีวิตและระบบของสังคมที่วางไว้โดยสอดคล้องกับธรรมชาติเป็นพื้นฐาน โดยอาศัยหลักความจริงความถูกต้องและดีงาม
- ระเบียบแบบแผนข้อบังคับ ข้อปฏิบัติทางกายและวาจา อันเป็นข้อบังคับที่กำหนดความประพฤติภายนอกของมนุษย์ โดยกำหนดเป็นลายลักษณ์อักษร หากฝ่าฝืนจะได้รับผลร้ายหรือถูกลงโทษ
- อำนาจในการควบคุมความประพฤติของตนเองและผู้อื่นให้ปฏิบัติตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้
- ข้อบังคับที่ใช้ควบคุมความประพฤติของคน
- กฎระเบียบ ข้อบังคับเพื่อให้บุคคลปฏิบัติตาม และการประพฤติปฏิบัติของบุคคลตามระเบียบแบบแผนของสังคม
- ระเบียบแบบแผนที่กำหนดไว้เป็นแนวทางของผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้กาปฏิบัติงานร่วมกันบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและราบรื่น
- ข้อกำหนดข้อตกลงร่วมกันในการประพฤติปฏิบัติเพื่อให้ผู้ประพฤติตามเป็นคนดี มีชีวิตอย่างราบรื่นในสังคม

- ข้อบังคับที่ใช้ควบคุมความประพฤติของคน
- กรอบแห่งความประพฤติที่มีการบัญญัติขึ้น เป็นกฎข้อบังคับ คำสั่ง คำบัญชา รวมถึงการฝึกอบรมส่งเสริมให้ตนเองเป็นคนดี

2. การปฏิบัติ

2.1 บทความ

- การปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับนั้น ๆ
- ความเป็นระเบียบเรียบร้อยทางกายภาพ
- การที่มีจิตใจพร้อมที่จะปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผนของทางราชการ และระเบียบของสังคม ตลอดจนการมีวัฒนธรรม คุณธรรม และค่านิยมอันดีงามอีกด้วย

- การทำตามสั่ง 3 รูปแบบ สั่งเป็นลายลักษณ์ สั่งด้วยจารีต สั่งการด้วยวาจาหรือการนัดหมาย

2.2 ตำรา

- กระบวนการสำหรับใช้ควบคุมหรือบังคับตนเองหรือผู้อื่นให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่พึงประสงค์ การบังคับตนเองให้อยู่ในระเบียบ มิให้ตื่นตระหนกเมื่ออยู่ต่อหน้าอุปสรรค
- การปฏิบัติตามสิ่งที่คิดว่าสมควรจะกระทำ ถึงแม้ว่าจะมิได้กำหนดไว้เป็นระเบียบหรือกฎเกณฑ์ก็ตาม
- การอยู่ในระเบียบแบบแผนและข้อบังคับ ข้อปฏิบัติ
- การควบคุมตนเองให้ปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบแบบแผน และขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม เพื่อความสงบสุขแห่งตน และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม
- การฝึกฝนจิตใจ กิริยาท่าทาง ทัศนคติ ให้อยู่ในความถูกต้องมีเหตุผล
- การควบคุมพฤติกรรมของบุคคล 2 วิธี โดยทางกฎข้อบังคับ และการสั่งสอน ผู้ปฏิบัติตาม follower ว่า วินัยดีเป็นมาจากภาวะการนำที่ดี

1. การฝึกอบรมเพื่อแก้ไข ฝึกฝนปรับปรุงหรือทำให้สมบูรณ์
2. การควบคุมโดยใช้ระเบียบกฎหมายให้ปฏิบัติตาม
3. การลงโทษหรือการสั่งสอน

2.3 งานวิจัย

- การฝึกหัดหรือการปฏิบัติที่สม่ำเสมอ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่ง งานจะได้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ
- การปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนข้อบังคับ ซึ่งทางโรงเรียนกำหนด และไม่ได้กำหนดขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษร แต่เป็นสิ่งที่ครูคาดหวังให้นักเรียนฟังปฏิบัติ เพื่อฝึกฝนจิตใจ ทำทาง ทศนคติ ให้อยู่ในความถูกต้อง มีเหตุผล
- การประพฤติปฏิบัติของบุคคลตามระเบียบแบบแผนของสังคม ผู้ใดปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของกฎระเบียบของสังคมย่อมได้ชื่อว่าเป็นผู้มีระเบียบวินัย ในทางตรงข้ามผู้ปฏิบัติย่อหย่อนหรือฝ่าฝืนกฎระเบียบของสังคมย่อมได้ชื่อว่าเป็นผู้ขาดระเบียบวินัย
- การที่บุคคลในองค์การหรือหน่วยงานยอมรับและปฏิบัติตามกฎข้อบังคับและเกณฑ์พฤติกรรม ซึ่งสามารถปฏิบัติได้ขององค์การหรือหน่วยงาน
- เป็นการกระทำเพื่อให้เกิดความถูกต้องมิใช่การลงโทษ วินัยจึงควรสอนให้คนรู้จักตนเอง ซึ่งควรจะเป็นการกระทำในลักษณะการสร้างเสริม
- การดำเนินการเกี่ยวกับการกระทำเพื่อเร่งรัดให้ปฏิบัติตามมาตรฐานขององค์การ ซึ่งสามารถทำได้สองทางคือ การป้องกัน และการแก้ไข

ภาคผนวก ง

- หนังสือขอเชิญประชุมระดมความคิด
- เอกสารประกอบการประชุม (หมายเลข 001 - 006)
- การสรุปข้อมูลการสัมมนาระดมความคิด
- หนังสือขอขอบคุณผู้เข้าร่วมสัมมนา



ที่ ทม 1009/

สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

มกราคม 2538

เรื่อง ขอเชิญข้าราชการร่วมการประชุม
เรียน

เนื่องด้วยสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จะจัดสัมมนาเกี่ยวกับการเสริมสร้างวินัยของคนในชาติ ซึ่งได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ การสัมมนาครั้งนี้จะเป็นการรวมพลังความคิดของท่านผู้ทรงคุณวุฒิ จากทุกสาขาเพื่อวิเคราะห์สภาพการณ์และปัญหาเกี่ยวกับวินัย และแสวงหาแนวทางในการแก้ปัญหา และส่งเสริมวินัยของคนในชาติ ซึ่งพระธรรมปิฎก (ประยูรค์ ปยุตฺโต) ได้ให้ความเมตตาอย่างสูง ในการช่วยบรรยายในการสัมมนาครั้งนี้ในแง่ของความหมาย ลักษณะของวินัยและการเกิดของวินัย

คณะกรรมการฯ มีความเห็นว่า

เป็นผู้ที่เหมาะสมในการเป็นผู้เชี่ยวชาญและได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิของโครงการนี้ ซึ่งท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับวินัยของคนในชาติ อันเป็นประโยชน์ต่อการวางพื้นฐานการสัมมนาและการวิจัยอย่างดียิ่ง จึงใคร่ขออนุญาตเรียนเชิญ

เข้าร่วมการสัมมนา ในวันพุธที่ 25

มกราคม 2538 เวลา 9.00-12.00 น. ณ ห้องประชุมศาสตราจารย์ ดร.สุดาใจ เหล่าสุนทร อาคารสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร สุขุมวิท 23 ซอยประสานมิตร กรุงเทพฯ

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านในการอนุญาตให้
เข้าร่วมการสัมมนาในวันเวลาดังกล่าว เพื่อประโยชน์ในการ
พัฒนาสังคมไทย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.พจนจิต อินทสุวรรณ)

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์

สำนักงานเลขานุการ

โทร. 258-4482



ที่ ทม 1009/

สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

มกราคม 2538

เรื่อง ขอเชิญประชุม

เรียน

เนื่องด้วยสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จะจัดสัมมนาเกี่ยวกับการเสริมสร้างวินัยของคนในชาติ ซึ่งได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ การสัมมนาครั้งนี้จะเป็นการรวมพลังความคิดของท่านผู้ทรงคุณวุฒิจากทุกสาขา เพื่อวิเคราะห์สภาพการณ์และปัญหาเกี่ยวกับวินัย และแสวงหาแนวทางในการแก้ปัญหาและส่งเสริมวินัยของคนในชาติ ซึ่งท่านพระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต) ได้ให้ความเมตตาอย่างสูงในการช่วยบรรยายการสัมมนาครั้งนี้ ในแง่ของความหมายและลักษณะของวินัยและการเกิดของวินัย

คณะกรรมการมีความเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความเหมาะสมในการเป็นผู้เชี่ยวชาญ และได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิของโครงการนี้ ซึ่งท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับวินัยของคนในชาติ อันเป็นประโยชน์ต่อการวางพื้นฐานการสัมมนาและการวิจัยอย่างดียิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิของโครงการต่อไป และขอเรียนเชิญท่านเข้าร่วมการสัมมนา ในวันพุธที่ 25 มกราคม 2538 เวลา 9.00-12.00 น. ณ ห้องประชุม ศาสตราจารย์ ดร. สุคิจ เหล่าสุนทร อาคารสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ถนนสุขุมวิท ซอย 23 กรุงเทพฯ

ผู้เข้าร่วมประชุมครั้งนี้จะประกอบด้วยบุคคลในองค์กรของรัฐและเอกชน สื่อมวลชนและในวงการบิน เพื่อหาแนวคิดจากการสัมมนาไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อช่วยเสริมสร้างวินัยแก่คนในชาติอย่างเร่งด่วน

อนึ่ง ในการวิจัยเพื่อแสวงหาแนวทางในการส่งเสริมวินัยของคนในชาติอย่างลึกซึ้ง
ในครั้งนี้ต้องอาศัยความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ จึงหวังว่าหลังจากการสัมมนาครั้งนี้แล้วท่านจะให้
โอกาสแก่คณะกรรมการในการสัมภาษณ์เพื่อขอความคิดเห็นจากท่าน และให้ข้อคิดเห็นต่างๆ ที่เป็น
ประโยชน์แก่งานวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านในการมาร่วมประชุมเพื่อแสวงหาแนวทาง
ในการสร้างเสริมวินัย และให้ความคิดเห็นในการพัฒนางานวิจัยอันจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาสังคมไทย
และขอขอบคณา ณา โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ผจงจิต อินทสุวรรณ)

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์



ที่ ทม 1009/

สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

มกราคม 2538

เรื่อง ขอเชิญประชุม

เรียน

เนื่องด้วยสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จะจัดสัมมนาเกี่ยวกับการเสริมสร้างวินัยของคนในชาติ ซึ่งได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ การสัมมนาครั้งนี้จะเป็นการรวมพลังความคิดของท่านผู้ทรงคุณวุฒิจากทุกสาขา เพื่อวิเคราะห์สภาพการณ์และปัญหาเกี่ยวกับวินัย และแสวงหาแนวทางในการแก้ปัญหาและส่งเสริมวินัยของคนในชาติ ซึ่งท่านพระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต) ได้ให้ความเมตตาอย่างสูงในการช่วยบรรยายการสัมมนาครั้งนี้ ในแง่ของความหมายและลักษณะของวินัยและการเกิดของวินัย

การประชุมครั้งนี้จะมีการเชิญองค์การของรัฐและเอกชนซึ่งรวมทั้งสื่อมวลชนและบุคคลในวงการบันเทิง มาร่วมในการประชุมครั้งนี้ ทั้งนี้เพื่อระดมความคิดเกี่ยวกับแนวทางในการเสริมสร้างวินัย และร่วมกันแสวงหาแนวทางในการประยุกต์ความคิดที่ได้รับจากการประชุมครั้งนี้ลงสู่งานที่ปฏิบัติอยู่

ในฐานะที่ท่านมีบทบาทสำคัญเกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมวินัยแก่สังคม คณะกรรมการมีความเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความเหมาะสมในการแสดงความคิดเห็นและชี้แนะแนวทางในการประยุกต์แนวการสร้างเสริมวินัยเพื่อประโยชน์ของสังคมและการทำงานของท่าน

สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ ใคร่ขอเรียนเชิญท่านมาร่วมให้ข้อคิดเห็นแก่ที่ประชุม ในวันพุธที่ 25 มกราคม 2538 เวลา 9.00-12.00 น. ณ ห้องประชุมศาสตราจารย์ ดร.สุตฉา เหล่าสุนทร อาคารสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร สุขุมวิท 23 กรุงเทพมหานคร 10110 ซึ่งคาดว่าจะการประชุมครั้งนี้จะเป็นการจุดประกายความคิดของคนในสังคมให้ตระหนักสำนึกและลงมือปฏิบัติเพื่อสร้างเสริมวินัยแก่ตนเองและผู้ที่ยึดเกี่ยวข้องมากขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านในการมาร่วมประชุมเพื่อแสวงหาแนวทางการสร้างเสริมวินัยแก่ผู้ที่ท่านเกี่ยวข้องด้วย อันจะเป็นประโยชน์แก่สังคมไทย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.พจนจิต อินทสุวรรณ)

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์

ที่ ทม 1009/

สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

มกราคม 2538

เรื่อง ขอเรียนเชิญร่วมพิธีเปิดการประชุม
เรียน

เนื่องด้วยสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จะจัดสัมมนาเกี่ยวกับการเสริมสร้างวินัยของคนในชาติ ซึ่งได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ การสัมมนาครั้งนี้จะเป็นการรวมพลังความคิดของท่านผู้ทรงคุณวุฒิ จากทุกสาขาเพื่อวิเคราะห์สภาพการณ์และปัญหาเกี่ยวกับวินัย และแสวงหาแนวทางในการแก้ปัญหา และส่งเสริมวินัยของคนในชาติ

สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ ขอเรียนเชิญท่านโปรดให้เกียรติเข้าร่วมในพิธีเปิด การประชุมสัมมนาดังกล่าว ในวันพุธที่ 25 มกราคม 2538 เวลา 9.00-12.00 น. ณ ห้องประชุม ศาสตราจารย์ ดร.สุดาใจ เหล่าสุนทร อาคารสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้เกียรติเข้าร่วมพิธีเปิดการประชุมในวันและเวลาดังกล่าวด้วย สถาบันฯ ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.พจนจิต อินทสุวรรณ)

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์

สำนักงานเลขานุการ

โทร. 258-4482



(สงวน)

ที่ ทม 1009/ ๒๐๖-๒๐๖, ๒๐๘

สถาบันวิจัยพฤกษศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

16 มกราคม 2538

เรื่อง ขอเรียนเชิญร่วมการสัมมนาและทำข่าว
เรื่อง บรรณาธิการหนังสือพิมพ์

เนื่องด้วยสถาบันวิจัยพฤกษศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
จะจัดสัมมนาเกี่ยวกับการเสริมสร้างวินัยของคนในชาติ ซึ่งได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงาน
คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ การสัมมนาดังนี้จะเป็นการรวมพลังความคิดของท่านผู้ทรงคุณวุฒิ
จากทุกสาขาเพื่อวิเคราะห์สภาพการณ์และปัญหาเกี่ยวกับวินัย และแสวงหาแนวทางในการแก้ปัญหา
และส่งเสริมวินัยของคนในชาติ ซึ่งพระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต) ได้ให้ความเมตตาอย่างสูง
ในการปาฐกถานำการสัมมนา สาธุจากการสัมมนาดังนี้คงจะเป็นประโยชน์ในการเผยแพร่แก่สังคม

สถาบันวิจัยพฤกษศาสตร์ ใคร์ขอเรียนเชิญท่านหรือผู้แทนเข้าร่วมการสัมมนา ใน
วันที่ 25 มกราคม 2538 เวลา 8.30-12.00 น. ณ ห้องประชุมศาสตราจารย์ ดร.สุจิต
เหล่าสุนทร อาคารสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
ถนนสุขุมวิท ซอย 23 กรุงเทพมหานคร

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านหรือผู้แทนในการเข้าร่วมการสัมมนาตาม
วันและเวลาดังกล่าว ทางสถาบันวิจัยพฤกษศาสตร์ใคร์ขอขอบพระคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

รองศาสตราจารย์ ดร.พจนจิต อินทสุวรรณ

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพฤกษศาสตร์

สำนักงานเลขานุการ โทร. 258-4482

เอกสารประกอบการสัมมนาสำหรับสื่อมวลชน
โครงการวิจัยการปลูกฝังวินัยของคนในชาติ
โครงการที่ 1 : การสำรวจคุณลักษณะทางวินัยที่พึงประสงค์ในสังคมไทย

วัน เวลา :

วันพุธที่ 25 มกราคม 2538 เวลา 8.30 - 12.00 น.

สถานที่ :

ห้องประชุม ศาสตราจารย์ ดร.สุดใจ เหล่าสุนทร
 อาคารสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
 ถนนสุขุมวิท ซอย 23 กรุงเทพมหานคร

กำหนดการ :

08.30 - 09.00 น.	ลงทะเบียน
09.00 - 09.15 น.	พิธีเปิด โดย อธิการบดีมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ
09.15 - 10.15 น.	ปาฐกถา นำ โดย พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต)
10.15 - 10.30 น.	รับประทานอาหารว่าง
10.30 - 10.45 น.	สัมภาษณ์พระธรรมปิฎก (ที่ชั้น 7 ห้อง 702)

หมายเหตุ : ช่วงเวลา 10.45 - 11.00 น. เป็นเวลาที่จัดให้ท่านพระธรรมปิฎกพักผ่อนก่อน
 ภัตตาหารเพล เพื่อเตรียมเดินทางไปร่วมการประชุมที่ศูนย์วัฒนธรรมแห่ง
 ชาติต่อไป

เอกสารประกอบการสัมมนาสำหรับสื่อมวลชน โครงการวิจัยการปลูกฝังวินัยของคนในชาติ

สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ได้จัดสัมมนาเกี่ยวกับการปลูกฝังวินัยของคนในชาติ โดยมีพระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต) ปาฐกถานำการสัมมนา และตามด้วยการระดมความคิดของผู้ทรงคุณวุฒิจากสาขาต่าง ๆ รวมทั้งสื่อมวลชนเพื่อทราบถึงคุณลักษณะที่มีความสำคัญต่อการปลูกฝังวินัยในสังคมปัจจุบันและอนาคต ตลอดจนแนวทางในการรณรงค์ของทุกฝ่ายเพื่อปลูกฝังวินัยของคนในชาติ เมื่อวันที่ 25 มกราคม 2538 เวลา 8.30 - 12.00 น. ณ ห้องประชุม ศาสตราจารย์ ดร.สุดีใจ เหล่าสุนทร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สาระสำคัญจากทัศนะของผู้ทรงคุณวุฒิ :

สถานการณ์

- * วินัยของคนในชาติอยู่ในขั้นวิกฤติและน่าเป็นห่วง
- * บ้านและโรงเรียนมีความย่อหย่อนในการปลูกฝังวินัยแก่เด็ก ขาดแบบอย่างที่ดี ขาดการฝึกฝนคนในสังคม ขาดวินัย มีการยอมรับว่าการขาดวินัยเป็นสิ่งปกติ มีการฝ่าฝืนและละเมิดกฎหรือระเบียบและจรรยาบรรณอยู่เสมอโดยไม่คำนึงถึงความสงบสุขของส่วนรวม
- * ฝ่ายควบคุมหรือดูแลให้ปฏิบัติตามวินัยขาดความรู้ในการส่งเสริมวินัย ขาดความเป็นธรรม อะลุ่มอล่วยแก่พรรคพวก เกรงอิทธิพล เกรงการเสียผลประโยชน์

แนวทางแก้

- * เต็มใจที่จะช่วยปลูกฝังวินัยแก่เด็กอย่างแท้จริง
- * วิธีการที่ถูกต้อง ไม่ใช่วิธีบังคับข่มขู่ ฝึกให้เด็กพึ่งพาช่วยเหลือตนเอง และรู้สึก

ภาคภูมิใจในความสามารถของตนตั้งแต่เยาว์วัย ส่งเสริมให้เด็กช่วยงานบ้าน และช่วยเหลือผู้อื่น โดยเห็นตัวอย่างที่ดี และรู้เหตุรู้ผล ฝึกให้ช่วยแก้ปัญหาเพื่อส่วนรวม และมีส่วนร่วมในการสร้างข้อตกลงเพื่อสร้างจิตสำนึกของความรับผิดชอบต่อส่วนรวม และเห็นความสำคัญของตนที่มีต่อส่วนรวม สามารถตัดสินใจโดยคำนึงถึงผลของการกระทำ และควบคุมตนเองได้โดยไม่ต้องอาศัยการควบคุมจากภายนอก

- * ให้ความรักความอบอุ่นแก่เด็ก สร้างความศรัทธาให้เกิดแก่เด็ก ทำตนเป็นต้นแบบที่ดี ใ้มน้ำวให้ปฏิบัติตนตามหน้าที่ ระเบียบของบ้านหรือสังคมด้วยเหตุผล และให้กำลังใจแก่เด็ก

"วินัยเป็นปัญหาวิกฤติที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน"

นี่คือความจริงที่คนในสังคมไม่อาจปฏิเสธได้

ท่านผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานของรัฐและเอกชนนับ 40 ท่าน เห็นพ้องด้วยสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาระดมความคิดอีกครั้งเมื่อ 25 มกราคม 2538

ข้อสรุปที่น่าสนใจมีดังนี้

- * ผู้ใหญ่ต้องพยายามไม่ละเมิดหรือฝ่าฝืนวินัยให้เด็กเห็น
- * การแนะนำอย่างอ่อนโยนและมีเหตุผลเป็นพื้นฐานสำคัญยิ่ง
- * ความเป็นกัลยาณมิตร คือ หัวใจของการสร้างวินัย
- * วินัยที่มาจากความรักและความศรัทธาทำให้เกิดความเต็มใจ
- * การให้คำแนะนำและกำลังใจจะทำให้เกิดการปฏิบัติที่สม่ำเสมอ
- * ความมีเหตุผลและเห็นประโยชน์ของการปฏิบัตินำไปสู่วินัยที่เกิดจากปัญญา
- * วินัยที่เกิดจากปัญญานำไปสู่วินัยในตนเองซึ่งไม่ต้องควบคุมบังคับโดยผู้อื่น

โปรดเริ่มต้นปลูกฝังวินัยแก่เด็กของท่าน โดยให้เด็กมีความภาคภูมิใจในการทำกิจวัตรต่าง ๆ ด้วยตนเอง ช่วยเหลือผู้อื่นและช่วยแก้ปัญหาอยู่เสมอ เพราะจะช่วยพัฒนาจิตสำนึกต่อสังคมและนำไปสู่การมีวินัยในตนเอง ข้อสำคัญท่านต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก

**เอกสารประกอบการสัมมนา
โครงการวิจัยการปลูกฝังวินัยของคนในชาติ**

- เอกสารหมายเลข 001 โครงการวิจัยการปลูกฝังวินัยของคนในชาติ
- เอกสารหมายเลข 002 กำหนดการสัมมนา
- เอกสารหมายเลข 003 สรุปคำบันทึกการตอบแบบสำรวจเกี่ยวกับวินัยของคนในชาติ
ของ พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต)
- เอกสารหมายเลข 004 สรุปแบบสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับวินัยของคนในชาติของ
ผู้ทรงคุณวุฒิ
- เอกสารหมายเลข 005 รายชื่อผู้เข้าร่วมสัมมนา
- เอกสารหมายเลข 006 แบบสอบถาม

เอกสารหมายเลข 001

โครงการวิจัยการปลูกฝังวินัยของคนในชาติ

โครงการที่ 1 : การสำรวจคุณลักษณะทางวินัยที่พึงประสงค์ในสังคมไทย

หลักการและเหตุผล :

วินัยของคนในชาติเป็นหนึ่งในค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการที่รัฐบาลควรให้ความสำคัญในการปลูกฝังแก่คนไทย โดยผ่านสถาบันหลักของสังคม คือ ครอบครัว และโรงเรียน ในการศึกษาแนวทางของการส่งเสริมวินัยแก่คนในชาติอย่างมีประสิทธิภาพ ควรทำการศึกษาแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ตามหลักสากลประกอบแนวคิดตามพื้นฐานของสังคมไทย โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสำรวจคุณลักษณะของวินัยที่พึงประสงค์ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพของบุคคล และการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขในสังคมไทยปัจจุบันและอนาคต เพื่อให้การปลูกฝังวินัยแก่คนในชาติมีความเป็นไปได้อย่างแท้จริงและถูกทิศทาง

วัตถุประสงค์ :

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่มีความสำคัญต่อการปลูกฝังวินัยในสังคมปัจจุบันและอนาคต
2. เพื่อรวบรวมแนวคิด ทฤษฎี และข้อมูลที่จะนำมาใช้เพื่อกำหนดคุณลักษณะของวินัยที่พึงประสงค์

หน่วยงานที่รับผิดชอบ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร

ผู้เข้าร่วมสัมมนา : ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาต่าง ๆ

ระยะเวลาดำเนินการ : วันพุธที่ 25 มกราคม 2538 เวลา 8.30 - 12.00 น.

สถานที่ดำเนินการ : ห้องประชุม ศาสตราจารย์ ดร.สุดีใจ เหล่าสุนทร
อาคารสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

การสัมมนา
โครงการวิจัยการปลูกฝังวินัยของคนในชาติ
โครงการที่ 1 : การสำรวจคุณลักษณะทางวินัยที่พึงประสงค์ในสังคมไทย

วัน เวลา :

วันพุธที่ 25 มกราคม 2538 เวลา 8.30 - 12.00 น.

สถานที่ :

ห้องประชุม ศาสตราจารย์ ดร.สุดใจ เหล่าสุนทร อาคารสมเด็จพระเทพรัตน
 ราชสุดาฯ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ถนนสุขุมวิท
 ซอย 23 กรุงเทพมหานคร

กำหนดการ :

- | | |
|------------------|--|
| 08.30 - 09.00 น. | ลงทะเบียน |
| 09.00 - 09.15 น. | แสดงมุทิตาจิต และพิธีเปิด
โดย อธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ |
| 09.15 - 10.15 น. | ปาฐกถา นำ โดย พระธรรมปิฎก
(ประยุทธ์ ปยุตฺโต) |
| 10.15 - 10.30 น. | รับประทานอาหารว่าง |
| 10.30 - 10.40 น. | กล่าวนำการสัมมนา โดย
ศาสตราจารย์ ระพี สาคริก |
| 10.40 - 10.50 น. | รายงานสรุปความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิจาก
แบบสำรวจ |
| 10.50 - 12.00 น. | สัมมนากลุ่มย่อย |
| 12.00 - 13.00 น. | รับประทานอาหารกลางวันร่วมกัน |

เอกสารหมายเลข 003

สรุปคำบันทึกการตอบแบบสำรวจเกี่ยวกับ

วินัยของคนในชาติ

พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต)

20 พฤศจิกายน 2537

ณ สถานพำนักสงฆ์สายใจธรรม อ.พนมสารคาม จ.ฉะเชิงเทรา

1. ในทัศนะของท่าน "วินัย" คืออะไร

ในภาษาไทยเราใช้คำว่า "วินัย" ปนกับคำว่า "ศีล" แต่ในความหมายที่เคร่งครัด "ศีล" คือ คุณสมบัติของบุคคลที่ตั้งอยู่ในวินัย ส่วน "วินัย" มี 3 ความหมายคือ 1. การจัดระเบียบ 2. กฎและระเบียบ 3. การฝึกคนให้ตั้งอยู่ในระเบียบ

วินัยอาจเป็นระเบียบการดำเนินชีวิตของคน การจัดระบบของสังคมหรือวัฒนธรรม การมีวินัย ก็คือ ศีล หมายถึง การประพฤติปฏิบัติที่มีระเบียบเรียบร้อยเป็นพฤติกรรมทางกายวาจา ซึ่งเป็นผลจากเจตนาในจิตใจ วินัยเป็นการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อให้มนุษย์อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

วินัยอาจเป็นค่านิยมในแง่ของค่านิยมที่จะมีวินัย

2. วินัยเกิดขึ้นได้อย่างไร

วินัยกับความเคยชิน

ในขั้นพื้นฐาน วินัยเกิดจากการสร้างความเคยชินที่ดี เริ่มจากการได้รับการอบรมเลี้ยงดูภายในครอบครัว การสร้างความเคยชินเป็นสิ่งง่ายและไม่ต้องลงทุน สภาพแวดล้อม และวัฒนธรรมที่คุ้นเคยช่วยให้เด็กรับและทำตามโดยง่าย เช่น การเข้าแถว เด็กในวัฒนธรรมการเข้าแถวสามารถปฏิบัติได้โดยไม่ต้องใช้ปัญญา ความเคยชินที่เกิดจากการบังคับและความกลัวไม่ทำให้เกิดผลดีในระยะยาว แต่ความเคยชินที่เกิดจากศรัทธาและการมีอุดมคติหรือเป้าหมายร่วมกันช่วยให้เกิดวินัยที่มั่นคง

ความเคยชินสามารถเกิดขึ้นได้ง่ายและเกิดได้มาก ควรพยายามให้เด็กเกิดความเคยชินที่ดี เพื่อไม่เปิดโอกาสให้ความเคยชินที่ไม่ดีมาแทรก ทั้งนี้ต้องพยายามให้มีบรรยากาศที่ตึน่าพึงพอใจ และสบายใจที่จะทำตาม วินัยที่เกิดจากการบังคับและเข้มงวดทำให้เกิดความเก็บกดและความกดดัน เมื่อพ้นจากการควบคุมบังคับจะแสดงออกเต็มที่ และอาจเกิดการรวมตัวต่อต้านขึ้น

วินัยกับปัญญา

การพิจารณาด้วยปัญญาช่วยให้มีความพอใจและเต็มใจที่จะปฏิบัติตาม ความเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น เห็นความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสังคม ทำให้เห็นเหตุผลของการที่ต้องมีวินัย พร้อมกันนั้นความเข้าใจเหตุผลในการอยู่ร่วมกันในสังคม การมองเห็นความต้องการของผู้อื่น และการเข้าใจประโยชน์ส่วนรวม ก็ทำให้เราพัฒนาคุณธรรมขึ้นในจิตใจ คือ เกิดความรู้สึกเห็นแก่ผู้อื่น ต้องการให้ผู้อื่นมีความสุข ต้องการให้เขาได้รับความสะดวกสบาย ปัญญาจึงทำให้เราพัฒนาจิตใจไปด้วย ทำให้เกิดความพอใจที่จะทำ เมื่อเกิดความพอใจแล้วก็เกิดความสุขและพร้อมที่จะปฏิบัติตาม เพราะฉะนั้น วินัยที่ดีจึงต้องอาศัยปัญญาเป็นพื้นฐาน

ตามที่กล่าวมานี้ จะเห็นว่า การพัฒนาพฤติกรรม (ศีล) กับการพัฒนาจิตใจ (ด้านสมาธิ) และการพัฒนาปัญญา เป็นไปด้วยกัน เป็นปัจจัยส่งเสริมกัน การบอกเหตุผลแก่เด็กนับว่ามีความสำคัญมาก เพราะช่วยให้การปฏิบัติในด้านพฤติกรรม คือ ศีล เกิดจากปัญญาโดยมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง มิใช่เป็นแต่เพียงการทำตามกันเท่านั้น ศีลที่ยังเป็นเพียงพฤติกรรมแบบทำตามกันเป็นการเข้าถึงวินัยที่ยังไม่สมบูรณ์ ต้องมีการพัฒนาด้านจิตใจและปัญญาประกอบไปด้วย ในการพัฒนามนุษย์นั้น ความพอใจที่เกิดจากปัญญาจะทำให้จิตแน่วแน่นพินอยตัวเป็นสมาธิ การถึงพร้อมทั้งศีล สมาธิ และปัญญาจะช่วยให้เกิดการพัฒนาที่แท้จริง

การชักชวนให้เด็กมองปัญหาแล้วช่วยกันแก้ปัญหาค่าง ๆ เป็นการช่วยให้เด็กเกิดวินัยในตนเอง เป็นการสร้างวินัยโดยใช้ปัญญาตามวิธีที่เรียกว่า "โยนิโสมนสิการ" แต่สถาน

การณที่ทำให้เกิดการคิดแก้ปัญหาดังกล่าวไม่ได้เกิดขึ้นเสมอในชีวิตประจำวัน เหมือนอย่างวินัยที่เกิดจากการสร้างความเคยชิน จึงควรให้ความสำคัญกับการสร้างความเคยชินที่ดีด้วยบรรยากาศที่ทำให้เกิดความพอใจ และสร้างจิตสำนึกโดยให้เกิดปัญญามองเห็นคุณค่าของสิ่งที่ตนจะกระทำและมีจิตสำนึกในการพัฒนาและฝึกฝนตนเอง เมื่อมีวินัยพร้อมแล้วจะรู้สึกว่าการเปรียบเทียบต่าง ๆ มีใช้สิ่งที่ต้องฝึกปฏิบัติ แต่เป็นเพียงเครื่องหมายที่จะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดร่วมกัน วินัยที่ใช้ปัญญานับว่าดีที่สุด

วินัยกับการวางข้อตกลงร่วมกัน

ครูที่เป็นกัลยาณมิตรจะสามารถสร้างศรัทธาแก่เด็กได้ เด็กจะเลื่อมใสเชื่อถือ และพยายามปฏิบัติตาม วินัยก็จะเกิดขึ้นได้ด้วยศรัทธา แต่วินัยจะตึยงขึ้นเมื่อเด็กวางวินัยโดยครูช่วยทะล่อม เป็นการวางกติกาหรือข้อตกลงที่เด็กรู้เหตุผล หลังจากที่สร้างข้อตกลงร่วมกันแล้ว เด็กที่ไม่ละเมิดข้อตกลงแสดงว่ามีความละเอียดแกใจคือ "หิริ" และมีความเกรงกลัวต่อบาปคือ "โอตตปปะ" "หิริโอตตปปะ" เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนอยู่ในวินัยและช่วยรักษาวินัยไว้ พระพุทธเจ้าทรงวางวินัยโดยการประชุมหมู่สงฆ์เพื่อวางบทบัญญัติที่จะใช้ร่วมกัน พระองค์ไม่ทรงวางวินัยโดยพลการ ความเห็นพ้องและตกลงร่วมกันช่วยให้ทุกคนมีความสำนึกในความรับผิดชอบร่วมกัน ความสำนึกในความรับผิดชอบทำให้เกิดหิริโอตตปปะ หิริโอตตปปะทำให้เกิดวินัย ถ้าพึงวินัยอย่างเดียวไม่ทำให้เกิดหิริโอตตปปะ

เด็กเล็ก ๆ สามารถเกิดศรัทธาและรักษาวินัยได้โดยง่าย เพราะยังไม่มีองค์ประกอบในทางลบเข้ามาแทรกแซงมากเท่าผู้ที่เติบโตเป็นผู้ใหญ่

วินัยกับการสร้างจิตสำนึกในการพัฒนา

การพยายามสร้างจิตสำนึกสามารถใช้กับผู้ที่กำลังพัฒนา สำหรับคนที่ไม่มีความสำนึกในการฝึกฝนพัฒนาตนเอง วินัยจะกลายเป็นการบังคับ เมื่อสร้างจิตสำนึกในการพัฒนาตนเองขึ้นได้แล้วเขาก็จะมองระเบียบและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในลักษณะของการพยายามจะทำให้ได้โดยมีจิตสำนึกรู้สึกว่าเป็นมนุษย์ ถ้าต้องการจะมีชีวิตที่ดีงาม ประสบความสำเร็จ ก็

ต้องฝึกตนเองอยู่เสมอ จะต้องพัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้น เมื่อเขาคิดว่าการประพฤติปฏิบัติดีตามวินัยจะทำให้ก้าวหน้า ประสบความสำเร็จ มีชีวิตที่ดีงาม เขาก็จะมีแรงจูงใจและมีกำลังใจที่ทำให้ยอมรับวินัยได้ ซึ่งก็สัมพันธ์กับความรู้สึกสุขใจและพอใจ อย่างไรก็ตามวินัยขั้นนี้ก็ยังเป็นขั้นที่ต้องบังคับตน เป็นขั้นพัฒนาตนเองด้วยการพยายามฝึกตน ยังอยู่ในขั้นของการพยายาม จนกระทั่งเมื่อฝึกได้สมบูรณ์ การปฏิบัติวินัยก็ไม่ต้องพยายามอีกต่อไป เพราะวินัยมีความหมายเป็นเครื่องหมายรู้ร่วมกันสำหรับทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยปัญญาและพร้อมที่จะทำตาม

3. จะมีทางแก้ปัญหาเกี่ยวกับวินัยอย่างไร

ต้องความหาจุดลงตัวให้พบ สังคมแต่ละสังคมเปรียบเหมือนมนุษย์คนหนึ่ง สังคมก็มีตัวตนเหมือนคนเรา เราต้องรู้ว่าสังคมต้องการอะไร อย่างญี่ปุ่นมีจุดหมายรวมคือชาติ ทุกคนพุ่งไปที่เป้าว่าต้องทำให้ญี่ปุ่นเป็นชาติที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในโลก ทุกคนมีจิตสำนึก ทุกคนคอยนึกถึงเป้าหมายนั้น ก็ทำให้พฤติกรรมลงตัว เป็นแนวเดียวกัน วินัยก็สำเร็จ

สำหรับเมืองไทยเราพูดกันว่า อุดมการณ์ของชาติมี 3 คือ ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ยังไม่ใช่ 1 จุด เท่ากับยังหาทางเข้าสู่จุดลงตัวอยู่ เมื่อมองไม่เห็นเป้าหมายเฉพาะก็หาจุดรวมใจที่พอจะช่วยแก้ขัดกันไปก่อน ส่วนประเทศตะวันตกโดยเฉพาะอเมริกา เป้าหมายอยู่ที่การพยายามแก้ปัญหาของชาติร่วมกัน ทุกคนพยายามแก้ปัญหา ทุกคนสร้างสรรค์เพื่อแก้ปัญหาให้ได้ ในที่สุดก็ประสบความสำเร็จอย่างที่เป็นอยู่

ปัญหาสิ่งแวดล้อม คนไทยยังให้ความสนใจไม่ค่อยชัด คนไทยยังไม่ค่อยตระหนัก ยังไม่เห็นความสำคัญของสภาพแวดล้อมถึงขนาดที่จะสร้างจุดรวมได้ ปัจจุบันเราอาศัยสถาบันกษัตริย์ช่วยทำให้เกิดการรวมกันไปได้ และทำให้เกิดวินัยขึ้นเฉพาะเรื่อง แต่จุดหมายระยะยาวยังไม่มี

สื่อมวลชนเข้ามาเกี่ยวข้อในแง่ของข่าวสาร โดยเฉพาะในโทรทัศน์ และวีดิโอ รายการต่าง ๆ มีอิทธิพลต่อเด็กมาก ในด้านการสร้างพฤติกรรมและค่านิยม แต่ปัจจุบันนี้ น่าเสียดายว่า เด็กได้รับในด้านที่ทำให้เสียวินัยมากกว่าด้านดี ศรัทธาของเด็กย้ายไปอยู่ที่สื่อ

มวลงาน ครัทธานี้ทำให้สื่อมวลงานมีอิทธิพลมาก เพราะเมื่อครัทธาผู้ใดก็จะชื่นชม ชื่นชอบ น้อมใจที่จะเชื่อ โอนอ่อนตามแล่นไปตามโดยไม่ต้องฝืนอะไรเลย ดังนั้นครัทธาในบุคคล และอุดมการณ์จึงมีความสำคัญ เมื่อเป้าหมายรวมยังไม่มี ก็ควรพยายามหาบุคคลมาสร้าง ครัทธาเพื่อช่วยกันพยุงสังคม หากมีอุดมการณ์ชัดเจนก็จะเป็นไปเพื่อประโยชน์อย่างแท้จริง ทำให้การสร้างวินัยสำเร็จได้ ครูมีบทบาทสำคัญในการสร้างครัทธาแก่เด็ก ครูจะต้องมีความเป็นผู้นำทั้งด้านพฤติกรรม ด้านปัญญา คุณธรรม และความปรารถนาดีต่อเด็ก ๆ ซึ่งจะเป็นปัจจัยในการสร้างเสริมวินัยแก่เยาวชนของชาติ

การสรุปข้อมูล

รายงานสรุปแบบสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับวินัยของคนในชาติจากแบบสำรวจผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ในทัศนะของท่าน "วินัย" คืออะไร และเกิดขึ้นได้อย่างไร

1.1 วินัย หมายถึง กฎ ระเบียบ ข้อตกลงที่สังคมกำหนดให้บุคคลประพฤติปฏิบัติ เพื่อให้บุคคลอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข

1.2 การมีวินัย หมายถึง การที่บุคคลปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ ข้อตกลงที่สังคมกำหนดให้ เพื่อให้บุคคลอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข

การมีวินัยเกิดขึ้นได้ 2 ลักษณะ ได้แก่

1. วินัยที่เกิดจากสังคมภายนอกหรือผู้อื่นเป็นผู้ควบคุมให้มีวินัย เป็น การกระทำตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ โดยได้รับการแนะนำ ชี้แนะ บอกกล่าว สั่งหรือบังคับ เพื่อให้ปฏิบัติตนอย่างถูกต้องเหมาะสมในสังคม การแนะนำบอกกล่าวอย่างมีเหตุผลช่วยให้เกิดการปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ นำไปสู่ความเคยชินที่ดี ซึ่งเป็นพื้นฐานของจริยธรรมที่จะนำไปสู่การมีวินัยในตนเอง เรียกว่า "วินัยภายนอก"

2. วินัยที่เกิดจากบุคคลผู้นั้นเองเป็นผู้ควบคุมให้เกิดวินัย เป็นการตัดสินใจ และเลือกกระทำด้วยความสมัครใจของตนเอง ซึ่งเป็นผลมาจากความเคยชินที่ดี มีความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ หรือจริยธรรมในการปฏิบัติตามกฎระเบียบเพื่อแก้ปัญหาของส่วนรวม ซึ่งจะนำไปสู่การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข

2. ท่านคิดว่าปัจจุบันวินัยในสังคมอยู่ในสถานการณ์เช่นไร

- อยู่ในเกณฑ์ไม่น่าไว้วางใจ น่าเป็นห่วง ต้องดำเนินการแก้ไขโดยด่วน
- ขาดวินัย ฝ่าฝืน ละเมิดกฎ
- ผู้รักษาวินัยมักละเลยไม่ทำหน้าที่อย่างเคร่งครัดและสม่ำเสมอ
- วินัยอยู่ในขั้นเสื่อมถอย ลดลงตามลำดับ

- วินัยอยู่ในชั้นวิกฤติ
- วินัยมีความหลากหลาย ขึ้นอยู่กับการตีความและอาชีพ
- คนมักเน้นวินัยในแง่กฎระเบียบและการบังคับ
- ขาดการปลูกฝังจากภายในซึ่งเป็นวินัยในตนเอง
- มีการอะลุ้มอล่วยกับพรรคพวก มีระบบอุปถัมภ์
- ขาดวินัยในองค์กรและจรรยาบรรณในวิชาชีพ
- พื้นฐานจากสังคมเกษตรกรรมทำให้ยากที่จะมีวินัย
- เห็นการผิดวินัยเป็นเรื่องปกติ (Norm)
- คนไทยไม่ค่อยกดดันให้เด็กอยู่ในระเบียบวินัยจึงละเลยฝ่าฝืนหลักเกณฑ์ใน

สังคม

- ขาดสำนึกในความรับผิดชอบต่อส่วนรวม
- ไม่เคารพในสิทธิของผู้อื่น
- สื่อมวลชนเผยแพร่พฤติกรรมที่บ่อนทำลายวัฒนธรรมไทย
- ขาดจุดมุ่งหมายและความรู้ในการส่งเสริมวินัย
- ขาดหลักหรือแบบแผนที่ดี
- ปัญหาวินัยที่ไม่มีวันสิ้นสุดคือ การเกรงกลัวอำนาจมืด เกรงกลัวที่จะเสีย ผลประโยชน์ และถือว่า "ถูกระงับไม่ใช้"

3. แนวทางแก้ปัญหา

3.1 ด้านการเมืองการปกครอง

- องค์กรสร้างเสริมวินัยโดยร่วมมือกันทุกสถาบันอย่างจริงจัง
- พยายามให้ผู้นำทุกระดับเข้าใจถึงความสำคัญของปัญหาเพื่อกำหนด เป็นนโยบายของประเทศ
- รัฐควรรื้ออำนาจหน้าที่ในการปลูกฝังวินัยของคนในชาติ
- รัฐต้องควบคุมให้มีการรักษาวินัยอย่างเคร่งครัดและสม่ำเสมอ
- ปฏิบัติตามพระบรมราชาโชวาท "เอาคนดีมาปกครองคนชั่ว"

3.2 ด้านครอบครัวและการศึกษา

- ฝึกฝนวินัยผ่านกระบวนการศึกษา
- อบรมสั่งสอนเด็กให้มีวินัยตั้งแต่ปฐมวัย
- ให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเพื่อให้สามารถส่งเสริมวินัยแก่เด็กอย่างมี

ประสิทธิภาพ

- ส่งเสริมให้เด็กเห็นอกเห็นใจและช่วยเหลือผู้อื่น
- จูงใจให้เด็กชื่นชมและปฏิบัติตามวัฒนธรรมประเพณีของไทย
- สั่งสอนให้เด็กเคารพและปฏิบัติตามระเบียบวินัยของบ้านเมืองโดยเคร่งครัด

เพื่อให้เกิดความเคยชิน

- ควรมีแบบแผนของวินัยให้เด็กปฏิบัติในแต่ละช่วงอายุ และมีการดูแลกวาด

ขั้น

- ผู้ใหญ่ในครอบครัว ในวงราชการและรัฐวิสาหกิจ และธุรกิจปฏิบัติตาม

กฎ และวินัยอย่างเคร่งครัดเพื่อเป็นแบบอย่าง

- ใช้ยุทธศาสตร์เชิงจิตวิทยาอบรมครูและพ่อแม่เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

และสร้างเยาวชนของชาติ

- ปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาด้านการศาสนารวมทั้งการเผยแพร่พระธรรมให้

มีคุณภาพและสอดคล้องกับวิวัฒนาการของสังคมไทย

3.3 ด้านสังคมทั่วไป

- อธิบายให้เข้าใจถึงเหตุผลและความจำเป็นที่ต้องมีวินัยนั้น ๆ
- ชี้ให้เห็นว่าวินัยเป็นไปเพื่อความคล่องตัวของคนส่วนรวมมากกว่าจะ เป็น

ความอึดอัดคับข้องหรือบีบบังคับ

- ฝึกคนในสังคมให้มีความนับถือตนเอง รู้หน้าที่ รับผิดชอบ ทำสิ่งใดด้วยความ

ความตั้งใจมิใช่เกรงกลัวหรือหวังผลตอบแทน

- ลบล้างความเชื่อที่ว่า "แน่" จริงต้องอยู่เหนือวินัย
- บุคคลในสังคมควบคุมดูแลซึ่งกันและกัน ไม่เปิดโอกาสให้มีการฝ่าฝืน

วินัยจนเกิดเป็นนิสัย

- ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบต้องใส่ใจตรวจตรา หามาตรการให้วินัยคงความศักดิ์สิทธิ์ ไม่มีการอะลุ่มอล่วยยกเว้นผ่อนปรน
- ส่งเสริมให้เกิดความเคารพสิทธิของชุมชน
- ฝึกการสร้างสำนึกต่อชุมชน (Community Consciousness) ด้วยกิจกรรมต่าง ๆ
- ชักชวนเยาวชนให้ตั้งเป้าหมายของชีวิต
- ส่งเสริมกิจกรรมที่ให้ความสำคัญแก่เด็กที่อย่างเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ เพื่อให้เห็นคุณค่าของตนเองต่อสังคม
- ร่วมมือกับภาคเอกชนในการเสริมสร้างทัศนคติ ท่าที บรรยากาศ ให้เกิดการส่งเสริมวินัยของคนในชาติ
- ตระหนักถึงความสำคัญของวินัยที่ควรปฏิบัติเพื่อความสงบสุขในสังคม
- ควรสร้างเครือข่ายในการส่งเสริมและแก้ปัญหาวินัยในสังคม โดยวิเคราะห์หาสาเหตุที่แท้จริง และติดตามแก้ไขตามลำดับอย่างสม่ำเสมอ
- ควรมีการประท้วง (Sanctions) เมื่อมีการผิดวินัย
- ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการออกความเห็นเกี่ยวกับวินัยมากขึ้น
- ยกย่องผู้ที่ดีมีวินัย
- ควบคุมและส่งเสริมสื่อมวลชนทุกแขนงให้มีคุณภาพและมีส่วนในการสร้างเสริมวินัยแก่คนในชาติ
- ปรับปรุงการศึกษาด้านการศาสนารวมทั้งการเผยแพร่พระธรรมให้มีคุณภาพสอดคล้องกับวิวัฒนาการของสังคม
- จัดระบบสังคมเสียใหม่ให้เป็นสังคมที่สงบสุข มีระเบียบวินัย ให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมอย่างแท้จริง
- รู้จักเห็นอกเห็นใจและช่วยเหลือผู้อื่น
- จูงใจให้ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมและให้การ เสริมแรง

- ควรให้หน่วยงานอิสระที่เกี่ยวข้องกับเยาวชนมีบทบาทในการส่งเสริมวินัยมากขึ้น

4. สถาบันใดบ้างที่มีบทบาทในการปลูกฝังวินัยแก่คนในชาติ

1. สถาบันครอบครัว ให้ความรักความอบอุ่นแก่เด็ก สร้างความมีคุณค่าและศักดิ์ศรีแก่เด็ก สร้างจิตสำนึกของการมีวินัยโดยการฝึกฝนความมีระเบียบเรียบร้อยในชีวิตประจำวันในช่วง 10 ขวบแรก ด้วยความรัก ความอบอุ่น และมีเหตุผลอย่างค่อยเป็นค่อยไป พยายามให้กำลังใจจนเกิดเป็นความเคยชินที่ดี

2. สถาบันการศึกษา มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างวินัยและแก้ปัญหาวินัยในทุกระดับ โดยเฉพาะในระดับก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษา ทั้งนี้ควรให้สอดคล้องกับวินัยทางบ้าน และสร้างศรัทธาด้วยเหตุผลและการเป็นกัลยาณมิตรกับเด็ก สถาบันฝึกหัดครู คณะครุศาสตร์ และคณะศึกษาศาสตร์ ควรเตรียมครูให้มีบุคลิกภาพและความสามารถในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม รวมทั้งวินัยในตนเอง สถาบันการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยที่ส่งเสริมการคิดอย่างอิสระควรเน้นความอิสระที่ไม่เห็นแก่ตัวคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ ควรแสวงหาประสบการณ์การฝึกฝนอบรมด้านจิตวิทยาเพื่อพัฒนาจริยธรรมและวินัยในตนเองด้วย

3. สถาบันศาสนา ควรแยกออกจากหน่วยทางราชการเพื่อความเป็นอิสระและมีบทบาทในการส่งเสริมวินัยในสังคมมากขึ้น ทั้งนี้ผู้เผยแพร่จะต้องเป็นแบบอย่างของผู้มีวินัยที่ดี

4. สถาบันการเมืองและการปกครอง ส่งเสริมให้มีการรักษากฎหมาย และบังคับใช้อย่างเคร่งครัดและเป็นธรรม ต้องมีนโยบายที่แน่วแน่ในการสร้างวินัยให้คนในชาติ

4.1 นิติบัญญัติ กำหนดนโยบาย และออกกฎหมายและมาตรการให้เกิดวินัยอย่างเป็นธรรม

4.2 ทหาร ต้องดำรงไว้ซึ่งระเบียบวินัย

4.3 ตำรวจต้องมีวินัยเคร่งครัดเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ประชาชน ในฐานะผู้รักษากฎหมาย

5. สื่อมวลชน ทุกแขนงทุกรูปแบบจะต้องมีส่วนนำเสนอภาพพจน์ที่ดีงามของสังคมมากขึ้น ช่วยส่งเสริมวินัยในตนเองเพื่อเป็นการศึกษาตลอดชีวิตคู่ขนานกับการศึกษาในระบบ

6. องค์กรอิสระ (NGO) สมาคม มูลนิธิ ภาคเอกชน และประชาชนมีส่วนร่วมในการปลูกฝัง "วินัย" แก่คนในชาติ

5. ท่านคิดว่าจะมีแนวทางในการเสริมสร้าง "วินัย" ของคนในชาติได้อย่างไร

1. ควรเริ่มต้นส่งเสริมวินัยจากเรื่องที่อยู่ในชีวิตประจำวัน เช่น การรักษาความสะอาด ให้คุ้นเคยกับการทำตามระเบียบง่าย ๆ เช่น การเคารพสิทธิก่อนหลังจนเกิดเป็นนิสัยไม่ต้องจงใจหรือตั้งใจ ฝึกความรับผิดชอบต่อสังคม เช่น ไม่สร้างมลภาวะ โดยให้เหตุผลแนวคิดเพื่อให้เด็กเข้าใจรับผิดชอบต่อความสุขของตนเองและสังคม เมื่อวินัยภายนอกเกิดเป็นความเคยชินแล้ว จะช่วยฝึกจิตใจให้มีคุณธรรม มีความยับยั้งชั่งใจ มีหิริโอตตปละ เป็นกำลังใจให้ทำในสิ่งที่เหมาะสมที่ควร

2. ควรลดการชี้แนะ บังคับ สั่งสอน และอบรมลง เพราะวินัยที่เกิดจากการควบคุมบังคับจากภายนอกมักไม่ถาวร ควรใช้หลักจิตวิทยาแบบมนุษยนิยมในการช่วยให้เด็กรู้จักคิดและตัดสินใจด้วยตนเอง สร้างข้อตกลงด้วยตนเอง และปฏิบัติตามระเบียบข้อตกลงด้วยความเต็มใจ ซึ่งเป็น "วินัยในตนเอง"

3. ควรรณรงค์ให้มีการส่งเสริมวินัยโดยใช้สื่อต่าง ๆ ผ่านสื่อมวลชน

4. ทำตนเองให้มีวินัย ทำครอบครัวให้มีวินัย ทำให้หน่วยงานที่รับผิดชอบต่อวินัยทำให้เพื่อนและผู้ใกล้ชิดมีวินัย แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่าของวินัยและประพฤติปฏิบัติอย่างมีวินัย

5. ร่วมมือกับองค์กรและสถาบันต่าง ๆ ที่เสริมสร้างวินัย

6. การกำหนดวินัยควรปรับให้ทันสมัย สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม และเป็นธรรม

7. ควรฝึกการทำกิจกรรมกลุ่ม

8. รัฐต้องให้ความสนใจกับปัญหานี้อย่างจริงจังและลงมือกระทำทันที

9. การวิจัยเพื่อสร้างเสริมวินัยควรคำนึงถึงธรรมชาติ และพิจารณาถึงรากฐานของความเป็นไทย

วินัยมีความสำคัญต่อทุกชีวิตและสังคมอย่างมาก หลายท่านยอมรับว่า วินัยเป็นปัญหาวิกฤติที่ควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน ขณะนี้ยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจังและถูกจุด ดังนั้นทุกคนและทุกสถาบันคงจะต้องลงมือปฏิบัติกันอย่างจริงจังจนเป็นธรรมชาติในชีวิตประจำวัน โดยมีการสร้างเครือข่ายระหว่างสถาบันในการวางแผนประสานความร่วมมือกัน เพื่อให้การสร้างเสริมวินัยของคนในชาติมีความเป็นไปได้อย่างแท้จริงและมีประสิทธิภาพ

"การปฏิบัติตนให้มีวินัย เป็นการแก้ปัญหาวินัยที่ได้ผลดีกว่าวิถีทางใด ๆ"

เอกสารหมายเลข 005

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

- | | |
|---|---|
| 1. ศาสตราจารย์ ดร. พจน์ สะเพียรชัย | มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ |
| 2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์เกษร เจริญรักษ์ | มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ |
| 3. คุณจรัล ทองเกษม | สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ |
| 4. ศาสตราจารย์ ดร. จรรยา สุวรรณทัต | มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช |
| 5. คุณจิระภา รัตนวิบูลย์ | สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน |
| 6. คุณนัญญา ลอยด์ | สื่อมวลชนอิสระ |
| 7. คุณดรุณี กลีบบัว | รายการวิทยุ จส 100 |
| 8. รองศาสตราจารย์ ดร. ทิศนา เขมมณี | จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย |
| 9. คุณหญิงเบญจา แสงมลิ | มูลนิธิสยาม-คุณหญิงเบญจา แสงมลิ |
| 10. อาจารย์ ดร. พัชรี ผลโยธิน | สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
แห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ |
| 11. อาจารย์ ดร. พัชรีวัลย์ เกตุแก่นจันทร์ | มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ |
| 12. พลเอกพิจิตร กุลละวณิชย์ | สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ |
| 13. ศาสตราจารย์ ระพี สาคริก | มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ |
| 14. อาจารย์ราศี ทองสวัสดิ์ | สมาคมอนุบาลศึกษานานาชาติ (ACEIT) |
| 15. อาจารย์วัลลภ สุวรรณดี | มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต |
| 16. อาจารย์ ดร. วรรณาท รักสกุลไทย | สมาคมอนุบาลศึกษาแห่งประเทศไทย |
| 17. พลตำรวจเอกวิภาส วิปุลลากร | กรมตำรวจ |
| 18. แพทย์หญิงวินัดดา ปิยะศิลป์ | โรงพยาบาลเด็ก |
| 19. บาทหลวงวิวัฒน์ แพร์ศิริ | โรงเรียนมารีสวรรค์ |
| 20. แมชีคันสนีย์ เสถียรสุด | มูลนิธิเสถียรธรรมสถาน |

21. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมจิต สวธน์ไพบูลย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
22. อาจารย์สมหมาย เตื้อดี กรมประชาสัมพันธ์
กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม
23. อาจารย์สุชาดา สุทธาพันธ์ สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี
24. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุภาวดี มิตรสมหวัง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
25. คุณธรรมรักษ์ การพิศิษฐ์ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
26. คุณณรงค์ นิตยาพร สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
27. อาจารย์สุภรณ์ สภาพงศ์ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
28. รองศาสตราจารย์สุมิตร ปิติพัฒน์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
29. อาจารย์สำเร็จ จันทร์ไกรกุล โรงเรียนอนุบาลวัดปรีดิยาศ
30. รองศาสตราจารย์ ดร. อภิญา รัตนมงคลมาศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
31. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรอนงค์ เย็นอุทก สถาบันราชภัฏสวนดุสิต
32. อาจารย์อัญชลี ต้นศิริ สถาบันราชภัฏยะเชิงเทรา
33. ศาสตราจารย์ ดร. อาวี สันหนวี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
34. อาจารย์อำนวยการ คงมีสุข Personnel Service Training Co., Ltd.
35. ศาสตราจารย์ ดร. เอกวิทย์ ณ ถลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
36. อาจารย์จิตรลดา ศิริรัตน์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
37. คุณวิศิษฐ์ วังวิญญู วารสารปารยสาร

สื่อมวลชน

หนังสือพิมพ์มติชน

หนังสือพิมพ์ข่าวสด

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ

หนังสือพิมพ์เดลินิวส์

หนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์

หนังสือพิมพ์เดอะเนชั่น

นิตยสารรักลูก

นิตยสารแม่และเด็ก

นิตยสารผู้จัดการ

สถานีโทรทัศน์สีช่อง 3 อสมท

สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 5

สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7

สถานีโทรทัศน์สีช่อง 9 อสมท

สถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11

แบบสอบถาม เพื่อนำเข้าสู่การอภิปรายระดมความคิด

การมีวินัย หมายถึง การแสดงออกถึงความพร้อมที่จะกระทำพฤติกรรมและ/หรือแสดงพฤติกรรมตามบรรทัดฐานของสังคม (Norm) เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขของสังคม

จากนิยามการมีวินัยข้างต้น กรุณาตอบคำถามต่อไปนี้

1. กรุณาระบุพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีวินัยที่มีความสำคัญต่อการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขในสังคมต่าง ๆ

1.1 ในครอบครัว

.....

1.2 ในโรงเรียน.....

.....

1.3 สังคมอื่น ๆ เช่น ที่ทำงาน กลุ่มเพื่อน

.....

2. การที่บุคคลจะแสดงพฤติกรรมการมีวินัยนั้น ท่านคิดว่าลักษณะทางจิตใจอะไรบ้างที่ส่งผลต่อการมีวินัย

.....

.....

3. สถาบันทางสังคมต่าง ๆ เช่น ครอบครัว โรงเรียน การเมืองการปกครอง
สื่อมวลชน ควรทำกิจกรรมและจัดสภาพแวดล้อมใดบ้างเพื่อเสริมสร้างวินัยแก่คนในชาติ

.....

.....

.....

คำถามเพื่อการรวบรวมอภิปรายระดมความคิด

1. การแสดงออกทางพฤติกรรมใดบ้างที่มีความสำคัญต่อการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขในครอบครัว โรงเรียน และสังคม (ปัจจุบันและอนาคต 10 ปีข้างหน้า)
2. ลักษณะทางจิตอะไรบ้างที่จะส่งผลให้คนมีวินัย
3. สถาบันต่าง ๆ ในสังคม เช่น ครอบครัว โรงเรียน การเมือง-การปกครอง ตลอดจนสื่อมวลชนควรทำกิจกรรมหรือจัดสภาพแวดล้อมเพื่อปลูกฝังวินัยแก่คนในชาติอย่างไรบ้าง (ถามบทบาทของแต่ละสถาบันและบทบาทของการร่วมมือกัน โดยอาศัยข้อมูลจากรายงานสรุปแบบสำรวจความคิดเห็นฯ เพื่อระบุเป็นกิจกรรม)

การสรุปข้อมูล
การสัมมนาระดมความคิดของผู้ทรงคุณวุฒิ
เกี่ยวกับพฤติกรรม จิตลักษณะที่มีผลต่อความมีวินัย

พฤติกรรม/จิตลักษณะ	เหตุผลในการนำเสนอ
ครอบครัว	
สนทนาด้วยความรักความเข้าใจ	แนวทางปลูกฝังวินัย
ให้เกียรติและยอมรับซึ่งกันและกัน	
แสดงความรู้สึกอย่างเปิดเผย	
พูดคุยให้เกิดความคล้อยตามด้วยเหตุผล	เห็นความสำคัญของการปฏิบัติตาม
เมตตากรุณาต่อผู้อื่น	
สอนวินัยตั้งแต่เล็ก ๆ	เพื่อสร้างให้เกิดความเคยชินเป็นนิสัย
พ่อแม่ควรเป็นแบบอย่างที่ดี	เด็กเรียนรู้จากการเลียนแบบมากที่สุด
	ความรักและศรัทธาทำให้เต็มใจปฏิบัติตาม
ช่วยเหลือตนเองและผู้อื่น	ทำให้เป็นที่รักของผู้อื่น และนำไปสู่พฤติกรรม
การให้และการมีน้ำใจ	สร้างสรรค์สังคม (Prosocial)
ทำหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ	
เคารพในกฎระเบียบของครอบครัว	
กวดขันดูแลให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบสม่ำเสมอ	ทำกิจวัตรให้เป็นความเคยชินที่ดี
มีทัศนคติที่ดีต่อการทำตามคำแนะนำ	การทำให้เกิดความคล้อยตาม
ไม่ก้าวร้าวหรือละเมิดสิทธิ	
ให้วิเคราะห์ปัญหา	ให้เห็นปัญหา และคิดแก้ปัญหา
ฝึกให้เด็กประหยัดและรู้จักการทำงาน	ให้รู้ว่าต้องได้สิ่งต่าง ๆ ด้วยความสามารถ
สอนให้เด็กมีวินัยทั้งต่อหน้าและลับหลัง	ควรส่งเสริมวินัยในตนเอง
ไม่ควรก้าวร้าวหรือรุกราน	เป็นปัญหาในสังคมไทย

พฤติกรรม/จิตลักษณะ	เหตุผลในการนำเสนอ
การทำตามบทบาทหรือสถานภาพของตนเอง	
เชื่อฟังคำแนะนำสั่งสอนของพ่อแม่	
การตรงต่อเวลา	
การมีสำนึก	
การมีความอดทน	
โรงเรียน	
การฝึกความเป็นระเบียบ	ฝึกในสถานการณ์ที่เป็นจริง
การทำตามข้อตกลง	
การมีสัมมาคารวะ	
ความเป็นมิตร	
มีความเอื้อเฟื้อ	
มีความเสียสละ	
ได้รับการส่งเสริมความเชื่อมั่น	มีความภาคภูมิใจ พึ่งพอใจ และกล้าคิด
แก้ปัญหา และลงมือคิดและกระทำ	เห็นสังขการแห่งตนและมนุษยธรรม
ร่วมทำกิจกรรมด้วยความเต็มใจ	
ตรงต่อเวลา	
ให้โอกาสแสดงความคิดเห็น	
เห็นคุณค่าของการทำงาน	
ให้โอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	ฝึกการเสนอแนะและรับฟังความคิดเห็น
ฝึกให้เชื่อฟังด้วยเหตุผล	ฝึกการใช้เหตุผล
ได้เห็นแบบอย่างที่ดี	ครูมีบทบาทในการเป็นแบบอย่างที่ดี
ดูแลให้ทำงานที่ได้รับมอบหมาย	ฝึกความรับผิดชอบ
ติดตามการดูหนังสือและการทำการบ้าน	

พฤติกรรม/จิตลักษณะ	เหตุผลในการนำเสนอ
ส่งเสริมให้เป็นแบบอย่างของเพื่อน ปฏิบัติตนเป็นศิษย์ที่ดี ฝึกให้ปฏิบัติตามกฎ นำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ฝึกฝน-การลงมือกระทำ-เกิดปัญญา	เพื่อให้เกิดความเคยชิน ฝึกบำเพ็ญตนเป็นประโยชน์ และรักประเทศชาติ การพัฒนาไปสู่ความมีวินัยในตนเอง
สังคม	
รู้ว่าตนเป็นแบบอย่างของเด็ก ถามตนเองว่าทำประโยชน์ต่อสังคมหรือยัง เผยแพร่ความรู้ผ่านสื่อมวลชน การสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้น พยายามแนะนำและยกย่องคนดีที่ปฏิบัติตน มีวินัยอยู่เสมอ คำนึงถึงส่วนรวมเป็นหลัก รักษาสภาพแวดล้อม มีน้ำใจต่อกัน สร้างความสำเร็จว่าสังคมมีความดีมากกว่า ความเลว ตักเตือนผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามระเบียบ มีความมั่นคง มีความกล้าหาญ	สร้างจิตสำนึกต่อสังคมให้ ตระหนักว่าตนเป็นต้นแบบของเด็ก สร้างจิตสำนึกต่อส่วนรวม สร้างความมั่นใจและกำลังใจแก่สังคม

ข้อเสนอแนะ :

- ให้ความรักความอบอุ่นและความเข้าใจแก่เด็ก
- ฝึกให้เด็กรู้จักการพึ่งตนเองและช่วยเหลือตนเองมากขึ้น
- ฝึกให้เด็กเคยชินกับพฤติกรรมที่พึงประสงค์
- ควรให้เด็กมีบทบาทในการกำหนดกฎระเบียบในบ้าน
- สร้างมาตรฐานวินัยภายในโรงเรียนให้สอดคล้องกับภายนอกโรงเรียน
- ควบคุมวินัยและพฤติกรรมที่เกิดวินัยในแง่ Dynamic
- ควบคุมวินัยในทัศนะของการปรับเปลี่ยนจากสังคมเกษตรกรรมสู่อุตสาหกรรม
- ควรสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้และทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ
- สร้างวินัยเริ่มจากชีวิตประจำวัน
- ผู้ใหญ่ควรศึกษาธรรมชาติและทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี
- ควรสร้างความร่วมมือโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 คือ เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา
- ครูควรให้ความสนใจเอาใจใส่พฤติกรรมของเด็กอย่างใกล้ชิด
- ควรทำตนเป็นแบบอย่าง
- ครูควรลดบทบาทในการสอนลงเพื่อให้เด็กแสวงหาความรู้และช่วยตนเองมากขึ้น
- สื่อมวลชนควรเสนอข่าวในทางที่ดีงามมากกว่าการเสนอในแง่ลบ
- ควรมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่การส่งเสริมวินัยทางโทรทัศน์
- ควรออกกฎหมายและบทลงโทษ และควบคุมดูแลให้ปฏิบัติตามกฎอย่างจริงจังสม่ำเสมอจนถึงจุดของความเคยชิน
- ควรรณรงค์ให้สังคมเห็นความสำคัญของการไม่ทำผิดระเบียบหรือฝ่าฝืนวินัย
- ควรส่งเสริมความรู้แก่ผู้ประกอบการด้วยระบบทางไกล
- ควรมีการอภิปรายแง่คิดสอนใจประชาชนจากละครโทรทัศน์



ที่ ทม 1009/

สถาบันวิจัยพฤกษศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

มกราคม 2538

เรื่อง ขอบพระคุณ

เรียน

ตามที่สถาบันวิจัยพฤกษศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ได้จัดสัมมนาระดมความคิดเกี่ยวกับการเสริมสร้างวินัยของคณาชาติ ในวันที่ 25 มกราคม 2538 ณ ห้องประชุม ศาสตราจารย์ ดร.สุดีใจ เหล่าสุนทร อาคารสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และการสัมมนาได้สิ้นสุดลงด้วยดี เป็นที่ประทับใจของผู้เข้าร่วมประชุมโดยส่วนรวม

คณะกรรมการฯ ขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงที่ท่านได้ทำให้เกียรติและเวลามีค่าของท่านมาร่วมกิจกรรมการสัมมนา จนทำให้การสัมมนาดังกล่าวได้รับผลที่มีค่ายิ่ง คณะกรรมการฯ หวังว่าท่านคงจะให้ความอนุเคราะห์ให้งานวิชาการแก่สถาบันฯ อีกในโอกาสต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทองจิต อินทสุวรรณ)

ผู้อำนวยการสด สถาบันวิจัยพฤกษศาสตร์

สำนักงานเลขานุการ

โทร 258-4482